

Pakten og nåden

*-en studie av the United Methodist Church' diakonat
sett i lys av John Wesleys teologi*

av

Vetle Karlsen Eide

Veileder: dr. theol. Hallgeir Elstad

Helsefag hovedfag - studieretning diakoni

Det teologisk fakultet

Universitetet i Oslo

Høst 2000

Til minne om Tore Meistad

Innhold

TIL MINNE OM TORE MEISTAD	2
INNHold	3
FORORD	5
1. INNLEDNING	7
1.1 INTRODUKSJON	7
1.2 PROBLEMSTILLING OG METODE	8
1.3 BEGREPSDEFINERING.....	10
1.4 LITTERATUR	12
1.5 OPPGAVEDISPOSISJON.....	14
2. OMSORG OG DIAKONI – ET DIAKONIHISTORISK RISS	14
3. PRESENTASJON OG FORTOLKNING AV JOHN WESLEYS TEOLOGI OG PREKENER	19
3.1 PRESENTASJON AV ANALYSEMATERIALET	19
TITTEL PÅ PREKEN.....	20
PREKENTEKST.....	20
TITTEL PÅ BREV.....	21
REFERANSE.....	21
3.2 ANALYSE.....	25
3.2.1 NÅDE, SKAPELSE OG ESKATOLOGI.....	25
3.2.2 RETTFERDIGGJØRELSE OG HELLIGGJØRELSE.....	31
3.2.3 DEN GODE FORVALTER.....	42
3.2.4 RELASJONELL TEOLOGI.....	49
3.2.5 JOHN WESLEY OG DIAKONI.....	53
3.3 OPPSUMMERING.....	56
4. PRESENTASJON OG FORTOLKNING AV THE UNITED METHODIST CHURCH’ DIAKONAT	58
4.1 METODISTVEKKELSEN, ”DISIPLINEN” OG UMC - ET HISTORISK RISS	58
4.2 ANALYSE.....	63
4.2.1 PAKTEN OG DÅPEN.....	63

4.2.2 DEN ORDINERTE TJENESTE SOM DEL AV DEN KRISTNE TJENESTE	76
4.2.3 KORT OPPSUMMERING.....	81
4.3 DET PERMANENTE DIAKONAT.....	81
4.3.1 DIAKONATETS ”TRINITET”	83
4.3.2 LEGEMLIGGJØRE.....	84
4.3.3 ARTIKULERE	86
4.3.4 LEDE.....	89
4.4 UMCs PERMANENTE DIAKONAT VS. JOHN WESLEYS TEOLOGI.....	90
4.4.1 DIAKONI SOM MÅL OG MIDDEL	91
4.4.2 KARITAS OG LITURGI	94
4.4.3 HELHET OG HELLIGHET	98
4.5 OPPSUMMERING.....	100
5. UTBLIKK	102
5.1 SYNET PÅ KIRKEN.....	102
5.2 SYNET PÅ DIAKONI	104
5.3 SYNET PÅ MISJON	105
5.4 SYNET PÅ GUD.....	106
6. LITTERATURLISTE	108
PRIMÆRLITTERATUR:.....	108
SEKUNDÆRLITTERATUR:.....	108
ANNEN AKTUELL LITTERATUR:.....	112

Forord

Jeg har med denne oppgaven satt søkelys på eget kirkesamfunn og egen kirkefar. Det har vært spennende. Bakgrunnen for mitt engasjement har vært å bli bedre kjent med både John Wesley, den wesleyansk-metodistiske vekkelsen og dagens United Methodist Church (UMC), samt å rette et kritisk søkelys mot den diakonale teori og praksis de begge forfekter. For det er min overbevisning at overleverte sannheter stadig må og skal prøves mot nye erkjennelser. Kun slik vil de kunne erfares av stadig nye generasjoner eller forkastes da de ikke lenger viser seg gyldige. Dette er en prosess jeg med denne oppgaven har søkt å ta del i og som jeg håper både vil ergre og glede.

Dette er en oppgave jeg ene og alene står ansvarlig for. Samtidig er det ikke til å komme forbi at jeg har fått god oppbacking og veiledning underveis. Først av alt må jeg få takke veileder Hallgeir Elstad ved Teologisk fakultet, Universitetet i Oslo. Du har bidratt med en human og positiv veiledning prosjektet gjennom! Jeg vil også få rette en stor takk til Liv Berit Carlsen, medlem i Rådet for den ordinerte tjeneste i Metodistkirken i Norge samt (permanent) ordinert diakon i Metodistkirken i Norge, Lillestrøm menighet. Tidlig i prosessen glødet du for mine første ufullendte tanker som ledet fram til denne oppgaven som nå foreligger! Din entusiasme ga meg nok mot til å ta fatt på dette arbeidet! Uten dine oppmuntrende ord vet jeg ikke hvor jeg hadde stått i dag.

Trygve Wyller ved Teologisk fakultet – Universitetet i Oslo fortjener også ros for optimisme og tro på mitt prosjekt. Ellers har Tarald Rasmussen, Dag Thorkildsen, Berge Furre og Aud Tønnesen bidratt med kompetanse for å få denne oppgaven i havn. Videre har arbeidsgiver Sesam, Kirkens Bymisjon – Bergen på tampen av oppgaveskrivingen gitt meg nok rom til å få de siste brikkene på plass. Takk! Til alle studenter ved Hovedfag helsefag, studieretning diakoni som har bidratt i min kreative og faglige prosess; takk også til dere! Samtidig vil jeg benytte anledningen til å dele ut en bukett røde roser til bibliotekarene ved Diakonhjemmets Høgskolesenter. Deres tålmodighet og hjelpsomhet overgår min forstand!

Jeg er også dypt takknemlig overfor Stiftelsen Betanien – Oslo som bidro med økonomisk støtte slik at jeg kunne foreta en studiereise sommeren 1999 i forkant av oppgaveskrivingen. Turen gikk til Garrett-Evangelical Theological Seminary, Evanston, Illinois, USA. Uten dette stipendet ville høyst sannsynlig denne oppgaven ikke blitt en realitet!

Til svigermor Marta Eide er det bare en ting å si; nå kan du ta en velfortjent hvil! Du troppet opp og tok deg av mitt hus og hjem - barn og kone når nettene ble for lange og studiene opptok all min tid. Tusen takk!

Den største blomsten går imidlertid til mine to kjæreste, Erlend og Brynhild, som har holdt ut med meg i disse hektiske, strevsomme og lærerike årene!

Hovedoppgaven er dedikert Tore Meistad som fungerte som veileder en kort periode. Tore var en internasjonalt respektert wesleyforsker. Han måtte gi tapt for kreftsykdommen sommeren 2000.

Landro, november 2000.

1. Innledning

1.1 Introduksjon

Sommeren 1996 arrangerte the United Methodist Church (UMC) sin Generalkonferanse ved foten av Rocky Mountains. Hit til Denver, Colorado, USA kom det denne sommeren delegater fra hele verden for å ta del i arbeidet med å stake ut den videre kursen for den globale United Methodist Church. Også Metodistkirken i Norge (the United Methodist Church of Norway) var representert. I denne oppgaven skal jeg stoppe opp ved et av de vedtakene som ble fattet på Generalkonferansen. Tradisjonen med et transisjonelt diakonat (overgangsdiakonat) ble vedtatt strøket til fordel for det permanente diakonat.

Det transisjonelle diakonat var en ordning hvor kommende pastorer etter endt teologisk utdanning en tid var ”prest på prøve” eller diakoner som de også ble kalt, før de ble ordinert til ordinær prestatjeneste. Dette er en ordning som UMC har hatt felles med bl.a. den romersk-katolske kirke og Church of England. Det permanente diakonat representerer et annet syn på embetet enn det transisjonelle diakonat. Innenfor denne tenkningen framstår diakonenes og diakonissenes tjeneste som et fullverdig og permanent embete på linje med tjenesten som prest og biskop. På verdensbasis ser vi en ekumenisk orientering henimot en slik treleddet embetsstruktur.¹

Fra å betrakte diakonatet som et springbrett til prestatjenesten, har altså UMC innført et diakonat som skal fungere som et permanent embete på linje med tjenesten som eldste. Denne endringen og den teologi som ligger til grunn for dette nye embetet påkaller en refleksjon. Jeg har funnet det interessant å knytte tenkningen omkring det permanente diakonatet opp i mot den teologi John

---

¹ S-E. Brodd (-92), s. 75

Wesley forfekter. Årsaken til dette er at The United Methodist Church som kirkesamfunn er et av mange og i dag det største verdensvide kirkesamfunn som forstår sine røtter tilbake til John Wesley og den wesleyansk-metodistiske vekkelse som vokste fram i England på 1700-tallet.

John Wesley selv kom fra Epworth, en liten landsby i Midt-England. Hans voksne liv sentrerte seg rundt en søken etter helliggjørelsen innenfor rammene av Church of Englands lære og kirkeordning. Dette var en individuell søken som var med på å legge grunnlaget for en vekkelse som spredte seg til hele verden.¹ Da han døde i 1791 i en alder av 88 år, etterlot han seg en stor mengde skriftlig materiale, deriblant en rekke prekener. I disse kommer hans særegne teologi til uttrykk. Dermed har ettertiden fått muligheten til selv å lese og reflektere over den teologi han tok til orde for.

1.2 Problemstilling og metode

I denne oppgaven vil jeg å holde sammen UMCs tenkning omkring det permanente diakonat med tradisjonen fra Wesley slik den kommer til uttrykk i hans prekener. Med andre ord ønsker jeg å få svar på følgende problemstilling; hvilken sammenheng er det mellom det permanente diakonattet, som ble innført av the United Methodist Church i 1996, og John Wesleys teologi?

Med dette spørsmålet ønsker jeg å avdekke det faktiske innholdet i de vedtak om det permanente diakonat som ble fattet på Generalkonferansen i 1996, hva UMC la til grunn da det permanente diakonattet ble opprettet, og hvilke forventninger UMC har til dette. Dette vil jeg gjøre ved å analyserer det permanente diakonattet i lys av John Wesleys teologi slik den kommer til uttrykk i et utvalg på til sammen 18 prekener og to brev. Materialet er hentet fra det fjorten binds store verket ”Works of John Wesley”.²

Det er naturlig at denne dialogen mellom UMC og John Wesley finner sted fordi Wesley innehar en sentral posisjon i dagens UMC. Som kirkesamfunn har

---

¹ T. E. Frank (-97), s. 286,

² ”The Works of John Wesley – on Compact Disc” (-95)

UMC eksplisitt bundet seg til de læremessige standarder John Wesley selv tok til orde for. Dette skyldes at det i deres teologi finnes et sett av wesleyanske doktriner – læresetninger – som skal være styrende for hvordan UMC praktiserer, reflekterer og profilerer deres teologi.¹ Når UMC også historisk forstår seg som et kirkesamfunn med røtter i tradisjonen etter Wesley og den wesleyansk-metodistiske vekkelsen han ledet, mener jeg det er viktig at samtalen med Wesley fortsetter.² For ved innføringen av det permanente diakonat til fordel for det transisjonelle diakonat har UMC brutt en lang tradisjonen. Dette er interessant. Skyldes denne nyorienteringen at nye sider ved Wesley er blitt oppdaget? Er det forhold ved kirken i dag som har vært utslagsgivende eller er det andre momenter som har bidratt i den prosessen UMC har vært igjennom forut for dette vedtaket?

Selv finner jeg det interessant å reflektere over forbindelseslinjen mellom UMC og Wesley fordi UMC så tydelig setter sin egen tilblivelse som kirkesamfunn i sammenheng med John Wesley og den wesleyansk-metodistiske vekkelsen.³ Hva innebærer dette egentlig for dagens UMC? Er Wesley kun viktig å ha med seg inn i framtiden som et minne om fra forgangen tid, eller er det noe ved hans teologi som fremdeles influerer på, evner å engasjere og kan forme kirkesamfunnet i deres møte med samtidens utfordringer?

Disse spørsmålene og erkjennelsen av Wesleys posisjon innenfor UMC, gjør at jeg i denne oppgaven ønsker å avdekke hvorvidt Wesleys teologi ligger til grunn for det permanente diakonats teologi. Jeg har ikke til hensikt å vurdere om innføringen av det permanente diakonat går på tvers av den wesleyanske teologi UMC er bundet av. Mitt hovedanliggende er å vurdere innholdet i de tekster hvor UMC tar til orde for det permanente diakonat i lys av den teologi John Wesley forfektet og slik den kommer til uttrykk i et bestemt utvalg av hans prekener og brev.

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 62 section 3 "Our Doctrinal Standards and General Rules", ss. 57 – 72

² Samme sted, s. 9 – 11

³ Samme sted

Jeg har bevisst valgt å utelate andre kirkesamfunn i den wesleyansk-metodistiske kirkefamilie fra denne studien da dette fullstendig ville sprengt rammene for denne oppgaven. Når jeg i det videre bruker begrepet ”metodist”, viser det i denne oppgaven kun tilbake på dem som er medlemmer av the United Methodist Church.

Jeg har basert denne studien på en nærlesning av utvalgte tekster fra John Wesley og UMC. Presentasjonen og analysen av John Wesleys prekener og brev og hovedoppgavens to innledende kapitler danner til sammen det teoretiske rammeverket denne oppgaven er bygd på. Wesleyanalysen utgjør denne oppgavens teoretiske tyngdepunkt. Med utgangspunkt i dette teoretiske rammeverket har jeg foretatt min presentasjon, analyse og drøfting av UMCs permanente diakonat.

1.3 Begrepsdefinering

I denne oppgaven kommer begrepene diakoni og diakonat til å stå som de mest sentrale. Selve vårt ord ”diakoni” er direkte avledet av det greske verbet diakonein og de tilsvarende substantivene diakonos (diakonoï i flertall) og diakonia.¹ For å forstå disse begrepene er det ifølge Mats J. Hansson ved Ersta Sköndal högskola i Sverige for enkelt kun å henvise til det bibelske materialet for å oppnå en god forståelse av begrepet diakoni fordi:

”(...) diakoniorden i Nya testamentet figurerer i de mest skiftande sammanhang. De kan uppträda utan vare sig någon liturgisk eller ens religiös innebörd.”²

Collins tar i sin bok ”*Diakonia – Re-interpreting the Ancient Resources*” til orde for å se på begrepens opprinnelse i seg selv for å få en mer presis forståelse av disse. I den sammenheng har han påvist hvordan ordet ”diakonia” i greske sammenhenger ble brukt allerede f.o.m. 400 f.Kr. for å betegne enkeltmennesker som befant seg i hva som kan omtales som formidlerens rolle.

---

¹ H. Kjær Nielsen (-94), s. 13

² M. J. Hansson m.fl. (-99), s. 17

Disse personene var i en mellomposisjon mellom oppdragsgiver og mottaker av en tjeneste eller oppdrag.¹ Begrepet ”diakonia” var kun en nøytral beskrivelse. Da begrepet ble introdusert for den tidlige kristne Kirke var det derfor et begrep uten religiøs betydning.² Ved at ordet ble tatt opp i det kirkelige vokabularet og etter hvert refererte til tjenester også innenfor oldkirken, ble ”diakonia” etter hvert forstått som tjeneste. Ja, diakoni som tjeneste vidt forstått er hva de nytestamentlige forfatterne forstår med begrepet diakoni.³ Dette utgangspunktet kom til å danne fundamentet for diakonien og de ulike diakonatstradisjoner innenfor den verdensvide Kirke. Utgangspunktet for den nye begrepsdannelsen var et ”nøytralt” begrep som ble tillagt bestemte meninger av Kirken selv.⁴

I dag benyttes begrepet ”diakoni” av den verdensvide kristne kirke for å beskrive en omsorgspraksis, og ”diakonaten” betegner et bestemt kirkelig embete eller forordning som søker å uttrykke ulike sider av denne praksis. Dette betyr ikke at det den verdensvide Kirken nødvendigvis mener diakonien eksklusivt hører hjemme i det kirkelige rom, ei heller at dette er et spesielt kirkelig fenomen. Men Kirken har ved innføringen av diakonaten søkt å ivareta de sider ved omsorgspraksisen som den forstår som viktig. Som vi skal se i kapittel to så har selve begrepet diakoni blitt forstått ulikt av kirkesamfunn opp gjennom historien, og dette har lagt grunnlaget for diakonats ulikhet i innhold og utforming innenfor ulike kirkelige tradisjoner. Dette gjelder med naturlighet også UMC. Derfor finner jeg det her vanskelig å lansere en operasjonell definisjon av begrepet ”diakoni” uten at den kirkelige diakonihistorie også får komme til orde. Samtidig er det klart at begrepet omsorg i vid forstand ofte kan benyttes synonymt med begrepet diakoni, vel vitende om at omsorgsbegrepet ikke nødvendigvis er en entydig term. Men ved å antyde at diakoni i dag både kan forstås som gode gjerninger til nestens beste og omsorg for nesten, er jeg et skritt videre i retning av å favne diakonordets betydning både for den verdensvide kirke og UMC.

---

¹ J. Collins (-90), s. 335-337

² M. J. Hansson m.fl. (-99), s. 21

³ B. E. Kilström (-86), s. 9

⁴ M. J. Hansson m.fl. (-99), s. 21 & J. Collins (-90), s. 335-337

1.4 Litteratur

Oppgavens primærlitteratur består av ”The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996”, populært kalt Disiplinen, og ”The Works of John Wesley”, forkortet WJW.

”The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996” er UMCs offisielle lovbok som til sammen utgjør deres disiplin og doktrine - læresetninger. Den består av vedtak, paragrafer og UMCs egen kirkehistorie. Den blir oppdatert hvert fjerde år i etterkant av Generalkonferansen. Vedtaket om å innføre det permanente diakonat gjenfinnes i Disiplinen av ’96. ”The Book of Discipline of the United Methodist Church” har en lang og broket historie bak seg, noe jeg vil komme tilbake til i kapittel fire. I framstillingen kommer jeg til å veksle mellom å benytte den engelske betegnelsen (”The Book of Discipline”) og ”Disiplinen” som den også benevnes. Den Nord-europeiske årskonferansen, som Metodistkirken i Norge (The United Methodist Church Of Norway) er en del av, benytter en oversatt og lokalt tilpasset utgave av den samme Disiplinen; ”Metodistkirkens lære og kirkeordning”. Det er ikke noen motsetning mellom disse to utgaver av Disiplinen. Det som kjennetegner dem er at ”The Book of Discipline” er UMCs komplette utgaven av Disiplinen, mens den Nord-europeiske konferansens Disiplin er en noe forkortet versjon av hovedutgaven samt at den inkluderer stoff som er særlig relevant for den Nord-europeiske konferansen. Jeg benytter i all hovedsak den originale engelskspråklige utgaven av Disiplinen i denne studien, men der det er viktig for framstillingen vil jeg også la den Nord-europeiske konferansens kirkeordning komme til orde for å utfylle bildet. Når dette skjer vil det enten komme til uttrykk eksplisitt i teksten eller i oppgavens fotnoteapparat.

Når det gjelder John Wesleys prekener, er disse hentet fra Thomas Jacksons utgave av 1872 ”The Works of John Wesley”. Denne 14 binds store utgaven av Wesleys ”Works”¹ er et standardverk innenfor Wesleyforskningen.

---

¹ ”The Works of John Wesley” foreligger som CD-ROM. Det er denne utgaven jeg har benyttet i

Riktignok er det for tiden under utarbeidelse og utgivelse en ny kritisk engelskspråklig utgave av John Wesleys verk. Men da denne utgaven ikke er komplett, vil jeg holde meg til Jacksons utgave av Wesleys "Works" da denne til nå har gått for å være den mest solide og etterrettlige. I denne finner vi både brev, dagboknotater, andre notater og kommentarer samt et utall prekener – 141 totalt.

I forhold til sekundærlitteratur finnes det ikke mye som konkret kan støtte min analyse. Årsaken er at det finnes så lite materiale som omtaler og drøfter enkeltvedtak og paragrafer i Disiplinen av '96. Dette skyldes at det har vært forsket svært lite på dette feltet. I "Polity, Practice and the Mission of the United Methodist Church" fra 1997 foretar T. E. Frank en bred gjennomgang av hele Disiplinen. Den er lite spesifikk i omtalen av enkeltvedtak slik som eksempelvis det permanente diakonat. Det finnes også svært lite materiell som omtaler Disiplinens historie, men jeg har funnet arbeidene til Heitzenrater¹ og Baker² interessante, i tillegg til den framstillingen Disiplinen³ selv gir.

I motsetning til Disiplinen er "Works of John Wesley" (WJW) samt Wesleys eget liv opp igjennom årene blitt gjenstand for omfattende forskningsinnsats, men John Wesleys forhold til diakoni har imidlertid vært lite fokusert. Et talende eksempel i denne sammenheng er innføringsboken "the Deacon" som ble utgitt av UMC i 1999 - tre år etter at kirken opprettet det permanente diakonat.⁴ Her presenterer forfatterne den grunnleggende forståelsen oldkirken hadde av diakonater. Denne forståelsen blir så koblet opp i mot de utfordringer dagens UMC står oppe i og som har gjort det mulig og nødvendig for dem å innføre det permanente diakonater. John Wesley og hans teologi blir nevnt kun et fåtall steder og da i en tilnærmet slagordsmessig framstilling.

---

denne studien; "The Works of John Wesley – on Compact Disc"

¹ R. P. Heitzenrater (-95), s. 199 ff & R. P. Heitzenrater (-93), s. 62-76 i *'Perspectives on American Methodism'* ed. by R.E. Richey, K. E. Rowe & J. M. Schmidt

² F. Baker (-93), s. 46-61 i *'Perspectives on American Methodism'* ed. by R.E. Richey, K. E. Rowe & J. M. Schmidt

³ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, s. 21-83

⁴ B. L. Hartley & P. E. Van Buren (-99)

Hovedtyngden av annen foreliggende litteratur kommenterer John Wesleys vektlegging av det sosiale ansvar som påligger de troende. Dette være seg i forhold til enkeltpersoner, familien eller samfunnet. På engelsk benyttes følgende begrep for å omtale dette ansvaret: ”social action”, ”social responsibility” og ”social ethics”. Eksempel på dette finner vi i arbeidene til T. A. Campbell¹, T. W. Jennings Jr.², R. L. Maddox³ og M. Marquardt⁴. Det betyr at jeg i mitt arbeid med å analysere Wesley i et eksplisitt diakonalt perspektiv har hatt lite litteratur å støtte meg på.

1.5 Oppgavedisposisjon

Etter dette innledende kapittelet foretar jeg en gjennomgang av diakoniens historie (kap. 2). Deretter følger en presentasjon, fortolkning og analyse av atten prekener og to brev av John Wesley (kap. 3). Prekenanalysen vil bli tematisk orientert. Det vil si at jeg ikke analyserer hver preken for seg, men at jeg i stedet tar utgangspunkt i sentrale temaer som framkommer under lesning og bearbeidelse av tekstene. Kap. 4 er denne oppgavens hoveddel. Her vil jeg presentere, analysere og drøfte UMCs permanente diakonat i lys av John Wesleys prekener. Dette arbeidet kulminerer i kapittel fem hvor jeg foretar et utblikk basert på analysen og drøftingen i de foregående kapitler.

2. Omsorg og diakoni – et diakonihistorisk riss

Denne oppgavens sentrale fokus er en analyse av UMCs diakonat sett i lys av John Wesleys prekener. Samtidig er det klart at framveksten av UMCs permanente diakonat ikke alene kan forstås i lys av John Wesleys teologi og

---

¹ T. A. Campbell: "The Image of Christ in the Poor: On the Medieval Roots of the Wesley's Ministry With the Poor" (-99)

² T. W. Jennings Jr.: "Good News to the Poor - John Wesley's Evangelical Economics" (-90)

³ R. L. Maddox: "Visit the Poor - John Wesley, the Poor and the Sanctification of Believers" (-99)

⁴ M. Marquardt: "John Wesley's Social Ethics – Praxis and Principles" (-92)

den wesleyansk-metodistiske vekkelsens arv og historie. For som jeg har vist i kapittel 1.3 så har diakonatet og diakonien som sådan vært et svært viktig anliggende for hele den verdensvide kirke helt fra apostlenes tid.

Den oldkirkelige diakonipraksis kan tas til inntekt for svært mange ulike diakonisyn alt ettersom hvilke sider ved deres omsorgstjeneste som vektlegges. Enkelte kirkelige tradisjoner har forstått diakoni i lys av Ap.gj. 6 hvor det blir hevdet at diakontjenesten og diakonatet første gang ble ”innstiftet”. Som et resultat av denne forståelsen har det vært én tradisjon helt fra kirkefedrenes tid hvor diakoni har blitt forstått som ”å tjene ved bordene”, og hvor diakonien og diakonatet har sprunget ut fra den gudstjenestefeirende menighet og det nattverdsfellesskapet som her finner sted.¹ Begrepene diakonein/ diakonos/ diakonia har dermed blitt brukt analogt med denne forståelsen av begrepet diakoni. Ut av nevnte begrepsforståelse, som sentrerte rundt tjenesten ved bordene og eukaristien, vokste det fram en tanke om et særlig embete – diakonatet. Denne fokuseringen på eukaristien og Ap. gj. 6 som det sentrale utgangspunkt for en autentisk forståelse av begrepet diakoni og diakonatet er det imidlertid blitt sådd tvil om.² For å nevne et eksempel så har andre hevdet at en teologisk fundert diakoniforståelse i stedet bør vektlegge og settes i sammenheng med Jesu’ egen beskrivelse av sin oppgave overfor menneskene slik den bl.a. framkommer i Matt. 20:28, Mark. 10:45 og Luk. 22:27.³ Budskapet her er at Jesu forbilledlige framferd maner oss alle til å tjene nesten slik Han gjorde.

Sett fra mitt ståsted finner jeg det vanskelig å skulle forkaste en eller begge av disse forklaringene eller noen annen nærliggende forklaring fordi de alle mest sannsynlig ville si noe sant om diakoniens vesen – dens funksjon og uttrykk. Det blir vanskelig å absoluttere en sannhet på bekostning av en annen fordi slike dogmatiske refleksjoner og definisjoner ikke gir et helt og sant bilde av diakonien, det være seg dens begrunnelse og utfoldelse. De har en tendens til å gi ensidige fremstillinger som er egnet til å fortegne diakonien.

---

¹ B. E. Kilström (-86), s. 9

² J.E. Olson (-92), s. 24

³ Samme sted, s. 22

Det vi vet er at begrepet diakoni av kirken i sin alminnelighet i de tidligste år ble forstått som en tjeneste for nesten – som troende gjør en noe på vegne av og for noen andre. Denne tjenesten ble i Kirkens første tidlige år forstått som en *omsorgs*-tjeneste. Omsorgstjenesten, også forstått som karitas eller det karitative diakonat, ble preget av en særskilt omsorg for de marginaliserte, de syke og fattige. Men ganske tidlig kom det til en differensiert forståelse av denne tjenesten.

”Redan omkring år 100 växer det fram en koncentration på tre tjänster i de hellinistiske kyrkorna; episkopos, presbyteros och diakonos. Diakonen har administrativt-ekonomiskt ansvar och biträder biskopen bl a vid eucharistin”¹

Det betyr at diakoniutøvelsen, fra å være allment orientert, etter hvert ble snevret inn. Det spesifikt kirkelige opptok en stadig større plass, og dermed ble diakonen også bærere av en *guds*-tjeneste, også forstått som liturgi eller det liturgiske diakonat. Dette arbeidet ble preget av oppgaver i tilknytning til menighetens gudstjenestefeiring.²

I den aller første tiden er det korrekt å hevde at de karitative sidene ved diakonatet var mest framtrædende. På 300-tallet bevegde diakonatet imidlertid seg tydeligere i en liturgisk retning, samtidig som det karitative arbeidet levde videre.³ Dermed ser vi allerede her spirene til den todelingen av diakonatet som vi gjenkjenner fra de protestantiske kirker og den romersk-katolske kirke den dag i dag; nemlig det permanente og det transisjonelle diakonat (overgangsdiakonater). Det transisjonelle diakonat utviklet seg fra den liturgiske tjenesten diakonat hadde ivaretatt på 300-tallet henimot et forstadium til presbyterens tjeneste - til Ordets tjeneste. Da Kirken på denne tiden kun aksepterte menn som presbytere, kom også det transisjonelle diakonatet til å være åpent kun for dem. Det permanente diakonat, forstått som karitas, ble ivaretatt både av diakonisser og diakoner. De virket særlig i de nye klostrene

---

¹ S.-E. Brodd (-92), s. 46

² B. E. Kilström (-86), s. 19 & J. E. Olson (-92), s. 19

³ B. E. Kilström (-86), s. 8

og hospitalene som vokste fram i Middelalderen.¹ Denne todelte forståelsen av diakonatet kom til å bli stående helt fram til reformasjonen som ikke ga støtet til en synlig ny diakonal praksis, men som heller resulterte i en nytenkning omkring diakoniens teologiske begrunnelse:

”Den lutherske reformation indebar ingen revolution på det diakonale område, men der blev iværksat en række indirekte forsøg på at fornye den kristne forståelse for barmhjertighedstjenesten som en konsekvens af den kristne tro.(...) Det hører med til det rigtige mellem menneskelige forpligtelser, som nadverfællesskabet indebærer. Det hører med til det rigtige billede af det åndelige regimente og til kirkens skikkelse, at også legemet bliver forsørget, når sjælen bliver det.”²

Dette innebar at den lutherske kirken igjen fokuserte på et karitativt orientert diakonalt arbeid som innholdmessig hentet inspirasjon fra det permanente diakonat slik det utviklet seg fra Oldkirken og fram til Middelalderen.³ Den romersk-katolske kirke og Church of England på sin side opprettholdt det transisjonelle diakonat. Den metodistiske vekkelse, som vokste fram som en vekkelsesbevegelse innenfor Church of England, adopterte og integrerte deres overgangsdiakoniat i sitt embetshierarki. John Wesley selv ble ordinert til transisjonell diakon i 1725 og virket som dette i om lag to år.⁴

På 1800-tallet blåste det en diakonal vekkelse over store deler av Europa, og Tyskland kom til å stå fram som et kjerneområde for denne diakonale nyorienteringen. Særlig var det institusjonsdiakonien som gjennom disse hendelser fikk ny giv. Sentrale personer her var Theodor Fliedner og J. H. Wichern.⁵

---

¹ Ø. Foss (-92), s. 58

² Samme sted, s. 69

³ S-E. Brodd (-92), s. 47

⁴ JWJ 5:506. For øvrig ordinerte Wesley selv tre kvinner som skulle fungere som diakonisser når han besøkte ulike metodistgruppene i Georgia, USA, og da særlig deres syke medlemmer. Deres tjeneste minner dermed svært mye om det karitative og permanente diakonatet fra oldkirken vi nå har stiftet bekjentskap med. For øvrig var både John Wesleys teologi og metodistvekkelsen på 1700-tallet sterkt preget av en karitativ diakonal holdning og praksis. Se K. E. Rowe (-98), s. 2 & R. P. Heitzenrater (-95), s. 40

⁵ B. I. Kilström (-86), s. 37 ff

Etter andre verdenskrig opplevde diakonatet en ny fornyelse bl.a. innenfor den romersk-katolske kirke. Etter det annet Vatikan-konsil ble det permanente diakonat revitalisert. I 1982 møttes "Faith and Order"-kommisjonen av Kirkenes Verdensråd i Lima, Peru hvor de presenterte dokumentet "Baptism, Eucharist and Ministry" (dåp, nattverd og tjeneste). Dette dokumentet aksepterer det de anser for å være tradisjonen fra oldkirken og er en pådriver for at kirken skal ha en treleddet embetsstruktur; biskop (episkopos), prest (presbyteros) og diakon (diakonos). BEM-dokumentet har i ettertid influert en rekke kirkesamfunn og menigheter og tvunget dem til på nytt å reflektere over sin teologi og praksis. Dette har åpnet opp for dialoger på tvers av tidligere skillelinjer samtidig som ulike diakonatsmodeller og diakonisyn fortsetter å leve side om side i dagens verdensvide kirkelandskap.¹ Inn i dette teologiske tøværet var det at UMC i 1996 gikk til det skritt å erstatte det transisjonelle diakonat med et permanent diakonat etter å ha studert sin generelle forståelse av kirkens tjeneste siden 1944, da innenfor rammene av The Methodist Church, og operert med et legdiakoniat (diaconal minister) siden 1976.²

Vi registrerer med andre ord at diakonien og diakonatstenkningen både innenfor den verdensvide Kirke og UMC fra en side sett har stått på stedet hvil. Samtidig har det forekommet en utvikling av denne tjenesten. Den gang som nå er det omsorgen for nesten som står i fokus. Dette er en omsorg som, på sitt beste, er skikket til å gi marginaliserte og tilsidesatte grupper og enkeltindivider deres gudgitte verdighet tilbake. Dette er diakoniens "store fortelling". Hvilke tiltak som er satt i verk for at Kirken og dermed også UMC skal kunne klare å gjennomføre dette prosjektet har imidlertid endret seg. Fra en praksis hvor det karitative diakonat var i sentrum for Kirkens oldkirkelige tjeneste, kom det etter hvert til en differensiering med et karitativt og et liturgisk diakonat. Denne todelingen gjenkjenner vi også i dagens kirkebilde. Samtidig har diakonatet som kirkelig embete også endret status opp igjennom historien. Fra en sentral rolle i oldkirken hvor diakonen samarbeidet nært med biskopen, til dagens kirkebilde hvor diakonatets status som eget embete endrer

---

¹ Olson (-92), s. 395 – 399

² R. P. Heitzenrater (-93), s. 437 i *'Perspectives on American Methodism'* ed. by R.E. Richey, K. E. Rowe & J. M. Schmidt

seg i takt med kirkesamfunn og teologiske retninger. Slik også innenfor UMC. Metodistvekkelsen på 1700-tallet opererte innenfor en transisjonell, liturgisk diakonatstradisjon. Samtidig ble enhver metodist kalt til å leve ut en aktiv holdning for marginaliserte og tilsidesatte.¹ Alle troende ble kalt til å leve ut Guds kjærlighet i møte med nesten. Dagens UMC innførte på sin side det permanente diakonat i 1996. Dermed ble omsorgen for nesten institusjonalisert. Diakonen ble kalt til å tjene gjennom ord og handling² samtidig som den kristne tjeneste også fortsatt ble lagt vekt på.³

Konfrontert med denne utviklingen er det viktig for en kirke som UMC, som så sterkt forankrer sin tilblivelse og doktrine i John Wesley og hvor omsorgen for nesten alltid har stått sentralt, å spørre seg hvorvidt det er en forbindelseslinje mellom den teologi John Wesley forfektet og det permanente diakonater som ble innført i 1996. For er det snakk om et definitivt brudd med John Wesleys teologi da UMC innførte det permanente diakonater, eller er det en naturlig linje fra Wesleys teologi og fram til dagens embetsforståelse innenfor UMC?

For å få et svar på min problemstilling vil jeg nå først vende meg mot John Wesley for å få et grep om hans teologi.

3. Presentasjon og fortolkning av John Wesleys teologi og prekener

3.1 Presentasjon av analyse materialet

Wesleys liv som troende og teolog var preget av faser hver med sitt særpreg.⁴ I den tidligste perioden fra 1733 – 1738 var han særlig opptatt av at alle mennesker hadde et eget og selvstendig ansvar for å leve et rettskaffent liv som samsvarte med at en var skapt i Guds bilde. Deretter bevegde han seg nærmere

---

¹ R. P. Heitzenrater (-95), s. 40

² B. L. Hartley & P. E. Van Buren (-99), s. 33

³ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, §§ 101 – 120, ss. 107 – 113

⁴ R. L. Maddox (94), s. 20

den protestantiske tradisjonen hvor det understrekes at Gud frelser av bare nåde. Denne perioden strakk seg fra 1738 – 1765. Fra 1765 og fram til sin død i 1791 søkte han å holde disse to posisjoner sammen i en enhetlig teologi. Gud frelser av bare nåde, men for å bli frelst er Gud avhengig av det menneskelige initiativ ved at frelsen tas i mot og leveres ut i hverdagen. Å leve slik at troen får praktiske konsekvenser i hverdagen omtaler Wesley som helliggjørelsen. Nåde og helliggjørelse virker dermed sammen og er gjensidig avhengig av hverandre i forhold til menneskers frelse. Både Albert Outler og Randy L. Maddox peker på at det er den senere Wesley som bør tillegges mest vekt når en skal prøve å forstå hvilken helhetlig teologi Wesley forfektet.¹

Denne erkjennelse kombinert med et blikk på ulike prekeners tema har styrt mitt valg av preken og brev. Dette har medført at jeg i all hovedsak har hentet materiale fra Wesleys seneste periode hvor han legger vekt på både Guds nåde og helliggjørelsen, dvs. de mest sentrale sider ved John Wesleys teologi. Videre er prekenene valgt med bakgrunn i litteratur som omtaler Wesleys systematiske teologi, hans etikk og evangeliske økonomi. Dette er sider ved den wesleyanske teologi som må inkluderes for å få et grep om hans praktiske teologi.² På bakgrunn av disse refleksjoner vil jeg nå presentere mitt analysemateriale som til sammen består av atten preken og to brev:

Preken nr.	Tittel på preken	Prekentekest	Dato for publisering
50	The Use of Money	Luk. 16:9	17. februar 1744
43	The Scripture Way of Salvation	Ef. 2:8	1765

¹ Samme sted, s. 21. Albert Outler er for øvrig en av vårt århundres mest anerkjente wesleyforskere

² Blant mange eksempler spiller følgende ulike sider ved Wesleys teologi: E. B. Holifield "Health and Medicine in the Methodist Tradition" (-86), Theodore W. Jennings, jr. "Good News To the Poor - John Wesley's Evangelical Economics" (-90), R. L. Maddox "Responsible Grace – John Wesley's Practical Theology" (-94), Manfred Marquardt "John Wesley's Social Ethics – Praxis and Principles" (-92), og Tore Meistad "Metodistisk kristendomsforståelse i dag - artikkel" (-99) & "To Be a Christian In the World - Martin Luther's and John Wesley's Interpretation of The Sermon On the Mount" (-89).

92	On Zeal	Gal. 4:18	6. mai 1781
	Thoughts upon Slavery		1774
130	National Sins and Miseries	2. Sam. 24:17	7. november 1775
51	The Good Steward	Luk. 16:2	14. mai 1768
59	God's Love to Fallen Man	Rom. 5:15	9. juli 1782
68	The Wisdom of God's Counsels	Rom. 11:33	28. april 1784
91	On Charity	1. Kor. 13:1-3	15. okt. 1784
85	On Working Out Our Own Salvation	Fil. 2:12-13	1785
98	On Visiting the Sick	Matt. 25:36	23. mai 1786
88	On Dress	1. Pet. 3:3-4	30 desember 1786
106	On Faith	Hebr. 11:6	9. april 1788
108	On Riches	Matt. 19:24	22. april 1788
87	The Danger of Riches	1. Tim. 6:9	
116	Causes of the Inefficacy of Christianity	Jer. 8:22	2. juli 1789
124	Heavenly Treasure in Earthen Vessels	2. Kor. 4:7	17. juni 1790
126	On the Danger of Increasing Riches	Salme 62:10	21. september 1790
	Tittel på brev	Referanse	Dato for publisering
	A letter to a Clergyman	WJW 8:496-499	Tullamore 4. mai 1748
	Letter to Reverend	WJW 9:182-191	Limerick 18.

	Mr. Fleury		may 1771.
--	------------	--	-----------

Som det framgår av listen har flesteparten av prekenene et nytestamentlig utgangspunkt, og uten å foregripe analysen er det et faktum at det kun er i de to små brevene ”A letter to a Clergyman” og ”Letter to Reverend Mr. Fleury”¹ at det finnes en definisjon av begrepet ”diakonos”. Ingen av de andre prekenene kan oppvise noen eksplisitt definisjon på begrepet *diakoni*. Bare to steder i hans prekener henvises det til oldkirkens diakonissetradisjon. Et høyst relevant spørsmål er derfor om Wesleys prekener og hans teologi i det hele tatt kan spille en rolle i en sammenheng hvor diakonien og det permanente diakonats innhold diskuteres? Slik jeg vurderer det er Wesley, utifra sitt ståsted og med sin vinkling på omsorg for nesten, faktisk en som har noe å bidra med i denne debatten. Derfor mener jeg også Wesley er verdt å ta nærmere i øyesyn for en nåtidig diakonivitenskap og UMC. Dette til tross for at begrepene diakonia, diakonos og diakonein på det nærmeste er fraværende i ”Works of John Wesley”. Min analyse vil derfor ikke ta utgangspunkt i prekener med et eksplisitt budskap om diakoni – forstått som et budskap som avledes av en refleksjon om begrepet diakoni. Dette er en ”generell” analyse av et bestemt utvalg av Wesleys prekener, samtidig som temaet er avgrenset av problemstillingen og dermed bestemmer hva jeg skal se etter. Denne mangelen på prekener hvor ”diakonien må forstås slik eller slik”, gjør at jeg velger å avslutte analysen med kapittel 3.2.5 som fokuserer på det lille men eksplisitte tilfanget av diakonirefleksjon som faktisk finnes hos Wesley. Dette kapittelet skal ikke forstås i motsetning til resten av analysen men som et nødvendig og utvidende perspektiv i forhold til temaet Wesley og diakoni.

For å opprettholde retning og framdrift i analysen har jeg valgt å ta utgangspunkt i foredraget ”The Poor and the People Called Methodists” som den amerikanske historikeren Richard P. Heitzenrater holdt da han gjestet symposiet ”The Wesleys and the Poor: The Legacy and Development of Methodist Attitudes Toward Poverty 1739-1999 ”.² I dette foredraget betrakter

¹ WJW 8:496-499 & 9:182-191

² R. P. Heitzenrater (-99). Symposiet ble avholdt 14.-16. oktober 1999 på ”Center for Methodist

Heitzenrater fattigdomsproblematikken i England på 1700-tallet utifra et samfunnsperspektiv idet han stiller spørsmålet om hvem de fattige i 1700-tallets England var? Denne problematikken drøfter han opp i mot John Wesleys teologi og praksis. Da dette foredraget er viktig som en historisk analyse av England og John Wesleys teologi og praksis i denne perioden, ønsker jeg å benytte det som et verktøy i min analyse. Før jeg foretar analysen av wesley materialet, vil jeg derfor kort skissere innholdet i hans artikkel.

De offentlige tiltakene til bekjempelse av fattigdom i 1700-tallets England, var ifølge Heitzenrater, hjemlet i den britiske fattigdomslovgivningen som hovedsaklig var fra 1601. Tiltakene som ble satt i verk for å avskaffe fattigdommen ble begrunnet sosialt, økonomisk, utifra den kristne plikt til å ta seg av nødstedte og ønsket om moralsk reform. Målet var å få folk i arbeid, utdanne barn og sikre velferden til dem som av ulike grunner ikke kunne sørge for seg selv. Fattigdomslovgivningen representerte dermed en judisiell praksis som var beregnet på å løse sosiale og økonomiske problemer.¹

Men hvem ble forstått som fattige i 1700-tallets England? Heitzenrater fant at grensen for fattigdom ifølge lovene ble bestemt utifra hvor mye en person tjente i løpet av et år. Da denne grensen ble justert i 1776, kom den til å gå ved en inntekt på 30 pund i året. Alle som tjente mindre enn dette, var fattige.² Svært mange av Englands innbyggere var ifølge denne definisjonen fattige. Dette gjaldt også dem som utgjorde metodistvekkelsen. 25 prosent av metodistene tjente mer enn 30 pund i året. 75 prosent tjente mindre.³ Gruppen fattige utgjorde dermed en svært stor gruppe av datidens metodister. Når så Wesley mente til oppbrudd og fornyelse for samfunnet som helhet og den enkelte, var fattigdommen en svært viktig del av virkeligheten han måtte

---

Studies at Bridwell Library, Perkins School of Theology – Southern Methodist University” i Dallas, Texas. Heitzenraters foredrag foreligger forløpig kun som manuskript og ble sendt til meg av Heitzenrater personlig på forespørsel. Det vil bli inkludert i artikkelsamlingen som skal komme ut i etterkant av symposiet. R. P. Heitzenrater har forøvrig skrevet boken “Wesley and the People Called Methodists” (-95).

¹ Samme sted, s.1 – 6

² R. P. Heitzenrater (-99), s. 3

³ Samme sted, s. 7

forholde seg til. Selv om han i forhold til denne problematikken var preget av sin tids refleksjon og modeller for løsning av ondet, var det likevel særskilte trekk ved Wesley's tilnærming og holdning til de fattige og deres livssituasjon som skilte han fra andre i samtiden. I sin konklusjon lister Heitzenrater opp fem punkt som identifiserer særtrekk ved Wesley's tilnærming til disse problemstillinger. Det er disse punktene jeg i det videre særlig kommer til å vie min oppmerksomhet når jeg skal analysere wesleymaterialet.

Han påpeker for det første hvordan Wesley framhevet fellesskapets plikt i sin alminnelighet til å ta hånd om hverandre. Som en følge av dette forventet han at metodistene bl.a. bidro med økonomisk støtte i forhold til dem som var en del av troens fellesskap lokalt, nasjonalt og globalt. For det andre utvidet Wesley fellesskapsbegrepet til å omfatte absolutt alle mennesker. Heitzenrater hevder at Wesley ikke lenger skilte mellom ”oss” og ”dem”. For det tredje relativiserte Wesley begrepet fattigdom. For han fantes det ikke en absolutt eller målbar grense for fattigdom. For det fjerde ble kjærlighet som begrep og praksis forstått universelt. Det vil si at ingen er unntatt fra kravet om å utøve nestekjærlighet. Alle er kalt til hjelpe dem som er i behov av hjelp og støtte, troende som ikke-troende. Til slutt, punkt fem, teologiserte han over det å utøve kjærlighetsfulle gjerninger. Det vil si at Wesley's oppmuntret metodistene til å leve slik Kristus levde – *imitatio Christi*. Kjærligheten til Gud og mennesker skal være det prinsipp hvert enkelt menneske bør søke å leve etter. Wesley utfordret den enkelte til å ta ansvar for å eliminere de forhold som skaper og opprettholder fattigdom i stedet for å forstå seg som et offer vis-a-vis dette fenomenet.¹

Det som gjør Heitzenraters bidrag spennende og viktig, er at han ved å holde fram Wesley's holdning og program overfor de fattige, indirekte men likevel tydelig, framhever og peker på sentrale sider ved Wesley's teologi generelt forstått. Dette vil komme tydeligere fram av analysen. Derfor benytter jeg Heitzenrater som et utgangspunkt for min egen fortolkning og analyse. Følgende fire overskrifter skal fungere som veivisere inn i dette landskapet; nåde og skapelse, rettfærdiggjørelse og helliggjørelse, den gode forvalter, og

---

¹ R. P. Heitzenrater (-99), s. 13

relasjonell teologi. I tillegg vil jeg berøre Wesleys forhold til diakonien i et eget kapittel slik jeg allerede har signalisert.

3.2 Analyse

3.2.1 Nåde, skapelse og eskatologi

Heitzenrater tar i sin oppsummering til orde for at omsorg for Wesley var et allment anliggende som alle mennesker har et ansvar for å utøve overfor nesten. Både troende og ikke-troende er kalt til å elske sin neste som seg selv. Universalismen Wesley her hevder medfører at ingen skal føle seg fritatt fra å utøve nestekjærlighet. Grunnlaget for denne posisjonen mener jeg er å finne i Wesleys nådes- og skapelsesteologi.

For Wesley er vår tilværelse et resultat av og uttrykk for Guds nåde, og da i særdeleshet Guds forutgående nåde. For John Wesley var læren om Guds nåde selve utgangsposisjonen for det som framstår som en teologi hvor alle mennesker inkluderes i og omfattes av Guds kjærlighet. Ja, for han var læren om denne nåden en av bærebjelkene i hans teologiske refleksjon. Wesley er viss på at et menneske ikke kan gjøre noe godt uten ved hjelp av Guds nåde. Denne nåden er gitt alle for at hver og en skal drives mot omvendelsen i Kristus og helliggjørelsen. Det er ene og alene på grunnlag av denne nåden at det i det hele tatt kan finne sted en akseptasjon av Guds gaver og helliggjørelse.¹ Ifølge T. Runyon er denne tilstedeværelsen av Guds nåde noe alle kan erfare i og med den ”naturlige samvittighet” som er virksom i alle.² Wesley selv uttrykker det slik:

”(...) whether this (conscience) is natural or superadded by the grace of God, it is found, at least in some small degree, in every child of man. Something of this is found in every human heart, passing sentence concerning good and evil, not only in all Christians, but in all Mahometans, all Pagans, yea, the vilest of savages.”³

¹ J. B. Cobb jr.(-95), s. 38

² T. Runyon (-98), s. 34

³ WJW 7:345

Den ”naturlig samvittighet” er i Wesleys teologi ikke et fenomen i seg selv, men den er et uttrykk for Guds forutgående nådes tilstedeværelse i alle mennesker. Så når Wesley i sitatet over synes å trekke i tvil samvittighetens naturlighet, er dette en annen måte å uttrykk at det skapte er totalt avhengig av Guds nåde. For i hele sin teologiske produksjon forfekter Wesley et syn hvor alt som er ”naturlig” også er et resultat av Guds verk og dermed også skapt av Ham. Dette gjelder også den ”naturlige samvittighet”. Denne samvittigheten er ikke noe i seg selv, men er i Wesley teologi et annet uttrykk for Guds forutgående nådes tilstedeværelse i alle menneskers liv:

”No man living is entirely destitute of what is vulgarly called natural conscience. But this is not natural: It is more properly termed, preventing (e.g. prevenient) grace. Every man has a greater or less measure of this (...)”¹

Ifølge Wesley er det denne forutgående nåden som muliggjør alt liv og gode gjerninger. Denne forutgående nåden gjør det mulig for menneskene å skille det gode fra det onde og dermed også motstå det onde.² Dermed er den forutgående nåden grunnleggende både for den troende og den ikke-troende idet hele deres eksistens, tilværelse og alle deres handlinger er prisgitt denne forutgående nåden. En nåde som går forut for hver enkelts eksistens. En nåde som er deres eksistens. *Alle* Guds skapninger er utlevert til denne nåden:

”I believe firmly, and that in the most literal sense, that "without God we can do nothing;" that we cannot think, or speak, or move a hand or an eye, without the concurrence of the divine energy; and that all our natural faculties are God's gift, nor can the meanest be exerted without the assistance of his Spirit.”³

Ifølge denne nådeteologien kan hvem som helst gjøre gode gjerninger og utøve en omsorg for nesten som er inspirert av Gud selv. Bakgrunnen for dette er at hver eneste lille handling ethvert menneske utfører er et resultat av og utløses

---

¹ WJW 6:512

² T. Runyon (-98), s. 16

³ WJW 12:74

av Guds forutgående nåde.¹ For Wesley blir en naturlig konsekvens av denne teologien at ”hedningene” på dommens dag ikke nødvendigvis vil bli dømt etter hvorvidt de tok i mot Kristus eller ei, men etter hvorvidt de lot Den Hellige Ånd og Guds forutgående nådes virksomhet i deres liv få komme til uttrykk:

” Inasmuch as to them little is given, of them little will be required. As to the ancient Heathens, millions of them likewise were savages. No more therefore will be expected of them, than the living up to the light they had. But many of them, especially in the civilized nations, we have great reason to hope, although they lived among Heathens, yet were quite of another spirit; being taught of God, by his inward voice, all the essentials of true religion.”²

Dermed kommer det allmenne hos Wesley fortrinnsvis til uttrykk i teologien om Guds forutgående nåde og ikke i hans skapelsesteologi, slik som tilfellet er hos eksempelvis Luther. Skapelsesteologien hos Wesley inngår som en del av hans soteriologi, men introduseres først og fremst for å reflektere over eskatologien. Han anerkjente den tradisjonelle skapelsesteologi og fortolkning av Genesis som var tilgjengelig i hans samtid. Han fant det, slik Holifield uttrykker det, ikke nødvendig verken å stille spørsmål ved den eller å kommenterte den ytterligere.³ Det viktige for Wesley var å holde skapelsen og nyskapelsen sammen for å formidle at Gud skapte mennesket i sitt bilde, at han fortsetter å skape i nuet og at han på den ytterste dag vil foreta en universell nyskapelse, *recapitulatio*, av skaperverket.⁴

“Integral to Wesley’s soteriology are his theologies of creation and eschatology. Wesley’s theology of creation provides, on the one hand, the basis for his interpretation of what true humanity is, namely to be created in the image of God. On the other hand, it expresses the goal of his theology and ethics, namely, the transformation into the image of God. Wesley’s theology of creation forms a general pattern for the Christian’s life, the telos of his soteriology. At the same time, Wesley’s eschatology focuses on the dynamics of soteriology in the actual transformation of the human mind and world by the activity of the trinitarian God, fatherly love, Christ’s atonement, and the empowerment by the Spirit.”⁵

¹ R. L. Maddox (-94), s. 84

² WJW 7:197

³ E. B. Holifield (-86), s. 110

⁴ Samme sted

⁵ T. Meistad (-89), s. 419

Ja, ifølge T. Runyon er skaperverkets fornyelse ikke bare en del av, men det er det sentrale i hele Wesley's soteriologi. Fornyselsen realiseres når mennesker lar seg likedanne med Gud – *imago Dei* – og Hans kjærlighet får utløp i handlinger overfor nesten og skaperverket. Dette er en likedanning som er muliggjort av Den Hellige Ånds tilstedeværelse i den enkeltes liv ved Guds nåde.¹ Dette er en framstilling som støttes og utdypes av Tore Meistad:

”Describing the meaning of salvation, Wesley’s frame of reference is the eschatological vision of justice and peace - - what contemporary theologians call *the vision of shalom*. Wesley’s soteriology is conceived within the framework of creation. This fact leads to two consequences: 1) Its arena is not restricted to the individual soul, but includes the universe, the human person, society, and nature. 2) The process of salvation begins with God’s creation of cosmos and ends in God’s new creation (cf. Logan 1985, 245) Salvation is the restoration of creation.

To this cosmological perspective answers Wesley’s concept of prevenient grace, or, the universal work of God’s grace through the Holy Spirit.”²

Meistad kaller denne skapelses- og eskatologiske visjon hos Wesley for hans ”Shalom-visjon”. Maddox på sin side omtaler dette som en ”prosessuell eskatologi”³. Begge vektlegger skapelsen som en kontinuerlig prosess hvor målet er en total nyskaping av skaperverket. Guds skaperakt la ved verdens begynnelse grunnen for at verden totalt sett skulle få oppleve frelse og nyskaping, en hendelse hvert enkelt menneske i særdeleshet skulle få oppleve.

”Metodistisk kristendomsforståelse tar utgangspunkt i Guds mål for skapelsen (1. Mos. 1:31), som ikke ble nådd på grunn av menneskenes syndefall (1. Mos. 3:14-19) og ender i troen på opprettelsen av en ny himmel og en ny jord (Åp. 21:1-22:5). Frelsens kontekst er skapelsen. Dermed dreier den seg om all Guds skapning og ikke menneskets "sjel" alene. Hele kosmos skal fornyes og fullkommengjøres. John Wesley minner om at det er ingen hvem som helst, men skapelsens og frelsens Gud som sier, "Se, jeg gjør alle ting nye" (Åp. 21:5, WW 2:499) (...)I metodistisk kristendomsforståelse står frelsen av den troendes neste i sentrum, ikke den troende selv. I samme øyeblikk som synderen blir en troende, er Guds vilje at hun og han blir et i Guds

---

¹ T. Runyon (-98), s. 12

² T. Meistad (-94), s.158

³ R. L. Maddox (-94), s. 235

plan med verden."¹

I ”Thoughts upon Slavery”² får vi et eksempel på hvordan denne visjonen fikk utløp i Wesleys prekener. Her gis slaveriets opphør soteriologiske og eskatologiske overtoner. Ved å sette slaven fri muliggjøres deres frelse. Ja, ikke bare deres frelse, men hele verdens frelse og nyskapelse fordi ondskapen må vike til fordel for den nye himmel og den nye jord:

“O thou God of love, thou who art loving to every man, and whose mercy is over all thy works; thou who art the Father of the spirits of all flesh, and who art rich in mercy unto all; thou who hast mingled of one blood all the nations upon earth; have compassion upon these outcasts of men, who are trodden down as dung upon the earth! Arise, and help these that have no helper, whose blood is spilt upon the ground like water! Are not these also the work of thine own hands, the purchase of thy Son's blood? Stir them up to cry unto thee in the land of their captivity; and let their complaint come up before thee; let it enter into thy ears! Make even those that lead them away captive to pity them, and turn their captivity as the rivers in the south. O burst thou all their chains in sunder; more especially the chains of their sins! Thou Saviour of all, make them free, that they may be free indeed!”³

Denne endelige nyskapelsen av skaperverket, er samtidig en prosess som muliggjøres i det enkeltpersoner lar Guds nåde få råde i eget liv hver dag. Dette Gudsriket realiseres mer og mer både gjennom de gjerninger som utføres av ikke-troende og troende fordi Gud på ulike måter virker i og gjennom alle mennesker gjennom sin forutgående nåde. Alle mennesker som gjør det gode, uansett religion og bakgrunn, er med på å realisere Gudsriket her og nå og en gang der framme. Wesley kombinerte med andre ord Vestkirkens *forensiske* soteriologi (rettferdigjørelsen) med Østkirkens *terapeutiske* soteriologi (helligjørelsen). Den wesleyansk soteriologi hevder en Guds nåde som både kommuniserer tilgivelsen i Kristus (Vestkirken) og nyskapelse av skaperverket ved hjelp av Den Hellige Ånd i den troende (Østkirken).⁴ Samtidig utvider Wesley det eskatologiske perspektivet ved å hevde at alle mennesker uansett

---

¹ T. Meistad (-99), s. 24

² WJW 11:59-79

³ WJW 11:79

⁴ R. Maddox (-94), s. 23

tro tar del i virkeliggjøringen av det nye Gudsriket ved at de utøver diakoni – gode gjerninger til nestens beste .

Dermed forfekter ikke Wesley en soteriologi som realiseres først når enkeltmennesker vender om og tror. Omvendelse og frelse er ingen engangshendelse, men en prosess – en måte å leve på - som varer ved fra befruktningen i mors liv og til den dag vi dør.¹ Det er en stadig pågående prosess i hvert enkelt menneske som muliggjøres av Guds forutgående nåde og Den Hellige Ånd og som synliggjøres i den enkeltes samvittighet.²

Ved å relatere Wesley's nådeteologi, slik den kommer til uttrykk her, med den begrepsdefineringen og det diakonihistoriske risset jeg foretok i de to innledende hovedkapitlene, vil vi se at Wesley i sin teologi formulerer et svært så distinkt diakonisyn. Wesley tar i sin teologi til orde for at Gud selv er opphavet til alle menneskers gode gjerninger. Det er Han som forordner, muliggjør og pålegger hver enkelt å utvise barmhjertighet – uavhengig av en tro på Ham. Men der hvor enkelte tar til orde for at diakonien handler om å tjene ved bordene, eller å følge Kristi gode eksempel hevder Wesley et annet diakonisyn; vi elsker vår neste fordi Gud elsker oss. Vi utøver diakoni fordi Gud selv utøver diakoni overfor oss. Uavhengig av kjennskap til J. Collins³ argumenterer Wesley for en diakonipraksis som synes å være i pakt med diakonordets opprinnelige betydning. Som utøvere av diakoni er hvert enkelt menneske i en mellomposisjon, i formidlerens rolle, mellom Gud og nesten. I kraft av skapelsen og eskatologien er alle mennesker skapt til å leve ut Guds kjærlighet overfor hverandre og skaperverket – en kjærlighet som er blitt hver til del utelukkende på grunn av Guds forutgående nåde. Dette innebærer at Wesley i lys av sin nådesteologi argumenterer for en allmenn diakoni idet han åpner opp for en bred mobilisering av kjærligheten til skaperverkets beste og Gudsrikets komme.

---

¹ Se bl.a. WJW 6:43-54 & E. B. Holifield (-86), s. 9

² T. Runyon (-98), s. 33

³ J. Collins (-90), jfr. denne oppgaves kapittel 1.3

Kort oppsummert ser vi tydelig hvordan Wesley forfekter en altomfattende Gudsnaade. Denne refleksjonen om Guds ”ansvarlige naade”¹ bærer hele hans teologi. Dette er en naade som søker å inkludere alt det skapte, både i fortid, nåtid og framtid. Dette er en nådeteologi som framhever Guds ansvar for skapelsen og tilbud om frelse for den enkelte på den ene siden, og hvert enkelt menneskes ansvar for å forvalte det skapte og å motta frelsen på den annen side.

I den sekundærlitteraturen jeg har benyttet for å få belyst Wesleys praktiske teologi, er det svært ofte kun den troendes liv som framheves. De ikke-troendes posisjon er underbelyst. Jeg har i denne gjennomgangen søkt å tydeliggjøre hvordan Wesley helt eksplisitt formulerer en svært så allmenn nådeteologi, og dermed også en allmenn teologi om diakonien. Ved å understreke at det er Gud selv som virker til det gode, vil jeg med Wesley kunne hevde at diakoni - omsorg for nesten og skaperverket - er å elske sin neste fordi Gud elsker oss.

3.2.2 Rettferdiggjørelse og helliggjørelse

Samtidig som Wesley på den ene siden hevder en allmenn nådeteologi, tar han på den andre siden til orde for at det skjer noe den dagen en tar et positivt og aktivt standpunkt for Kristus. En blir da rettferdiggjort ved tro og likedanningen med den treenige Gud tar til i helliggjørelsen.² Helt sentralt i denne likedanningsprosessen står kjærligheten til Gud og nesten. Heitzenrater poengterer at Wesley teologiserte over det å utøve kjærlighetsfulle gjerninger. Det betyr at han oppmuntret metodistene til å følge Kristus og leve slik Han levde.³

Wesley understreket kjærligheten som den sentrale drivkraft i den troendes liv. Dette kommer tydelig til uttrykk i svært mange av hans prekener. Men når han både fokuserer en allmenn nådeteologi og en særskilt nådeteologi ved at han

¹ R. L. Maddox (-94). Jeg referer her til tittelen på Maddox' bok ”Responsible Grace – John Wesley's Practical Theology”

² WJW 6:44 ff.

³ R. P. Heitzenrater (-99), s. 13

understreker rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen for den som vender om og tror, oppstår det en spenning i Wesley's teologi. For hva skiller i Wesley's teologi eksistensen som ikke-troende fra eksistensen som troende i sin alminnelighet? Hva skiller i Wesley's teologi eksistensen som ikke-troende fra eksistensen som troende i forhold til det å utøve barmhjertighet og den gode gjerning overfor andre mennesker? Sett fra mitt ståsted vil jeg på generelt grunnlag hevde at også den ikke-troende utøver omsorg for nesten av kjærlighet. Betyr dette at Wesley i sine prekener tar til orde for at det er en kvalitativ forskjell på den gjerning den ikke-troende utøver versus den gjerning den troende utfører?

Jeg mener disse spørsmålene er viktige å komme til rette med fordi de vil avdekke særtrekk ved Wesley's nådeteologi. Samtidig er disse spørsmålene særlig viktig å stille i sammenheng med denne oppgavens tema fordi jeg gjennom dette ytterligere vil kunne avdekke og nyansere det diakonisynet som ligger under Wesley's teologi. Spenningen mellom det allmenne, alle menneskers evne til å elske nesten, og det spesielle, den troendes evne til å elske nesten, vil være mitt utgangspunkt når jeg i det videre skal analysere Wesley's nådeteologi med henblikk på rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen.

I mitt materiale er prekenen ”The Scripture Way of Salvation” en viktig tekst for å få et grep om disse problemstillingene.¹ Her skisserer Wesley frelsesprosessen fra en tilstand uten kjennskap til Gud, til en har nådd den hele og fulle helliggjørelse. Målet er den enkeltes frelse, middelet er den enkeltes tro:

“(…) how plain and simple a thing is the genuine religion of Jesus Christ; provided only that we take it in its native form, just as it is described in the oracles of God! (…) How observable is this, both with regard to the end it proposes, and the means to attain that end! The end is, in one word, salvation; the means to attain it, faith.”²

---

¹ WJW 6:43-54

² WJW 6:43

Som det fremgår av denne teksten og resten av mitt materiale, står også enkeltmenneskers frelse sentralt i Wesleys teologi. Denne frelse er kun mulig å oppnå ved å *tro* på Kristus. Den er ikke et framtidig mål, ei heller et fortidig foretak, men en nåtidig velsignelse og realisasjon.¹ Frelsen er betinget av den enkeltes tro og består av to likeverdige komponenter; rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen.

”No man is justified till he believes; every man, when he believes, is justified. (...) No man is sanctified till he believes: Every man when he believes is sanctified.”²

Troen er en overbevisning og akseptasjon av at Gud i Kristus har forsonet verden med Ham og at Kristus ga seg selv for hver enkelt.³ I rettferdiggjørelsen blir den enkelte forsonet med Gud og syndene tilgis.⁴ Helliggjørelsen finner sted i samme øyeblikk en blir rettferdiggjort, og varer ved hele livet, forutsatt en kontinuerlig tro på Gud. I helliggjørelsen oppnår den enkelte en reel og en relative endring. Den reelle endring består i at Guds kraft forandrer enhver ved at Guds kjærlighet blir utøst i den enkeltes liv. Den relative endring består i at den enkelte tar til å elske sin neste i kraft av Guds kjærlighet som utøses i den enkeltes liv.⁵ Dette er kjernen i Wesleys teologi om tro og kjærlighet. La oss først se på hvordan han forstår begrepet tro og dets implikasjoner.

Jeg har allerede beskrevet tro som en overbevisning og akseptasjon av Gud som skaper og frelser. Men hva innebærer så dette? I ”The Scripture Way of Salvation” er det tydelig hvordan Wesley setter sin forståelse av troen i forbindelse med begrepet omvendelse. Dette begrepet bruker han i to ulike betydninger. For det første snakker han om en omvendelse som leder fram til rettferdiggjørelsen; en rettferdiggjørende omvendelse. For det andre snakker han om hva vi kan benevne som ”den daglige omvendelse”; en helliggjørende omvendelse. Dette er en omvendelse som finner sted hver dag, bevisst og

---

¹ WJW 6:44

² WJW 6:48 & 49

³ WJW 6:47

⁴ WJW 6:44

⁵ WJW 6:45

ubevisst, hos hver den som tror.¹ Den rettferdiggjørende omvendelse finner sted i det mennesker velger å tro på Gud. En blir omvendt fra et liv uten et bevisst, positivt forhold til Gud, til et liv hvor Gud aksepteres som skaper og frelser. I denne omvendelse blir en rettferdiggjort og helliggjort framfor Gud. Den helliggjørende omvendelse inntreffer etter at en har valgt å akseptere Gud som skaper og frelser og den finner sted hver dag. Ved å vandre frelsens veg blir en daglig utfordret på om en vil velge å la seg helliggjøre av Gud eller ei, dvs. om en vil at kjærligheten fra Gud skal medføre at en elsker sin neste eller ikke.² Ved å ikke la seg helliggjøre er det store muligheter for at en etter en tid ikke lenger vil være en troende fordi en blitt mer opptatt av ”de verdslige ting” enn troen på Gud og det kristne liv.

Helligjørelsen i Wesleys teologi innebærer med andre ord at troen må få praktiske konsekvenser i møte med nesten. I dette ligger det en dobbelthet; ved å gjøre gode gjerninger vil en bli omsluttet av Guds nåde, samtidig som Guds helliggjørende nåde tvinger en til å gjøre gode gjerninger om en ønsker å forbli helliggjort.³ Dette forholdet understreker Wesley i prekenen ”On Zeal”.

Figuren øverst på neste side er utledet av denne prekenen, og skal illustrere disse forhold.⁴

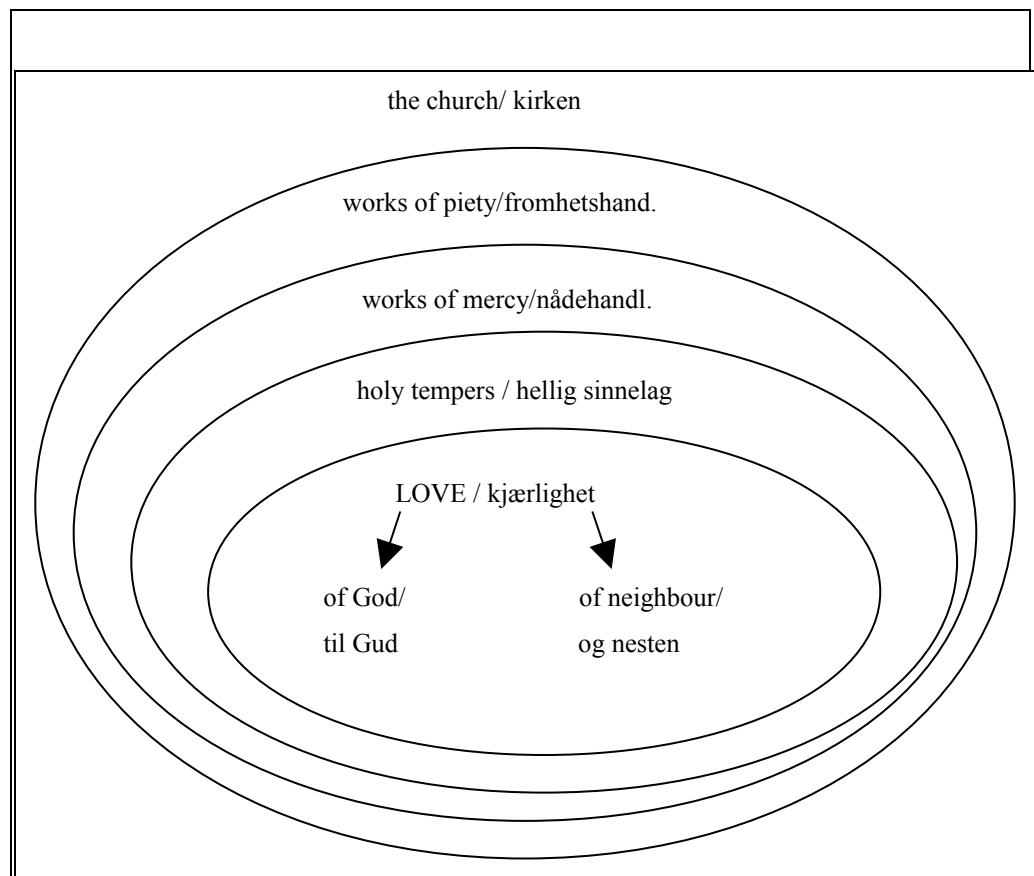
¹ WJW 6:50

² WJW 6:49-50

³ WJW 7:117-127

⁴ WJW 7:57-67. 7:60 ”In a Christian believer love sits upon the throne which is erected in the inmost soul; namely, love of God and man, which fill the whole heart, and reigns without a rival. In a circle near the enthroned are all holy tempers; - longsuffering, gentleness, meekness, fidelity, temperance; and if any other were comprised in "the mind which was in Christ Jesus". In an exterior circle are all the works of mercy, whether to the souls or bodies of men. By these we exercise all holy tempers - by these we continually improve them, so that all these are real means of grace, although this is not commonly adverted to. Next to these are those that are usually termed works of piety - reading and hearing the word, public, family, private prayer, receiving the lord's supper, fasting or abstinence. Lastly, that his followers may the more effectually provoke one another to love, holy tempers, and good works, our blessed Lord has united them together in one body, the church, dispersed all over the earth - a little emblem of which, of the church universal, we have in every particular Christian congregation. This is that religion which our Lord had established upon earth, ever since the descent of the Holy Ghost on the day of Pentacost. This is the entire, connected system of Christianity: and thus the several parts of it rise one above another, from the lowest point, the assembling ourselves together, to the highest, - love

Her poengterer Wesley at kjærligheten står sentralt i den troendes liv, en kjærlighet som er gitt av Gud til den enkelte for at hver og en skal reflektere denne kjærligheten i møte med sine medmennesker. Denne kjærligheten skaper et hellig sinnelag i den troende som gjør det mulig å utføre flere handlinger inspirert av Guds nåde. Gjennom disse fromme handlinger realiseres et fromt liv. Ut av denne relasjonen til både Gud og mennesker, hvor fokuset på det indre liv kobles med et fokus på det ytre liv i form av nåde- og fromhetshandlinger, vokser Kirken. Dette betyr at tro uten kjærlighet og gode gjerninger ikke har noen framtid, verken for den enkelte eller Kirken som helhet.

Det store spørsmålet blir da; hva så med dem som ikke tror? Er disse bærere av en gudskjærlighet på tross av manglende gudstro? Elsker disse nesten fordi

enthroned in the heart.”

Gud elsker dem? Dette ”kjærlighetens problem” er det andre forholdet jeg ville stoppe opp ved med tanke på temaet rettferdiggjørelse og helliggjørelse. Som vi husker forstår Wesley helliggjørelsen som en daglig omvendelse til Kristus. Ved å leve i denne prosessen hvor en elsker nesten fordi Gud elsker en selv, er det mulig å bli Kristus lik - å bli perfektjonert i kjærlighet. Dette er helliggjørelsens endelige mål:

“It is thus that we wait for entire sanctification; for a full salvation from all our sins, — from pride, self-will, anger, unbelief; or, as the Apostle expresses it, "go on unto perfection." But what is perfection? The word has various senses: Here it means perfect love. It is love excluding sin; love filling the heart, taking up the whole capacity of the soul. It is love "rejoicing evermore, praying without ceasing, in every thing giving thanks."”¹

Men denne vektleggingen av den perfekte kjærlighet leder hos meg til en erkjennelse av det også må finnes en imperfekt kjærlighet. For at vi skal forstå hva slags kjærlighet dette er, må vi slå følge med Wesley og gå svært langt tilbake i tid, helt til Adams fall:

“(…) mankind in general have gained, by the fall of Adam, a capacity of attaining more holiness and happiness on earth than it would have been possible for them to attain if Adam had not fallen. For if Adam had not fallen, Christ had not died. (...) If God had prevented the fall of man, "the Word" had never been "made flesh;" nor had we ever "seen his glory, the glory as of the only-begotten of the Father." Those mysteries never had been displayed "which the" very "angels desire to look into." Methinks this consideration swallows up all the rest, and should never be out of our thoughts. Unless "by one man judgment had come upon all men to condemnation," neither angels nor men could ever have known "the unsearchable riches of Christ."”²

Skapelsen var fullkommen fra tidenes morgen ifølge Wesley. Guds kjærlighet bar skapelsen. Men på grunn av de første menneskers synd, ble menneskene skilt fra Gud og hans kjærlighet og dermed overlatt til seg selv. Ifølge Wesley var imidlertid dette et syndefall som måtte finne sted om menneskene skulle få mulighet til å oppleve ”megen hellighet og lykke”. Dersom denne situasjonen ikke hadde inntruffet, ville menneskene blitt avskåret fra å oppleve frelsen - rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen - i Kristus. De ville heller ikke fått

---

¹ WJW 6:46

² WJW 6:232-233, 239

muligheten til å oppleve at Guds kjærlighet ble utøst i hjertene ved Den Hellige Ånd. Adam var derfor tvunget til å falle for å realisere Kristi død og oppstandelse.¹ På grunn av hans fall har menneskene fått muligheten til å erfare Kristus og Gud i Han. Denne død og oppstandelse har også gjort det mulig for hvert enkelt menneske å få evig liv. Adams fall har lagt til rette for at den troende skal kunne gjøre et uttall gode gjerninger samt å lide for Guds skyld og til Hans ære.² Derfor skal menneskene i bunn og grunn skal være takknemlige for Adams fall. Dette i sin tur må bety at Adams fall resulterte i at alle dem som ikke tror på Gud kun er i stand til elske sin neste i kraft av egen imperfekt human kjærlighet fordi Guds kjærlighet, som vi har sett, kun utøses i hjertet til dem som tror. Wesley krever med andre ord omvendelse, rettferdiggjørelse og helliggjørelse av dem som ønsker å komme i et rett forhold til sin skaper.

Dette betyr at både ikke-troende og troende utøver en ren human kjærlighet og dermed også en kvalitativ lik omsorg for nesten dersom denne praksis skjer utenfor rammene av en helliggjørelsesprosess. Den rene human kjærlighet som utøves til medmenneskers beste muliggjøres ved Guds forutgående nåde. Kun den person som elsker sine medmennesker som et ledd i en helliggjørelsesprosess praktiserer Guds kjærlighet i møte med nesten:

“We conclude from the whole, (and it can never be too much inculcated, because all the world votes on the other side,) that true religion, in the very essence of it, is nothing short of holy tempers. Consequently all other religion, whatever name it bears, whether Pagan, Mahometan, Jewish, or Christian; and whether Popish or Protestant, Lutheran or Reformed; without these, is lighter than vanity itself. Let every man, therefore, that has a soul to be saved, see that he secure this one point. With all his eloquence, his knowledge, his faith, works, and sufferings, let him hold fast this "one thing needful." He that through the power of faith endureth to the end in humble, gentle, patient love; he, and he alone, shall, through the merits of Christ, "inherit the kingdom prepared from the foundation of the world.”³

I lys av dette får vi bekreftet at Wesley forfekter et allment diakonat på den forutgående nådes grunn. Årsaken til dette er at diakoniens mål, også diakonihistorisk forstått, alltid har vært nestens beste. Hvordan dette målet er

---

¹ WJW 6:45

² WJW 6:237

³ WJW 7:56-57

forsøkt oppnådd har variert med tid, sted og teologi. Så også hos Wesley. Om diakonien utøves i kraft av Guds forutgående, rettfærdiggjørende eller helliggjørende nåde, spiller en underordnet rolle sammenliknet med hvordan den som mottar omsorgen opplever denne. Mottakers velvære må vektlegges framfor utøvers velgjerning. I det videre skal jeg fokusere og konkretisere hvordan Wesley ser for seg at den troendes kjærlighetsfulle praksis bør utføres slik at den har nestens beste som mål.

For John Wesley stod fromhets- og nådehandlinger overfor nesten helt sentralt, noe som bekreftes i følgende sitat hentet fra ”The Scripture Way of Salvation”:

“But what good works are those, the practice of which you affirm to be necessary to sanctification?” First, all works of piety; such as public prayer, family prayer, and praying in our closet; receiving the supper of the Lord; searching the Scriptures, by hearing, reading, meditating; and using such a measure of fasting or abstinence as our bodily health allows.

Secondly, all works of mercy; whether they relate to the bodies or souls of men; such as feeding the hungry, clothing the naked, entertaining the stranger, visiting those that are in prison, or sick, or variously afflicted; such as the endeavouring to instruct the ignorant, to awaken the stupid sinner, to quicken the lukewarm, to confirm the wavering, to comfort the feebleminded, to succour the tempted, or contribute in any manner to the saving of souls from death. This is the repentance, and these the "fruits meet for repentance," which are necessary to full sanctification. This is the way wherein God hath appointed his children to wait for complete salvation.¹

På den ene siden forfekter Wesley handlinger hvor den troende kan ivareta en selv som troende. Det være seg å be, studere Skriften eller gå til gudstjeneste. På den andre side tar han til orde for handlinger som direkte kan ivareta nestens ve og vel, som for eksempel å besøke dem som er syke. Han vier bl.a. en hel preken til dette tema; ”On Visiting the Sick”.² I denne prekenen framhever Wesley at det å besøke syke er en viktig tjeneste å ivareta.³ Det er en enkel og god gjerning som skal utføres *uten* henblikk på egen helliggjørelse. Å besøke de som er syke skal en gjøre fordi det er den eneste rette og kjærlighetsfulle ting å gjøre.⁴ På samme tid peker han på at det å holde seg borte fra dem som er

---

¹ WJW 6:51

² WJW 7:117-127

³ WJW 7:117-127

⁴ E. B. Holifield (-86), s. 22

syke gagnar verken den syke eller den friske. Den syke får ikke omsorg og den friske får ikke elsket sin neste, dvs. leve et liv i helliggjørelsen. Dermed spisses Wesley budskap idet han hevder at en ikke kan være rett frelst om en ikke også er sin nestes tjener.

Dette budskapet følger han opp i prekenen "On Charity".¹ Uten denne relasjonen hvor både Gud og medmennesket står i sentrum for den troendes liv, faller grunnen ut av det som skal være et liv preget av en helliggjørende kjærlighet.

"The sum of all that has been observed is this: Whatever I speak, whatever I know, whatever I believe, whatever I do, whatever I suffer; if I have not the faith that worketh by love, that produces love to God and all mankind, I am not in the narrow way which leadeth to life, but in the broad road that leadeth to destruction."²

Samtidig poengterer Wesley i "On Visiting the Sick"³ at målet med den enkeltes frelse, ikke er vinning - et evig liv. Frelsens egentlige mål er den annens frelse.⁴ Dermed ser vi her en positiv konsentrasjon om Den Annen, for å bruke et begrep fra Emmanuel Levinas' forfatterskap. Ingen har nok med seg selv. Nesten kaller den enkelte til å ta ansvar. Kun ved å leve for den andre blir vi selv hele.⁵ For Wesley var det derfor svært viktig å understreke at livet jeg lever må leves for den andre. Livet jeg lever for Gud leves ved å elske min neste. Ja, Wesley teologi om helliggjørelsen og den praktiske omsorg for de fattige og marginaliserte er så sammenvevd at for han er det umulig å få realisert helliggjørelsen i den enkelte kristnes liv uten at en også utøver en aktiv omsorg for den omsorgsløse.⁶

Ved å framheve denne tradisjonen med sykebesøk er det interessant å merke hvordan Wesley også knytter denne praksis direkte an til diakonihistorien. Å ta

---

¹ WJW 7:45-57

² WJW 7:56

³ WJW 7:117-127

⁴ WJW 7:117

⁵ Levinas (-98), s. 157

⁶ R. L. Maddox (-99), s. 36

seg av syke og tilsidesatte har jo opp gjennom hele Kirkens og diakoniens historie stått helt sentralt. Dette er et moment Wesley har flettet inn i prekenen ”On Visiting the Sick”. Han framholder den tidlige diakonissetradisjon som et eksempel til etterfølgelse for samtidens metodister.¹ Mer om dette i kapittelet om Wesley og diakonien.²

I lys av denne framstillingen ser vi at den gode helliggjørende gjerning Wesley forfekter både søker å ivareta interessene til den gode gjernings handlende subjekt, utøveren, og dens objekt, mottakeren. Tyngdepunktet i framstillingen hans synes å helle i retning av en vektlegging av de interesser, egenskaper, holdninger og evner som er å finne hos subjektet; den kjærlighet som er gitt av Faderen og som skal videreformidles nesten slik at ens egen helliggjørelsesprosess kan kulminere i et syndfritt liv. Et slik tyngdepunkt er ikke nødvendigvis positivt, og dette er da også en kritikk som kan rettes mot Wesleyes teologi. Han synes å være for opptatt av subjektets rolle i en relasjon.

Jeg vil i den sammenheng komme med tre ankepunkt mot hans subjektorienterte teologi. For det første kan denne teologien være med å underbygge enkeltpersoners behov for å framheve egen fortreffelighet på bekostning av andre og da særlig dem som er mål for en såkalt omsorg. Spørsmålet blir om dette er genuin omsorg. Jeg stiller meg tvilende til det. For målet med den gode omsorg, slik jeg ser det, må være å tilrettelegge for et klima hvor tilsidesatte og marginaliserte grupper og enkeltpersoner får en mulighet til på nytt å oppleve egen verdighet som mennesker. En subjektorientert handling som ikke tillater dette, kan derfor ikke framstå som genuin omsorg. For det andre kan en subjektorientert omsorg bane veien for at en søker å tilfredstille egne behov framfor andres. Egen nød vil da kunne overskygge for andres nød. Heller ikke dette synes å bygge opp under en god omsorg. For det tredje kan denne subjektorienterte teologi også gå på bekostning av Kirkens rolle som kollektiv bærer av omsorg. Denne teologi, som synes å være inspirert av pietismen, tar ikke helt på alvor at en som troende ikke opererer på egen hånd men hele tiden som en del av et større hele.

---

¹ WJW 7:126

² Kap. 3.2.5

Dersom en i teologien ikke inkluderer det kollektive fundament, Kirken, kan en komme til å miste av syne fellesskapet - kan en komme til å miste av syne Kristus selv som har gitt seg til Kirken.

Dette er en kritikk som synes legitim. Samtidig finner vi hos Wesley også en sterk vektlegging av objektet for handlingen – den andre. For det første er det fullt mulig og helt legitimt utifra en wesleyansk teologi om Guds nåde, å lese Guds egen omsorg inn i enhver omsorgsfull handling som er til nestens beste. Gud har i Kristus til alle tider og alle steder vært avhengig av enkeltpersoner som har virket i Hans sted og på denne måte agert på vegne av Gud selv. For det andre er det viktig å understreke at det er mottakeren av omsorgen som selv er den beste til å vurdere om en handling har virket til det gode eller ei. En handling som var ment godt kan oppleves stikk motsatt, og en handling som i utgangspunktet synes å gjøre mer skade enn godt, kan være det som skal til for å få den marginaliserte til igjen å ta kontroll over eget liv. For det tredje er riktig å understreke at subjektets helliggjørelse i wesleyansk teologi på det intensjonale plan til syvende og sist har nesten og hele skaperverkets beste for øye. Det finnes dermed argumenter i retning av å hevde Wesleys teologi både som sterkt subjektorientert, i forståelsen egen-orientering, og sterkt objektorientert, i forståelsen andre-orientering.

Hvor har så denne gjennomgangen av rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen ført oss? For det første er det blitt tydelig at Wesley opererer med ulike nådebegrep; Guds forutgående-, rettferdiggjørende- og helliggjørende nåde. Disse begrepene faller i to ulike nådekategorier; en allmen og en ”kristelig”. Det allmenne kommer på den ene siden til uttrykk i Wesleys svært så romslig nådebegrep som inkluderer alt det skapte. Denne nåde kaller Wesley Guds forutgående nåde. Denne nåden er helt allmenn i sin orientering. På grunn av denne nåden er alle mennesker satt i stand både til å elske sin neste, seg selv og alt det skapte. Med bakgrunn i denne nådeforståelse kan en avlede en helt allmenn diakoni. Alle mennesker gjør diakoni fordi Guds nåde har tilrettelagt for denne allmenn-menneskelige tjeneste og praksis. På den annen side hevder Wesley et kristelig orienterte nådebegrep; Guds rettferdiggjørende og helliggjørende nåde. Innenfor denne nådekategorien er det både Guds

kjærlighet og nåde samt den enkeltes tro som muliggjør en diakonal praksis. Troen på Gud tilrettelegger for omvendelsen. I det en lar seg omvende blir en rettfærdiggjort ved tro av Gud. Helliggjørelsen tar til i samme øyeblikk og varer ved så lenge en lar Guds kjærlighet få komme til uttrykk i omsorgs- og barmhjertighetshandlinger overfor nesten. Når disse betingelsene er oppfylt vil det finne sted en særskilt diakonipraksis.

Denne kategoriseringen innebærer ikke at den allmenne diakoni er underlegen den særskilte diakoni. Begge er like nødvendige for å oppfylle diakoniens målsetting; å la Guds nåde få komme til uttrykk i en kjærlighetsfull praksis overfor nesten fordi nesten gjør krav på medmenneskers kjærlighet i kraft av å være skapt.

3.2.3 Den gode forvalter

Vi har nå sett hvordan Wesley framhever nesten som svært betydningsfull i den teologi han forfektet; både innenfor en vid og allmenn orientert diakoniforståelse og innenfor en snevrere diakoniforståelse hvor omsorgen for nesten knytter an til helliggjørelsen. I Heitzenraters foredrag har vi sett hvordan dette bl.a. ga seg utslag i en wesleyansk praksis og teologi hvor dem som var rammet av fattigdom både fikk positiv oppmerksomhet og aktivt ble ivaretatt av metodistvekkelsen, samtidig som fattigdommen som fenomen ble forsøkt motarbeidet. I denne sammenheng er det Heitzenrater tar til orde for at Wesley relativiserte fattigdomsbegrepet, og det kan synes som om Wesleys viktigste anliggende, ifølge Heitzenrater, er å ta bort noe av den fokuseringen på egen fattigdom som finner sted i hans teologi og i stedet framheve andres nød og behovet for å engasjere seg i denne. Ved nærmere ettersyn viser det seg at dette i beste fall er en halv sannhet. Wesleys egentlige anliggende, slik jeg ser det, er å framheve det forvalteransvaret han mener påhviler hvert enkelt menneske, og da i særdeleshet de troende. Dermed utvider og utvikler han sitt helliggjørelsesbegrep. Dette skal vi nå se nærmere på idet jeg relaterer diskusjonen til temaet ”den gode forvalter” og Wesleys økonomiske etikk.

John Wesley slet hele livet gjennom med å motivere metodistene til å leve et helliggjort liv. Gang på gang makte han dem til å vise omsorg for nesten i alt de foretok seg. Gang på gang måtte han innse at hans formaninger falt på steingrunn. Med stigende bekymring så han at det ikke bare var metodistene som unnlot å endre livsstilen sin. Hele kristenheten syntes å være preget av en måte å leve på som han mente ikke var forenelig med evangeliets standarder for rett livsførsel. Han sa rett ut at det onde rådet på bekostning av det gode:

“Why has Christianity done so little good in the world? (...) (because) Wickedness of every kind; vice, inward and outward, in all its forms, still overspreads the face of the earth.”¹

Ganske tidlig fant Wesley kilden til dette problemet i det som Bibelen betegner som Gud-Mammon-problematikken; i stedet for å hengi seg til Gud lot menneskene pengene styre deres liv. Men at penger skulle komme til å bli et problem for den metodistiske veknelsen, burde ikke kommet som en overraskelse på Wesley idet brorparten av metodistbevegelsens medlemmer var fattige. Til disse forkynte han på møte etter møte viktigheten av å la omsorg for nesten også komme til uttrykk ved å gi penger til dem som ingenting hadde. Hvordan kunne han forsvare en slik holdning og praksis overfor sine egne som i realiteten var lutfattige selv? Kanskje den viktigste nøkkelen til å forstå hans holdning, er det faktum at han i sin teologi i realiteten avskaffet dikotomien *rik-fattig*.

Som vi husker av den britiske fattiglovgivningen var en i 1776 rik om en tjente mer enn 30 pund i året. En årslønn lavere enn 30 pund indikerte at en var fattig. Men ifølge Wesley var ikke en persons årssinntekt et gyldig mål på om en var verken rik eller fattig. Hans hovedpoeng var at en ikke kunne måle rikdom og fattigdom utifra om en tjente tusen eller ett pund i året, men etter hvorvidt en var i stand til å forsørge seg selv og sitt hus.²

“But they that will be rich;” that is, who will have more than these; more than food and coverings. It plainly follows, whatever is more than these is, in the sense of the Apostle, riches; whatever is above the plain necessities, or at most conveniences, of life. Whoever has sufficient

---

¹ WJW 7:282

² WJW 6:331

food to eat, and raiment to put on, with a place where to lay his head, and something over, is rich.”¹

Den som har så mye penger at en kan forsørge en familien og alle som hører til husholdningen, samt å gi dem et sted og sove og ikke ligge under for gjeld, er pr. definisjon *ikke* rik i Wesley's øyne. Den som imidlertid har *noe til overs* er rik. Dermed har Wesley redefinert begrepet rik, uten å definere begrepet fattigdom. I lys av dette vil jeg ta til orde for at Wesley i realiteten har forkastet hele begrepsapparatet rik-fattig. For det synes som om han finner problemstillingen rikdom vs. fattigdom lite interessant. I stedet søker han å henlede oppmerksomheten mot et annet sentralt motiv i sin teologi, nemlig forvaltertanken. At en skal forvalte Guds skaperverk til skaperverkets beste går som en rød tråd gjennom svært mange av de prekenene som utgjør denne studien. Som mennesker eier vi i bunn og grunn ingenting, sier Wesley. Alt vi ”eier og har” tilhører Gud og vi står i gjeld til Gud for alt dette som tilhører Ham. Det være seg vår sjel, kropp, talenter eller materielle ting. Vi er kun forvaltere av Guds skaperverk. Det vi erfarer i det daglige skal en dag bli tatt fra oss, og på dommens dag vil vi bli dømt etter hvorvidt dette forvalterskapet ble levd ut.² Dermed går Wesley også til felttog mot alle dem som mener at de ”har råd til” å kjøpe ulike varer fordi de er av den oppfatning at de selv eier det de er i besittelse av, det være seg penger eller andre materielle ting. Ingen har råd til noe, sier Wesley, fordi alt de ”eier” til syvende og sist tilhører Gud:

“Let not any of you who are rich in this world endeavour to excuse yourselves from this by talking nonsense. It is stark, staring nonsense to say, "O, I can afford this or that." If you have regard to common sense, let that silly word never come out of your mouth. No man living can afford to waste any part of what God has committed to his trust. None can afford to throw any part of that food and raiment into the sea, which was lodged with him on purpose to feed the hungry, and clothe the naked. (...) O God, arise and maintain thy own cause! Let not men or devils any longer put out our eyes, and lead us blindfold into the pit of destruction!”³

Her profilerer Wesley sitt standpunkt vedrørende forvalterskapet. Den som hevder et eksplisitt eierskap til noe, vil høyst sannsynlig ikke blir helliggjort

---

¹ WJW 7:3

² WJW 6:137 ff

³ WJW 7:25

fordi en vil være mer opptatt av det en ”eier” enn å la Guds kjærlighet overfor nesten komme til uttrykk. De materielle verdiene vil med andre ord overskygge for helliggjørelsens innerste vesen – barmhjertighet, omsorg for andre og nestekjærlighet:

"(...) every shilling which you needlessly spend on your apparel is (...) stolen from God. (...) When you are laying out that money in costly apparel which you could have otherwise spared for the poor, you thereby deprive them of what God (...) had lodged in your hands for their use. (...) what you put upon yourself, you are (...) tearing from the back of the naked; as the costly and delicate food which you eat, you are snatching from the mouth of the hungry. (...) Everything about thee which cost more than Christian duty required thee to lay out is the blood of the poor! (...) Be more merciful! more faithful to God and man! more abundantly adorned (like men and women professing godliness) *with good works!*"¹

Den gode og kloke forvalter utøver med andre ord den gode gjerning når han sørger for andre menneskers liv og gir av sin overflod til nesten. Dermed er også forvaltningens innerste vesen omsorg og kjærlighet, ikke rett plassering av økonomiske fordringer. Dermed er det mulig å hevde at den wesleyanske teologis hermeneutiske prinsipp er kjærligheten², et poeng vi har sett Wesley selv understreket i prekenen ”On Zeal”.³ Ved å lide med dem som lider og utøve omsorg for den omsorgsløse leves Guds nåde ut i enkeltmenneskers eksistens og handlinger. Forvalteroppdraget, Kristus-etterfølgelsen og helliggjørelsen blir dermed uløselig knyttet sammen i Wesleys teologi. Gjennom dette søkte Wesley å vende tilbake til den forståelse han hadde av urkirkens diakonale fellesskapsideal, dvs. at det ble ytt bistand til dem som trengte hjelp og hvor menigheten forøvrig styrket hverandre i troen:

“But is it possible to supply all the poor in our society with the necessaries of life?” It was possible once to do this, in a larger society than this. In the first Church at Jerusalem “there was not any among them that lacked; but distribution was made to every one according as he had need.”⁴

---

¹ WJW 7:20-21

² T. A. Langford (-83), s. 143 – 145

³ WJW 7:60 & kap. 3.2.2 i denne oppgaven

⁴ WJW 7:286

Det er i lys av denne tilbakevendingen til oldkirkens røtter vi må forstå hans innføring av prinsippet om den trefoldige økonomiske regel som en naturlig del den wesleyanske forvaltertanken. Denne regel, som går igjen i svært mange av Wesleyes prekener, kan sammenfattende framstilles slik: ”gain all you can, save all you can and give all you can”¹. Hensikten med denne regelen er tosidig ved at den har både et forklarende og et formidlende aspekt. På den ene siden søker Wesley med denne regelen å forklare hvorfor så få mennesker tar følgene av og lever ut det forvalterskapet som er pålagt menneskene av Gud. Han er overbevist om at alle mennesker, troende som ikke-troende, lar seg forføre av rikdom og dermed setter egen forfengeligheit og egenverdi framfor andres ve og vel. Dermed frarøves nesten en mulighet til å få del i de gaver som Gud overrisler menneskeheten med.² Forfengeligheiten skaper en falsk tro på at en selv er mer verdt enn andre. Dette er en viktig grunn til at han eksempelvis så sterkt framhever en enkel klesstil blant metodistene:

“Experience shows that fine clothes have a natural tendency to make a man sick of pride; plain clothes have not. Although it is true, you may be sick of pride in these also, yet they have no natural tendency either to cause or increase this sickness. Therefore, all that desire to be clothed with humility, abstain from that poison.”³

På den andre siden er den trefoldige økonomiske regel ment som et forsøk på å formidle en ”enkel” veiledning for dem som ønsker å leve opp til de wesleyanske standarder. Den trefoldige økonomiske regel skal formidle en begrunnelse og inspirasjon for dem som ønsker å bli gode forvaltere. Selv prøvde Wesley å leve slik han prekte, og brukte sågar eget liv som et eksempel til etterfølgelse.⁴ Wesleyes standpunkt er at en ved å innse at en er satt til å være forvalter av Guds skaperverk, og leve et liv som innebærer at en tar

---

¹ I tillegg til sitatet, som er hentet fra WJW 7:290, er denne regelen også lett gjenkjennelig andre steder i det prekenutvalget som danner utgangspunkt for min studie. Se eksempelvis 6:126 ff, 6:135, 7:9, 7:285 ff, 7:290

Forøvrig kan følgende utdrag fungere som referanse for denne regelen: 6:332, 11:463

² WJW 7:7

³ WJW 7:18

⁴ WJW 7:9

denne oppgaven alvorlig, så vil en, når tiden er inne, få oppleve Kristi herlighet i all evighet:

“In order to see the ground and reason of this, consider, when the Possessor of heaven and earth brought you into being, and placed you in this world, he placed you here, not as a proprietor, but a steward: As such he entrusted you, for a season, with goods of various kinds; but the sole property of these still rests in him, nor can ever be alienated from him. As you yourself are not your own, but his, such is, likewise, all that you enjoy. Such is your soul and your body, not your own, but God's. And so is your substance in particular. And he has told you, in the most clear and express terms, how you are so employ it for him, in such a manner, that it may be all an holy sacrifice, acceptable through Christ Jesus. And this light, easy service, he hath promised to reward with an eternal weight of glory.”¹

Men hvorfor var det, om en skal feste lit til Wesleys egne betraktninger, så få som tok hans tydelige teologisering og eksempel til følge? Jeg tror mye av årsaken ligger i at mange metodister faktisk var så fattige at håpet om å få del i den velstand overklassen hadde, overskygget Wesleys mange og alvorstunge formaninger. Men at dette veivalget kan ha skapt en del sjelekvaler for noen, er fullt mulig, for Wesley la ikke skjul på hvor endestasjonen var for dem som ikke tok sitt forvalterskap på alvor og etterlevde kun de to første leddene i regelen:

“Of the three rules which are laid down on this head, in the sermon on "The Mammon of Unrighteousness," you may find many that observe the First rule, namely, "Gain all you can." You may find a few that observe the Second, "Save all you can:" But how many have you found that observe the Third rule, "Give all you can?" Have you reason to believe, that five hundred of these are to be found among fifty thousand Methodists? And yet nothing can be more plain, than that all who observe the two first rules without the third, will be twofold more the children of hell than ever they were before.”²

At temaet rikdom og det rette forvalterskap i seg selv voldte Wesley mye smerte livet igjennom, kommer tydelig fram i ”On the Danger of Increasing Riches”³ som ble publisert i overkant av et år før Wesley døde. Mens han satt

---

¹ WJW 6:133

² WJW 7:286

³ WJW 7:355-362. Prekenen ble skrevet 21 september 1790 i byen Bristol - den samme by som han 50 år tidligere hadde holdt sin første utendørspreken for omlag 3000 tilhørere tilskyndet av

og skrev denne prekenen dukket det opp tanker fra et langt liv i Herrens tjeneste. Ved å lese "On the Danger..." får vi innblikk i en manns innerste tanker og følelser om sitt livs verk; metodistvekkelsen. Prekenen bærer sterkt preg av en sliten men fremdeles rakrygget predikant og teolog. Han søker å komme til rette både med metodistvekkelsen som sådan, og dem som ble en del av denne. Wesley vender tilbake til de mest sentrale deler av sin senere års forkynnelse for på nytt å innprente dem som vil høre hans budskap at det er viktig å leve ut troen, ikke bare "tro troen". Prekenen får dermed preg av oppsummering og utblikk idet fortid, nåtid og framtid smelter sammen i en total visjon for den kristne Kirke. I sluttsatsen vender Wesley tilbake til spørsmål vedrørende rikdom og forvalteransvaret hvorpå han med myndig penn hevder at det kun er ved å vende seg bort fra rikdommen og til Gud at en vil kunne være i stand til å være gode forvaltere og leve ut et liv i kjærlighet til nesten.¹

Som vi har sett understreket Wesley samfunnets kollektivitet og den gjensidige forpliktelse enhver har overfor sin neste. Samtidig er det ikke til å komme forbi at det gode forvalterskapet også hadde et sterkt islett av hjelp til selvhjelp. Heitzenrater peker i sitt foredrag på at det i Wesleys England var vanlig at svært mange mennesker en eller flere ganger i livet hadde så svak personlig økonomi at de kunne vært plassert i kategorien fattige. Dette betyr at menneskene som levde på Wesleys tid både kunne oppleve å være "utenfor" – fattige, og "innenfor" – rike, flere ganger i løpet av livet. Ved å hevde en økonomisk omsorgstjeneste overfor dem som var dårligere stilt enn seg selv, håpet han at denne rausheten skulle danne presedens når givene ble mottakere og vice versa.²

Den gode forvalter framstår med andre ord i Wesleys teologi som et prinsipp som tar helliggjørelsesdoktrinen et skritt videre. Ingen mennesker eier noen ting da det vi er i besittelse av skal benyttes for å legge til rette for et anstendig liv for flest mulig mennesker. Kjernen er familiefellesskapet og dem en er satt

---

Georg Whitfield. Se R. P. Heitzenrater (-95), s. 97 ff

¹ WJW 7:361

² R. P. Heitzenrater (-99), s. 6 ff

til å vise omsorg for i hverdagen. Dette minner om det subsidiaritetsprinsippet den romersk-katolske kirke hevder når den sier at omsorg skal utøves på lavest mulig omsorgsnivå. For Wesley finnes det ingen grenser for forvalteroppdragets omfang og gyldighet. Selv oppsummerer han det i den trefoldige økonomiske regel; tjen så mye du kan, spar så mye du kan og gi alt hva du kan. Dette inkluderer både menneskets penger, arbeid og tid. Med denne teologiske vektleggingen tar han til orde for hva jeg vil betegne som Wesleys relasjonell teologi.

3.2.4 Relasjonell teologi

Fra Guds forutgående nåde til helliggjørelsen som bl.a. konkretiseres med forvalteroppdraget går det i Wesleys teologi en rød tråd; relasjoner. I prekenene peker han på hvordan Gud selv står i en relasjon til det skapte, menneskene står i en relasjon til Gud og hverandre og mennesket står i en relasjon til det skapte i sin alminnelighet. Heitzenrater framholder også den relasjonelle teologi som ett særtrekk ved Wesley. I Wesleys teologi ser han hvordan fellesskapet og den enkelte blir utfordret til å ta ansvar og bære hverandres byrder og gleder. Men hva innebærer dette egentlig? La oss først se på hva Wesley sier om menneskers lidelse og den enkeltes ansvar i den forbindelse:

“Now, let each of us lay his hand upon his heart, and say, "Lord, is it I?' Have I added to this flood of unrighteousness and ungodliness, and, thereby, to the misery of my countrymen? Am not I guilty in any of the preceding respects? And do not *they* suffer, because *I* have sinned?" If we have any tenderness of heart, any bowels of mercies, any sympathy with the afflicted, let us pursue this thought till we are deeply sensible of *our* sins, as one great cause of *their* sufferings.”¹

Her og i resten av prekenen ”National Sins and Miseries” hvor sitatet er hentet fra, tar Wesley et oppgjør med dem som ikke ser at egen atferd får konsekvenser for andres ve og vel. Det nytter ikke, sier han, å tro at mine holdninger og verdier, min bruk av tid og penger ikke betyr noe for det livet nesten lever. Alt vi foretar oss som selvstendige individer får betydning for våre medmennesker. Andre mennesker lider fordi fellesskapet og

---

¹ WJW 7:407.

enkeltmedlemmer i fellesskapet ikke har tatt sitt ansvar for nesten alvorlig. Han oppfordrer derfor hver og en, på det mest innstendige, til å ta et radikalt oppgjør med egen livsstil. Utfordringen om å bry seg om og elske nesten går ut til alle, de troende især.¹

I sitatet peker Wesley på at det er menneskenes synd som gjør at en direkte eller indirekte hevder egenverdi på bekostning av andres verdi og dermed forårsaker deres lidelse. Et tydelig eksempel på denne mekanismen ser John Wesley i den inntektsbringende slavehandelen England var en særlig aktiv deltaker i på 1700-tallet. Ifølge Wesley var hele landets velstand og ære bygd opp omkring denne handelen.² Dette betyr at dersom slavehandelen skulle opphøre, måtte England se langt etter en sikker inntektskilde som sikret dem en viss standard på deres velstand. Denne faren så John Wesley. Likevel mente han slavehandelen måtte avsluttes fordi grunnlaget for slaveriet var en nedvurdering av noen menneskers verdi på bekostning av andre mennesker.

“Better no trade, than trade procured by villany. It is far better to have no wealth, than to gain wealth at the expense of virtue. Better is honest poverty, than all the riches bought by the tears, and sweat, and blood, of our fellow-creatures.”³

Når Wesley hevdet ”ærlig fattigdom framfor uærlig velstand” møtte han innvendinger fra motstandere i denne debatten. Disse mente det kun var dem som tok aktivt del i slavehandelen som eventuelt kunne føle seg rammet av hans kritikk. Denne innvendingen avviste Wesley på det sterkeste, og argumenterte for at også dem som indirekte nøt godt av handelen gjorde seg skyldig i overgrepene mot slavene:

"Now, it is your money that pays the merchant, and through him the captain and the African butchers. You therefore are guilty, yeah, principally guilty, of all these frauds, robberies, and murders. You are the spring that puts all the rest in motion; they would not stir a step without you; therefore, the blood of all these wretches who die before their time, wheteher in their country or elsewhere, lies upon your head. "The blood of thy brother (...) crieth against thee from the earth. (...) O, whatever it costs, put a stop to its cry before it be too late. (...) Thy hands, thy

¹ WJW 7:400-408.

² WJW 11:74

³ WJW 11:74

bed, thy furniture, thy house, thy lands, are at present stained with blood"¹

Det er på grunn av alles synd at slavene lider. For at slavenes lidelse skal komme til opphør må alle som direkte og indirekte deltar og får goder av denne handelen se til at den kommer til opphør. Dette var Wesley's budskap. Han ser at en slik gjennomgripende endring først kunne finne sted når hver og en forsoner seg med denne tanken om at det er deres individuelle synd som er hovedårsaken til andres lidelse. Samtidig må hver og en stille seg åpen for å la Guds natur og kjærlighet ta bolig i seg, slik at en vil kunne være i stand til å la Guds kjærlighet bli reflektert i omsorgen for nesten og slik la Guds helliggjørende nåde oppta større og større plass i eget liv. Kun ved å åpne opp for en slik prosess ser Wesley en mulighet for at slavehandelen skal kunne komme til et endelig opphør. Da vil også helliggjørelsesprosessen kunne finne sted hos den som tar disse relasjonelle realiteter inn over seg.² Ved å forholde seg til slaven som en neste og søke å leve ut Guds kjærlighet i møte med slaven og alle som lider urett, vil Gud selv i større grad forholde seg til den troende ved at hans helliggjørende nåde til stadighet realiseres og øker i den enkelte troende. Ved å ta disse realiteter inn over seg, vil en kunne leve et liv som svarer til det å være Kristi etterfølger. Slik Kristus viste omsorg for nesten, skal den troende i og med sin omvendelse og Kristus-etterfølgelse også utøve omsorg overfor sin neste. Dette skjer i og med den daglige omvendelse og ved at en viser barmhjertighet overfor fattige, enker, hjemløse barn og andre marginaliserte og tilsidesatte grupper.³

Vi ser med dette hvordan diakonihistorien på nytt blir aktualisert. Slik Kristus-etterfølgelsen og Kristus-etterliknelsen var en viktig motivasjonsfaktor for den tidlige kristne kirkes troende, jfr. kap. 2, er denne *omsorgs*-tjeneste også av ytterste viktighet for Wesley. Det er i så måte naturlig når Wesley i prekenen "Causes of the Inefficacy of Christianity"⁴ følger opp linjen fra "National Sins..." og hevder at grunnen til at kirken og dens medlemmer gjør så lite godt

---

¹ WJW 11:78

² WJW 7:407-408

³ WJW 7:408

⁴ WJW 7:281-290

i denne verden er at de rett og slett ikke tar opp sitt kors og inderlig følger Kristus:

“Why has Christianity done so little good, even among us? among the Methodists, — among them that hear and receive the whole Christian doctrine, and that have Christian discipline added thereto, in the most essential parts of it? Plainly, because we have forgot, or at least not duly attended to, those solemn words of our Lord, "If any man will come after me, let him deny himself, and take up his cross daily, and follow me."”¹

Dermed ser vi på nytt hvordan Østkirken og Vestkirkens soteriologi kombineres og får konsekvenser for hvordan Wesley forholder seg til de troende og deres evne til å gjøre godt mot nesten. Han er opptatt av at troen, som et uttrykk for en villet handling, åpner opp for rettferdiggjørelsen. Gjennom den innvies en til et liv i Kristus. Samtidig forventes det at troen leves ut slik at den indre endringsprosess som tok til da en bekjente Kristus får mulighet til å utvikle seg henimot et syndfritt liv. Dette er en helliggjørelse som kvalitativt og kvantitativt henger sammen med Kristus-etterfølgelsen og den daglige omvendelse og innsatsen for nesten.

For å oppsummere så ser vi at Wesleys relasjonelle teologi både handler om relasjoner i videste forstand og om aktiv samhandling. For Wesley var frelsen en prosess og holdning, ikke et stoppested mellom nå og evigheten. Endring og fortsatt helliggjørelse kan dermed kun finne sted om en faktisk våger å ta inn over seg menneskers lidelse i det en møter dem ansikt til ansikt.²

Helliggjørelsens fortsatte framvekst skjer i det en vender seg bort fra sin synd og lar omvendelsens frukter realiseres. Helliggjørelsens fortsatte framvekst finner sted når en metter de sultne, kler de nakne, bryr seg om den fremmede, besøker de syke og dem som sitter i fengsel.³ Ved å forholde seg aktiv til andres nød, forholder en seg aktiv til Kristus selv.

---

¹ WJW 7:288

² WJW 7:119

³ WJW 6:51 og 7:119

3.2.5 John Wesley og diakoni

Jeg har til nå fokusert på Wesleys implisitte diakonisynter. For å fram dette har jeg trukket veksler på bl.a. Heitzenraters foredrag. Som jeg har antydnet både i innledningen og i denne analysen, så forholder Wesley seg også eksplisitt til begrepet diakoni og diakonatet som embete. Særlig trekker han veksler på oldkirkens praksis. Dette er ikke et tema for Heitzenrater. Men da dette er et viktig tema i denne oppgaven, vil jeg nå mot slutten av dette kapittelet konsentrere meg om Wesleys eksplisitte diakonisynter.

Som vi husker var John Wesley ordinert prest i Church of England. Før han kom så langt fungerte han som transisjonell diakon en kort periode. Når han engasjerte sine samtidige til innsats for nesten var dette grunnlagt i hans teologi om Guds nåde, forvalteransvaret og kjærligheten til Gud og mennesker slik jeg har framholdt i min presentasjon av hans teologi. Han benyttet sjelden begrep som diakon og diakonisse selv, og enda sjeldnere ga han til kjenne hvordan han forstod begrepet diakoni, men det hendte. I sitt brev til Rev. Mr. Fleury tar Wesley imidlertid til orde for et allment diakonidømme på kristelig grunn:

“(…) Diakonos, servant of Christ and his Church, who outo diakonei, 'so ministers' as to save souls from death, to reclaim sinners from their sins (...)”¹

Dette er den eneste definisjonen han har av begrepet diakonos i hele ”Works of John Wesley”. Den samme definisjonen gjentar han *en* gang til i løpet av de fjorten bind som utgjør ”Works”.² Han definerer ikke diakonia eller diakonein i ”Works”.

Wesley forstår ”diakonos” som en kristen tjeneste, jfr. sitatet over. Tjenesten skal utføres for Kirken og dens Herre, og hensikten er at mennesker gjennom denne tjenesten skal få syndene tilgitt og bli frelst. Av brevet til presten Fleury går det fram at Wesley og Fleury har hatt en uoverensstemmelse omkring bruk av embestetitler som begrunnelse for å utøve en praksis versus fruktene av det arbeidet en person uten en slik tittel står i. Fleury har hevdet, ifølge Wesley, at fordi en er utdannet til å virke som eksempelvis lege eller prest, er utdannelsen

---

¹ WJW 9:185

² WJW 8:498

et kvalitetskriterium i seg selv. Utdannelsen sikrer at personer med en slik bakgrunn vil oppnå positive resultater gjennom sitt arbeid. Wesley på sin side trekker denne konklusjon i tvil. Han hevder at verken utdanning eller titler kvalitetssikrer et arbeid. Det betyr at dersom en lege eller prest viser seg ikke å få resultater av sitt arbeid – at legen ikke kurerer lidelser og presten ikke makter å legge til rette for menneskers omvendelse – da er ikke deres utdanning og embetstitler et godt nok argument for at de skal kunne fortsette i sin tjeneste. Opp i mot den utdannede lege og prest setter han en person uten utdanning men som er i stand til å kurere lidelser og legge til rette for menneskers omvendelse. En slik person bør kunne inkluderes i en særlig tjeneste uavhengig av personens formelle kvalifikasjoner, fordi det viser seg at fruktene av personens arbeid virker til det beste for nesten. I denne sammenheng er det Wesley introduserer sin diakonos-definisjon. Diakonos-definisjonen fungerer som en døråpner for en kristen tjeneste innenfor Kirken til den enkeltes beste uavhengig av enkeltpersoners formelle kvalifikasjoner. Fruktene av den enkeltes arbeid er den eneste måten å bestemme om noen er kvalifisert til en tjeneste eller ei.

Dette betyr ikke at prester og leger automatisk må forlate sin tjeneste fordi de har en utdanning eller er bærer av et særskilt embete. Dersom også deres arbeid bærer frukt bør de forbli i tjenesten. Det betyr heller ikke at mennesker uten utdanning automatisk vil kunne stå i en rik tjeneste fordi de er legfolk. Det Wesley ønsket å framheve er at for å kunne stå i en kristen tjeneste, det være seg leg eller lærd, så må tjenesten bære frukt. Dersom dette kravet er oppfylt står en i en kristen tjeneste – da utfører en diakoni.

I lys av denne diakonidefinisjonen er det spennende når Wesley selv presenterer oldkirkens diakonale tradisjon med sine diakoner og diakonisser. Denne tradisjonen kommer tydelig til uttrykk på enkeltsteder i Wesleyes preker, som for eksempel i prekenen ”On Visiting the Sick”¹:

”It is well known, that, in the primitive Church, there were women particularly appointed for this work. Indeed there was one or more such in every Christian congregation under heaven. They

---

¹ WJW 7:117-127

were then termed Deaconesses, that is, servants; servants of the Church, and of its great Master. Such was Phebe, (mentioned by St. Paul, Rom. xvi. 1.) "a Deaconess of the Church of Cenchrea." It is true, most of these were women in years, and well experienced in the work of God. But were the young wholly excluded from that service? No: Neither need they be, provided they know in whom they have believed; and show that they are holy of heart, by being holy in all manner of conversation. Such a Deaconess, if she answered her picture, was Mr. Law's Miranda. Would any one object to her visiting and relieving the sick and poor, because she was a woman; nay, and a young one too? Do any of you that are young desire to tread in her steps? Have you a pleasing form, an agreeable address? So much the better, if you are wholly devoted to God. He will use these, if your eye be single, to make your words strike the deeper."¹

Wesley lanserer her oldkirkens diakonale tradisjon som et ledd i en argumentasjon for å inkludere alle mennesker i tjenesten for de syke. Både gamle, unge, menn og kvinner må besøke dem som er syke og ta hånd om dem. Ved å vektlegge oldkirkens praksis hvor både diakonene og diakonissene hadde en naturlig plass i både *omsorgs-* og *guds-*tjenesten viser Wesley at han anså kvinners tjeneste som likeverdige med menns tjeneste innenfor Kirken. Fruktene av den enkeltes arbeid overskygger både kjønn, alder, legning og sosial posisjon. Også i prekenen "Causes of the Inefficacy of Christianity" tar Wesley tak i den tidlige kirkes diakonale tradisjon:

"But is it possible to supply all the poor in our society with the necessaries of life?" It was possible once to do this, in a larger society than this. In the first Church at Jerusalem "there was not any among them that lacked; but distribution was made to every one according as he had need."²

I denne teksten knytter Wesley an omsorgen for de fattige til den første kristne kirke i Jerusalem. Den tok seg av alle som trengte hjelp og støtte i en vanskelig livssituasjon. I den videre teksten framgår det at denne ordningen fra oldkirken fremdeles synes å være virksom også i Wesley's England, men da hos Kvekerne. I deres organisering av fellesskapet ser han en mulig modell også for datidens ulike metodistsamfunn.³ Diakonitradisjonen fra oldkirken blir dermed stående som et eksempel for Wesley på hvordan omsorg for alle kan og bør realiseres. Wesley selv foretok da også en form for ordinasjon av tre sykepleiere da han besøkte ulike metodistgrupper på sin reise til Georgia,

---

¹ WJW 7:126

² WJW 7:286 punkt 10

³ WJW 7:286 ff

Amerika, i 1738 – 1740.¹ Disse ”diakonissene” skulle assistere ham når han så til de syke. Hvorvidt disse fortsatte å virke når Wesley returnerte til England er uklart.

Disse eksemplene og sitatene fra Wesleys prekener tyder på at han i oldkirkens diakoni- og diakonatstradisjon så et eksempel til etterfølgelse. Ved å gjøre som dem vil kirken får en mulighet til å utføre særskilte oppgaver som den ellers ikke ville kunne ha fått gjennomført.

3.3 Oppsummering

Jeg har i denne analysen løftet fram Wesleys flerdelte nådebegrep; Guds forutgående, rettferdiggjørende og helliggjørende nåde. Denne nådeteologien står helt sentralt i den helhetlige teologi Wesley forfekter. Han søker med denne å favne både troende og ikke-troende. Dette medfører at han på den ene siden hevder en romslig og allmenn forutgående nåde. Innfor denne står alle mennesker på like fot innfor Gud. Denne nåde har gått forut for den skapte verden og muliggjort denne. Den er også forutsetningen for menneskets eksistens og deres evne til å velge det gode framfor det onde. Den gode gjerning er muliggjort ene og alene på grunnlag av Guds forutgående nåde.

På den annen side framstiller Wesley en spesifikk nåde hvor han søker å ivareta særskilte kristelige perspektiver. Fordi menneskene ble skilt fra Gud ved Adams fall, måtte Kristus dø og stå opp igjen slik at menneskene fikk en ny mulighet til å komme i et rett forhold til sin Skaper. For å erfare denne gjenopprettelsen, må mennesket omvende seg og følge Kristus, de må bli rettferdiggjorte og helliggjorte. Etterfølgelsen kommer til uttrykk når den enkelte tror og søker henimot å blir Kristus lik. Denne likedanningen med Kristus skjer i det den troende reflekterer Guds kjærlighet i møte med nesten. Ved å elske sin neste og vise omsorg blir en selv helliggjort, og dermed kan ikke Gudskjærligheten og nestekjærligheten holdes fra hverandre.

---

¹ K. E. Rowe (-98), s. 2

Helligjørelsen kan med andre ord ikke realiseres om en ikke viser omsorg for sin neste fordi helligjørelsen er å vise omsorg for sin neste og bli Kristus lik.

Denne teologien er uttrykk for en relasjonell teologi som tar på alvor at som skapt og individ er en del av et større hele. Det skapte som helhet og den enkelte skapning står i et gjensidig avhengighetsforhold. Dette medfører at den enkeltes levesett virker inn på hvordan andre har det. Dette fordrer en kjærlighetsfull, ansvarlig og omsorgsfull livsstil om en ønsker at jorden skal forbli et godt sted å være.

Hva sitter jeg så tilbake med i forhold til temaet diakoni? For det første ser vi hvordan den nådeteologi Wesley forfekter gir retning til hele hans teologi inkludert hans vide og snevre diakonisyn. Med denne hevder han et allment diakonat hvor alle mennesker tar del i å oppfylle Guds nyskapelse av skaperverket. Dette innebærer at alle mennesker av god vilje må og kan forene krefter for å se denne visjonen fullbyrdet. Ifølge denne nådeteologi er diakoni den gode gjerning til menneskers beste og skaperverkets nyskapelse. Dette vide og allmenne nåde- og diakoniperspektivet ved Wesleys teologi er et underbelyst tema innenfor studiet av Wesleys teologi.

På den annen side forfekter Wesley en spesifikk kristelig nådeteologi, og dermed også et spesifikt og snevrere kristelig diakonat. Dette diakonisynet framkommer når Wesley eksplisitt definerer begrepet diakoni – diakonos. Ved å ta til orde for en kristen tjeneste for Kirken og Kristus ønsker han å sette fokus på fruktene av den enkeltes arbeid. Fruktene er i denne sammenheng Guds kjærlighet som leves ut til menneskers beste, med andre ord helligjørelsen. Vidt forstått betyr dette at diakonien realiseres som kristen tjeneste i det en i enhver situasjon lever ut Gudskjærligheten i møte med nesten. Diakoni og helligjørelse er i denne forståelse intimt bundet sammen. Snevert forstått framstår diakoni for Wesley som et begrep som har til hensikt å kvalitetssikre en særskilt tjeneste. Diakonien skal med andre ord sørge for en kristen tjeneste som på best mulig måte kan sikre menneskers omvendelse. Tilspisset er den eneste fullverdige frukt av den kristne tjeneste og dermed diakonien at mennesker, som et resultat av denne tjenesten, omvendes til den kristne tro. Implisitt forfekter Wesley dermed en særskilt diakoni som kun

utføres av troende som et ledd i deres oppfyllelse av misjonsbefalingen. Målet er enkeltmenneskers omvendelse til kristen tro. Middelet er diakoni.

Når det er sagt sitter jeg igjen med opplevelse av at dette spesifikke og strenge diakonisynet kan hende er å strekke Wesleys diakoniforståelse vel langt. Både tatt i betraktning at dette synet kun kommer eksplisitt til uttrykk to steder i ”Works of John Wesley”, og fordi dette er en strengere diakoniforståelse enn den han tar til orde for i resten av det materialet jeg har for hånden. For gjennom denne analysen har jeg møtt en teolog som har et bankende hjerte for all verdens nødlidende. Han utviser gjennom sin relasjonelle teologi en kompromissløs solidaritet med verdens lidende, både fjernt og nær. Ved å holde fram en romslig nådeforståelse, kjærlighet og allment diakonisyn utfordrer Wesley både troende og ikke-troende til å utvise omsorg for marginaliserte og tilsidesatte. Håpet er at alle som en vil føle seg forpliktet på å sørge for seg og sine nærmeste, samtidig som denne omsorgen ikke skal gå på bekostning av det globale fellesskapets ansvar for hverandre. For gjennom å elske den annen lærer vi å elske oss selv.

4. Presentasjon og fortolkning av The United Methodist Church’ diakoniat

4.1 Metodistvekkelsen, ”Disiplinen” og UMC - et historisk riss

Jeg har nå lagt bak meg en presentasjon og analyse av et bestemt utvalg Wesleytekster. Dette arbeidet har gitt meg verdifull kunnskap om den nådeteologi en av de siste store protestantiske reformatorer forfektet. Vi har sett hvordan han på grunnlag av denne teologi framhevet kjærligheten til Gud og mennesker, menneskets forvalteransvar og diakoni, både snevert og vidt forstått. Med utgangspunkt i denne nyervervede innsikten vil jeg ta fatt på analysen av UMCs diakonat. I det videre vil jeg kort skissere UMC som kirkesamfunn og deres historie før jeg tar fatt på selve analysen og drøftingen. Jeg vil først svært kort henlede oppmerksomheten på det kirkepolitiske

grunnlag UMC er bundet av. Det går tilbake til John Wesley og den tidlige metodistvekkelsens disiplin og doktrine.

”The Book of Discipline of the United Methodist Church”, populært kalt Disiplinen, er UMCs lovbok som på historisk-teologisk grunnlag sammenfatter hva UMC er og som vidt forstått framstiller UMCs ekklesiologi. Disiplinen som dokument har røtter tilbake til metodistvekkelsens tidlige år. Da vokste vekkelsen jevnt og trutt både i forhold til antall mennesker som bekjente seg til den wesleyansk-metodistiske tro og i forhold til antall predikanter som virket innenfor vekkelsen. I 1784 utgjorde 100 predikanter ”Konferansen”.¹ Den første konferansen fant sted i 1744 på initiativ fra John Wesley. ”Konferansen” var et årlig møte hvor deltakerne kritisk eksaminerte hverandre og reflekterte over praksisen i de ulike metodistsamfunnene. Målet var å finne en måte å regulere doktrinen, disiplinen og praksisen i de ulike metodistsamfunnene på. Resultatene av disse dialoger ble samlet i ”Minutes” - referat fra samlingene. Det var Wesley selv som førte referatene i pennen.²

Den første ”Minutes”, med tittelen ”Minutes Of Some Late Conversations between the Rev. Mr. Wesleys and Others”, ble utgitt i 1749.³ I 1763 kom ”Large Minutes” som bestod av en oppdatert versjon av ”Minutes”, pamfletten ”Minutes of Several Conversations” og en samling andre diskusjoner som hadde vært ført under foregående konferanser. Etter hvert som metodistvekkelsen vokste seg større i antall medlemmer og geografisk utstrekning, bygde det seg opp spenninger med hensyn til hva metodisme egentlig var. ”Large Minutes” fungerte ikke lenger som en veiledning i spørsmål vedrørende ”den rette lære”. John Wesley forfatter derfor ”Explanatory Notes Upon the New Testament” og ”Sermons on Several Occasions” som sammen med ”Large Minutes” fra 1763 utgjorde standarddoktrinen for den metodistiske vekkelsen. Målet var å sikre en enhetlig lære uten at denne skulle oppfattes som kanonisk. Wesley hevdet hele sitt liv at han ikke hadde skapt en kirkeordning- eller lære som var i strid med Church of

---

¹ WJW 5:537

² WJW 8:275

³ R. P. Heitzenrater (-95), s. 174

Englands 39 artikler, Homiliene og ”The Book of Common Prayer”.¹ Dette er bakgrunnen for framveksten av en egen metodistisk disiplin og doktrine og et første skritt i retning av våre dagers ”Book of Discipline of the United Methodist Church”.² Men hvilken sammenheng er det mellom amerikansk metodisme som er den direkte forløper til dagens UMC og den britiske metodistvekkelsen Wesley ledet?

I siste halvdel av 1700-tallet foregikk det en markert migrasjon fra Europa til Nord-Amerika. Nybyggerne brakte med seg både materielle og åndelige verdier, også deres religion. Med nybyggerne fant dermed den wesleyansk-metodistiske vekkelsen veien til et nytt kontinent, og grunnlaget for amerikansk metodisme og ”The Methodist Episcopal Church” (MEC) var lagt. ”The Methodist Episcopal Church” (MEC) samlet seg i 1784 til ”Julekonferansen” i Baltimore, Nord-Amerika. Hensikten med konferansen var å danne et metodistisk kirkesamfunn på amerikansk jord. Dette skjedde med John Wesleys velsignelse. For å sikre at kirkedannelsen gikk rett for seg besørget han en liturgi og doktrine som den nye amerikanske metodistkirken skulle bygges på; ”The Sunday Service for the Methodists in North America” (The Articles of Religion). Dette dokumentet var bygd på men ikke identisk med ”Large Minutes” og inneholdt i tillegg Wesleys egen forkortede utgave av ”Book Of Common Prayer” og hans bearbejdede versjon av Church of Englands ”39 Artikler”.³ I løpet av konferansen ble det besluttet å etablere en ny forordning og MECs egne ”Minutes”, referat fra konferansen, ble deres konstitusjon og nye rettesnor i spørsmål om doktrine og disiplin. Vekkelsen på de britiske øyer og kirkefarens posisjon innenfor MEC ble minimalisert idet det kun var de opprinnelige religionsartikler (Articles of Religion) som fungerte som en standarddoktrine i forhold til wesleyansk-metodistisk ortodoksi og ekklesiologi.⁴ Julekonferansen etablerte med andre en separat og dermed

---

¹ Samme sted, s. 212 – 213

² T.E. Frank (-97), s. 43

³ The Book of Discipline of the United Methodist Church -1996, s. 11 ff

⁴ R. P. Heitzenrater (-93), s. 67 i *'Perspectives on American Methodism'* ed. by R.E. Richey, K. E. Rowe & J. M. Schmidt

selvstendig organisasjon hvor de konstituerende dokument, ”Minutes”, var like i form men ulike i innhold.¹

I 1808 avholdt MEC på ny Generalkonferanse i Baltimore. Denne konferansen fattet beslutninger vedrørende MEC som kom til å legge føringer på senere tiders forståelse av doktrine og disiplin innenfor MEC og som UMC også i dag er bundet av. Årsaken er at konferansens medlemmer ønsket å beholde og beskytte de doktriner og den disiplin som kirken hadde levd etter siden 1784.² MEC anså kun ”The Sunday Service for the Methodist in North America” som autoritativt bindende med hensyn til deres doktrine og disiplin. Det ble bestemt at MECs generalkonferanser etter dette verken skulle kunne oppheve eller endre disse doktrinene henimot noe som kunne gå på tvers av den daværende eller senere etablerte standarddoktrine i MEC. Dette ble kalt den første restriktive regel (”the first restrictive rule”) og kan gjenfinnes i § 62, seksjon 3 i dagens Disiplin. Den kan fortsatt verken endres eller oppheves.³ MEC anerkjente med dette sentrale momenter i John Wesleys teologi. Samtidig var de ikke bundet av de standarder og doktriner britisk metodisme hevdet. I årene som har fulgt etter 1808-konferansen har så Disiplinen vokst med utgangspunkt i disse hendelser. Dermed ser vi at MEC ved å opprettholde noen få bånd til Wesley og enda færre bånd til britisk metodistvekkelse bredt forstått, praktiserte en stor grad av frihet vis-à-vis den wesleyansk-metodistiske tradisjon da den formet sin egen framtid.

Hvordan ble så kirkesamfunnet the Methodist Episcopale Church av 1784 til the United Methodist Church? I 1865 ble MEC splittet i MEC North og MEC South på grunn av ulikt syn på slaveriet. I 1939 ble the Methodist Episcopale Church North, the Methodist Episcopale Church South og the Methodist Protestant Church gjenforent. Det nye kirkesamfunnets navn ble the Methodist Church. Den neste store sammenslåingen fant sted i 1968. Da ble UMC dannet

---

¹ Samme sted, s. 66

² Samme sted, s. 71

³ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 62 seksjon 3 “Our Doctrinal Standards and General Rules”, ss. 57 - 72

av det som til da hadde vært the Methodist Church og the Evangelical United Brethren Church.¹ Dette er bakgrunnen for dagens United Methodist Church.²

”The Book of Discipline” av 1996, som er kirkesamfunnets lovbok, er et omfattende dokument med en spennende historie. I mitt analysearbeid er jeg derfor tvunget til å ta for meg særskilte paragrafer og kapitler for å få et grep analysen. Det har ført til at jeg særlig har konsentrert mitt arbeid om Del 4 ”The Ministry of All Christians”³ og del 5 kapittel 2 ”The Ministry of the Ordained”.⁴ Del 4 fokuserer på at alle kristne har et kall til tjeneste. Del 5 kapittel 2 utdyper og understreker at noen i tillegg til dette allmenne kall til etterfølgelse har et særskilt kall til en ordinert tjeneste som biskop, eldste eller diakon. I dette kapitlet får vi derfor et innblikk i hva som særpreger UMCs embets- og legfolkstenkning.

For øvrig består Disiplinen av UMCs kirkehistorie og konstitusjon. Her gir UMC bl.a. til kjenne, i del to, sine doktrinære standarder og deres teologiske arv og oppgave som kirke.⁵ Det er i denne delen av Disiplinen vi finner UMCs religionsartikler (Articles of Religion) som kirken verken kan endre eller oppheve, deres trosbekjennelser (The Confession of Faith) og ”General Rules”. I del 3 kommer UMC sitt engasjement for sosial rettferdighet og miljøvern til syne.⁶ ”Den sosiale bekjennelse” inngår som en del av denne framstillingen.⁷ Del 5 kapittel 1 & 3 –7 er den siste delen i Disiplinen og omhandler UMCs organisasjons- og administrasjonstenkning.⁸

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, s. 18

² Samme sted

³ Samme sted, §§ 101 - 120, ss. 107-113

⁴ Samme sted, §§ 301 – 365, ss. 170 - 246

⁵ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, §§ 60 - 63 “Doctrinal Standards and Our Theological Task”, ss. 39 - 83

⁶ Samme sted, § 64-70 “Social Principles”, ss. 84 – 106

⁷ Samme sted, § 70 “VII. Our Social Creed”, ss. 105-106

⁸ Samme sted,

§§ 201 – 274 “The Local Church”, ss. 114 – 169

§§ 401 – 434 “The Superintendency”, ss. 247 – 272

§§ 501 – 665 “The Conferences”, ss. 273 – 396

§§ 701 – 2406 “Administrative Order”, ss. 397 – 611

4.2 Analyse

Når jeg i det videre skal analysere UMCs permanente diakonat i lys av John Wesleys teologi, velger jeg å gå veien om ”den kristne tjeneste” slik den framstilles i hundreparagrafene, §§ 101-120.¹ Årsaken til dette er at UMC betrakter den kristne tjeneste som en generell tjeneste alle andre kristne tjenester, ordinerte og ikke-ordinerte, springer ut ifra. Derfor finner jeg det naturlig å ta utgangspunkt i denne tjenesten før jeg konsentrerer meg eksplisitt om det permanente diakonat. Jeg vil orientere min analyse utifra følgende overskrifter; pakten og dåpen, den ordinerte tjeneste og det permanente diakonat.

4.2.1 Pakten og dåpen

I analysen av John Wesleys teologi framkom det svært tydelig at Guds nåde var utgangspunktet og begrunnelsen for hele den teologi han forfektet. Guds forutgående nåde er årsaken til at troende og ikke-troende kan vise en human kjærlighet overfor hverandre. Samtidig forutsetter Wesley at mennesker må tro på Gud for at rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen skal bli enkeltmennesker til del. Kun ved å vende om å tro blir mennesker satt i stand til å utøve Guds kjærlighet overfor nesten fordi denne kjærligheten kun blir enkeltindivider til del i rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen. Nåden og troen er dermed de elementene Wesley trekker fram som nødvendige for å leve ut Guds kjærlighet i møte med sin medmennesker.

I møte med ”den kristne tjeneste” slik den framstilles i ”Disiplinens” hundreparagrafer, §§ 101-120, kommer det klart fram at UMC reflekterer annerledes enn Wesley omkring begrunnelsen for den kristne tjeneste.² I § 101 tegner UMC et bilde av Gud som en paktdannende Gud, idet det vises til at

---

§§ 2501 – 2553 “Church Property”, ss. 612 – 646

§§ 2601 – 2629 “Judicial Administration”, ss. 647 – 676

¹ Samme sted, §§ 101 – 120, ss. 107 – 113

² The Book Of Discipline of the United Methodist Church – 1996, §§ 101 – 120, ss. 107 – 113

Gud både i Det Gamle og Det Nye Testamentet inngikk ulike pakter med menneskene. I Det Gamle Testamentet ble disse pakter mellom Gud og mennesker inngått på individuell eller kollektiv basis som et synlig tegn på Guds ønske om å velsigne og beskytte sin skapning. Som en motytelse ble menneskene pålagt ulike forpliktelser. I Det Nye Testamentet er Kirken og dåpen det synlige tegn på den nye forsoningspakt Gud inngikk med menneskene da Kristus døde og stod opp. Også her knyttes det betingelser til paktens som er inngått. En særskilt oppgave UMC knytter til denne nye pakt er kirkens kall til å virke som et vitne om Kristus overfor en ikke-troende verden.¹

Den kristne tjeneste, slik UMC framstiller den, er dermed en tjeneste som har oppstått og eksisterer i en særskilt kontekst – paktens kontekst. Som en kollektiv pakt *består og realiseres* denne ved at enkeltmennesker døpes og blir lagt til den kristne kirke. Som en individuell pakt mellom Gud og hver enkelt troende realiseres paktens idet en blir døpt og lever ut de forpliktelser som inngår i denne paktsslutning.² Kirken er det synlige tegn på Guds kontinuerlige tilstedeværelse i verden ved sakramentenes forvaltning. Dermed blir mottakelsen av dåpens sakrament fra en side sett det eneste nødvendige uttrykk, ifølge UMC, for at en skal kunne forstå seg inkludert i kirken og dermed også tilhørende Gud. Samtidig hevder UMC at dåpens sakrament må bli bekreftet ved at en tar et aktivt trosstandpunkt for kirkens og den enkeltes Frelser; Kristus selv. Samspeillet mellom dåp og overgivelse i tro er dermed det som bereder grunnen for et nytt liv i Den Hellige Ånd³, ikke dåpen alene. Årsaken til denne ”dobbelte sikring” må kunne føres tilbake til UMCs praktisering av barnedåpens sakrament. For å være viss på at den enkelte er seg bevisst betydningen av dåpens sakrament, må denne bekreftes av hver enkelt ved en uttalt Kristus-bekjennelse.

UMC understreker at Kristus-bekjennelsen framkommer ved at Den Hellige Ånd gir troen til enkelte. Samtidig opprettholder og bærer Ånden den troende.⁴

---

¹ Samme sted, § 103, s. 108

² Metodistkirkens lære og kirkeordning (-97), s. 410 i et tillegg til selve Disiplinen

³ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, §§ 101 - 102, ss. 108-109

⁴ Samme sted, § 103, s. 108

UMC understreker også at alle troende er avhengig av kirken for å kunne leve som en Kristi etterfølger. Ved å understreke kirkens betydning erkjennes det at en som enkeltindivider eksisterer kun som en del av et større hele, samtidig som kirken som kollektiv størrelse ikke kan eksistere uten enkeltindividenes deltakelse og væren. Troen på Kristus kommer til uttrykk ved at en er en del av kirken som ved sin blotte eksistens representerer og uttrykker Kristus på jorden.¹ Slik UMC er Kristi tilstedeværelse på jorden slik blir også den enkelte troende bærer av Kristus i verden fordi den enkelte troende er del av kirken. I lys av denne tilhørigheten til UMC og den verdensvide Kirke blir den enkelte metodist også en del av Kristi tjeneste til og i verden. Årsaken er at Kristus kaller Kirken, dvs. alle kristne og kirkesamfunn, til tjeneste og vitnesbyrd overfor nesten i form av omsorg og forkynnelse:

”The church as the community of the new covenant has participated in Christ’s ministry of grace across the years and around the world. It stretches out to human needs wherever love and service may convey God’s love and ours. (...) This means that all Christians are called to minister wherever Christ would have them serve and witness in deeds and words that heal and free.”²

UMC trekker med andre ord en linje fra Kristus via Kirken til den enkelte troende – leg som ordinert. Slik Kristus selv kom for å tjene og ikke la seg tjene skal den enkelte troende søke å leve opp til Hans eksempel.³ Den kristne tjeneste er dermed en oppgave som påhviler alle som bekjenner seg til Kristus fordi de er en del av fellesskapet Kirken. Dette er bakgrunnen for at UMC ikke kan betrakte den kristne tjeneste som en frivillig tjeneste. Dette er en oppgave Gud påla menneskene ved Kristi død og oppstandelse - ved den nye pakts inngåelse. Gjennom Kristus-etterfølgelsen og sakramentsforvaltningen synliggjøres og konkretiseres den pakt Gud har inngått med menneskene og den verdensvide Kirke. Denne aksentueringen kommer til uttrykk i Disiplinens § 114:

”The ministry of all Christians in the United Methodist tradition has always been energized by deep religious experience, with emphasis on how ministry relates to our obligation to Jesus

---

¹ Samme sted

² The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 105, s. 108

³ Samme sted, § 102, s. 107

Christ.”¹

Den kristne tjeneste forstås derfor både som en gave og en oppgave. Ved å følge Kristus og leve ut den kristne tjeneste hevdes det at hver enkelt metodist vil kunne gjennomgå en prosess som troende og således vokse i *helhet* som menneske og troende, ikke hellighet jfr. Wesleys nådeteologi.² Denne helhetlige veksten er en dynamisk, prosessuell vekst om er muliggjort ene og alene på grunn av Guds nåde, og som kjennetegnes ved en åndelig trappetrinnsmodell. Først omvender en seg, så vokser en som kristen og en dag vil en kunne framstå som moden kristen.³ Dette er UMCs generelle beskrivelse av en mulig vekst henimot en helhetlig kristen personlighet hos enhver som tror og er døpt. For å konkretisere denne prosessen henviser Disiplinen til de ”Generelle reglene” som ble utformet av Wesley selv⁴.

”*First*: By doing no harm, by avoiding evil of every kind (...) *Second*: By doing good; by being in every kind merciful after their power; as they have opportunity, doing good of every possible sort, and, as far as possible, to all men (...) *Third*: By attending upon all the ordinances of God (...).”⁵

Ved å forholde seg til denne trinitet; unngå det vonde, gjøre det gode og ta del i alle Guds forordninger⁶, vil det kunne være mulig å kunne gjenkjenne og få oppleve en helhetlig vekst i kristenlivet. Denne vekst vil kunne bekrefte Guds frelse i eget liv. Framfor å konkretisere ytterligere hvordan denne utviklingen

---

¹ Samme sted, § 106, s. 109

² Samme sted, § 102, s. 107

³ Samme sted, § 113, ss. 110 – 111

⁴ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 114, s. 111.

⁵ Samme sted, § 62, ss. 70 – 71

⁶ Disse forordninger består av innretninger som gjør at den enkelte i det daglige skal kunne forholde seg til Gud og den frelse Han har forordnet . I de ”Generelle regler” nevnes følgende som Guds forordninger: å ta del i den offentlige gudstjeneste, få Ordet lest eller forkynt, ved selv å granske Skriften, ved å ta del i Herrens nattverd, ved å bevirke til familieandakt og privat bønn samt å faste eller være avholdende fra mat. Denne tredelte sondringen går tilbake til Wesleys teologi om nådemidlene (means of grace) hvor Guds nåde virker i og for den enkelte. Eller for å si det med hans egne ord: ”By "means of grace" I understand outward signs, words, or actions, ordained of God, and appointed for this end, to be the ordinary channels whereby he might convey to men, preventing, justifying, or sanctifying grace.” (WJW 6:187)

bør framstå hos den enkelte, ønsker UMC å framheve at det kristne livet er et mangfoldig liv og at *alle* troende gjennomgår en trosmessig utvikling. Denne utviklingen finner sted uavhengig av hvilken prosess andre troende gjennomgår og uavhengig av hva ulike teologer og teologiske retninger måtte definere som den ene rette vei. Implisitt i dette ligger en kritikk av dem som måtte framheve *en* saliggjørende vei for å oppnå helhet som troende. UMC tar også et oppgjør med en tenkning hvor omsorgen for nesten har en direkte sammenheng med den enkeltes endelige frelse i Kristus. Frelsen er for UMC utelukkende tilgjengelig og bestående ved Guds pakt og dåpen.

Den kristne tjeneste er, som vi har sett, betinget av Guds pakt og Kristus-etterfølgelsen. Resultatet av denne tjeneste er at en lever ut de forpliktelser Gud har satt for den pakt han inngikk med menneskene samtidig som den enkelte troende vil kunne oppleve en helhetlige vekst som troende. Men er dette de eneste fruktene av den kristne tjeneste UMC framhever? Til dette er svaret nei. For samtidig som UMC er svært paktsorientert, er kirkesamfunnet også opptatt av misjon. Det betyr at den kristne tjeneste også er et svært viktig redskap i misjonens tjeneste. Hver enkelt troende må engasjere seg til fordel for sin neste for igjennom dette arbeidet å spre Kristi kjærlighet.¹ Ja, forkynnelse vidt forstått er et viktig element for å forstå implikasjonene av den kristne tjeneste. Forkynnelse er en oppgave som påhviler alle døpt kristne. Ikke som et bevis på deres frelse, men som et aktivt uttrykk for Kristi kjærlighet. Gjennom dette arbeidet skal en søke å legge til rette for andre menneskers omvendelse til Kristus. Gjennom å erfare kirken og de troende vitnesbyrd ønsker UMC med andre ord at den ikke-troende verden skal få erfare Kristus selv.²

Den troende skal som et resultat av den kristne tjeneste forholde seg både til Gud, nesten og seg selv. UMCs pakts- og dåpssyn får med andre ord vidtrekkende konsekvenser. For det første skal den enkelte stå i relasjon til Gud i Kristus. Dette medfører at den troende skal leve ut gudspaktens forpliktelser og Kristus-etterfølgelsen hver dag. For det andre skal den troende forkynne

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 104, s. 108

² Samme sted, §§ 102/107, ss. 107/109

evangeliet i ord og gjerning overfor nesten. For det tredje skal den troende søke å vokse i helhet som troende.

Hvilke teologiske kilder lar så UMC seg inspirere av når den hevder en kristen tjeneste hvor pakten og dåpen står så sentralt? For det første synes det som om UMC er påvirket av et av de diakonisyn oldkirken hevdet og som jeg har skissert i kapittel to.¹ For at mennesker skal kunne omsluttet av Guds omsorg og kjærlighet ble det også den gang tatt til orde for at Kristus var avhengig av troende som kunne leve ut Kristi kjærlighet overfor ikke-troende. Et mål med tjenesten var at Kristus også skulle bli forkynt ved hjelp av praktisk omsorg og nestekjærlighet. Misjon og diakoni ble dermed naturlig knyttet sammen. For UMC kommer dette synet på den ”misjonerende kirke” til uttrykk ved at hver enkelt troende er kalt til å leve ut sitt kall til kristen tjeneste i sin hverdag både ved å forkynne evangeliet i ord og i handling.² Dermed ser vi at deres missiologi i hovedsak består av to momenter; på den ene siden en muntlig forkynnelse av frelsen i Kristus, på den annen side praktisk utøvelse av all god gjerning. Deres ekklesiologi og missiologi blir intimt bundet sammen.

For det andre synes det også som om UMCs pakts- og dåpssyn, og dermed også deres missiologi slik jeg har tatt til orde for i forrige avsnitt, er sterkt påvirket av de rådende missiologiske retninger innenfor dagens kirkebilde. Som vi har sett mener UMC at dette kallet til kristen tjeneste er rettet til alle døpte og er like forpliktende for alle.³ I dette kan vi øyne konturene av et svært sentralt poeng i metodistisk ekklesiologi, nemlig at ”Kirken er kirke bare for så vidt som den er sendt til verden med evangeliet”, som Lars Østnor uttrykker det i sin gjennomgang av Kirkens ulike tjenester.⁴ Dette kirkesynet er ikke UMC alene om å forfekte. For med denne selvforståelsen plasserer UMC seg midt i en nyere misjons- og økumenisk teologisk tradisjon som hevder at kirken som sådan er misjon ved at Gud virker gjennom sin kirke for å formidle

---

¹ Kapittel 2 Omsorg og diakoni

² The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, “Section 1. The Process for Carrying Out Our Mission”, s. 115

³ Samme sted, § 104, s. 108

⁴ L. Østnor (-78), s. 20

Hans nåde, forsoning, frelse og oppreisning til alle.¹ Videre kombinerer UMC med sitt fokus på forkynnelse og gode gjerninger to svært ulike misjonstradisjoner. I sitt arbeid med begrepet misjon og dets implikasjoner kommenterer den svenske teologen Kajsa Ahlstrand misjonshistorien slik:

”När man tolkar vad mission innebär, kan man finna två ytterligheter: ”allt gott verk” och ”proklamationen om at Jesus Kristus har dött för våra synder och uppstått för att vi ska få evigt liv.”²

UMC søker å holde sammen begge disse posisjoner og begrunner denne posisjonen både teologisk, jfr. det forkynnende misjonsarbeidet, og historisk, jfr. den gode gjernings betydning for misjonsarbeidet. I forhold til den teologisk begrunnelse peker UMC i særdeleshet på en av de mest sentrale tekster for den kristne Kirke; nemlig Matt. 28:19-20 som vanligvis blir oppfattet som Jesu dåps- og misjonsbefaling. Dette skriftstedet danner grunnen for og baner veien for kirkens forkynnende engasjement. I forhold til den historiske begrunnelsen tar UMC utgangspunkt både i egen tradisjonshistorie og i den brede kirkelige tradisjon som er felles for store deler av kristenheten når de hevder at Kirkens historie er misjonens historie.

”The people of God, who are the church made visible in the world, must convince the world of the reality of the gospel or leave it unconvinced. There can be no evasion or delegation of this responsibility; the church is either faithful as a witnessing and serving community, or it loses its vitality and its impact on an unbelieving world.”³

Slik den tidligere kristne kirke har lagt vekt på de gode gjerninger som et redskap i misjonens tjeneste, har også UMC tatt opp i seg viktigheten av å helbrede syke, mette sultne, ta seg av fremmede, sette fri undertrykte og jobbe for at samfunnet er båret oppe av strukturer som er i samsvar med evangeliet.⁴ Det endelige målet for dette arbeidet, både forkynnelsen og de gode gjerninger, er enkeltmenneskers omvendelse til Kristus.⁵ Alt som utføres av hjelp, støtte og

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 101 – 103, s. 107 – 108

² K. Ahlstrand (2000), s. 23

³ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 107, s. 109

⁴ Samme sted, “Section 1. The Process for Carrying Out Our Mission”, s. 115

⁵ Samme sted, “Section 1. The Process for Carrying Out Our Mission”, s. 114

arbeid overfor nesten skal ha denne omvendelsen for øye. Dette standpunktet utfordrer UMC og dens medlemmer i alt sitt arbeid til å være tydelige på sin agenda som en misjonerende kirke om den skal kunne opprettholde sin troverdighet. Dette være seg overfor eget missiologisk program, men også i forhold til dem som omfavnes av den omsorgen som den kristne tjeneste er bærer av.

Endelig kan det synes mulig å påvise paralleller mellom UMCs paktsteologi og den teologi som sveitseren Karl Barth forfekter. Hams teologi må imidlertid tolkes snevert om en skal se disse paralleller. For å få et grep om Barth og de fellestrekk han synes å ha i forhold til UMC vil jeg derfor kort presentere hans teologi.

Barth søkte med sin dialektiske teologi¹ å holde fram Guds guddommelighet samtidig som Guds menneskelighet ikke skulle tapes av syne. Guds tale om menneskene, ikke menneskenes tale om Gud, forble et gjennomgangstema i Barths teologi. I verket ”Kirchliche Dogmatik”, som er hans mest omfattende dogmatiske verk, utlegger Barth sin systematiske teologi, deriblant den ”kristologiske universalisme”² eller som R. W. Jenson uttrykker det; den ”kristologiske metafysikk”.³ Sentrale element her er skapelsen, Guds nåde, pakten og ikke minst Kristus selv. I forbindelse med min analyse av UMC og Wesley er det naturlig at det er dette forholdet ved Barths teologi som har fanget min interesse, og som jeg således vil konsentrere meg om i det videre.

Som uttrykkene ”kristologiske universalisme” og ”kristologiske metafysikk” bekrefter, bærer Barths teologi i seg en ”kristologiske konsentrasjon”, en Kristus-åpenbaring, som bekrefter at Guds ord for Barth var bunnet i og bundet av Jesus Kristus selv.⁴ Historien om Kristus er historien om skapelsen bredt forstått⁵, og den omfatter hele historien om forholdet mellom Gud og

---

¹ McGrath, A. E. (-94), s. 99

² H. Zahrnt (-70), s. 72

³ R. W. Jenson i *'The Modern Theologians' ed. D.F. Ford (-97)*, s. 30

⁴ H. Zahrnt (-70), s. 76 - 80

⁵ R. W. Jenson i *'The Modern Theologians' ed. D.F. Ford, (-97)*, s. 30

mennesket, fra evighet til evighet. Målet for Barth er å holde fram en teologi og en kristologisk universalisme hvor forsoningen og forløsningen framstår som skapelsens endelige mål framfor skapelsen i seg selv. Dette oppsummerer Barths teologi.¹

”Således blir Barth ikke trett av å beskrive i stadig nye vendinger Guds pakt med menneskene som målet for all historie, og dermed betoner han nådens forrang fremfor naturen og skapelsen: ”Nådens pakt er selve temaet i historien, frelseshistorien er selve historien” – historien om nådens pakt er ”skapelsens siktepunkt” – skapelsen er rettet mot ”historien om den pakt som er grunnlagt av Gud” – skapelsen er ”en eneste forberedelse” – naturen er ”intet annet enn en utrustning for nåden”.²

Guds pakt med menneskene består i at Han skapte verden for å forsonne og forløse menneskene og skapelsen med Gud i Kristus. Sagt med andre ord; skapelsen var kun et middel i Guds plan hvor målet var menneskets forsoning og forløsning i Kristus. Kristi forsoning og forløsning på sin side går hånd i hånd med Guds grenseløse nåde. For Barth er Guds nåde en kraft som var forut for skapelsen, som bærer oppe hele skapelsen og som også er skapelsens mål.

”Barth hevder Guds nådes ubetingede prioritet. ”Den og alene den er det sted hvorfra man kristelig kan tenke framover og bakover og hvorfra en kristen erkjennelse av Gud og mennesket er mulig (...).³ Nåden er gitt med skapelsen, som et mål for den, og et påskudd for den på grunn av Guds evige frelsesbestemmelse, det guddommelige ”ur-dekret”. Gud vil og skaper ikke først verden og menneskene for så å bestemme dem til frelse, men nettopp omvendt: Fordi Gud i sin kjærlighets frihet før all tid har besluttet å øve nåde, og for nå å gi denne nåde en gjenstand og mottaker og seg selv en partner, *derfor*, bare med *dette* mål og i *denne* hensikt skaper, oppholder og regjerer Gud menneskene og verden.”⁴

Barth understreker med andre ord at *Guds pakt* med menneskene i Kristi forsoning og forløsning og *Guds nådes* opprettholdelse av skapelsen, er de to fundamentene hvorpå hans teologi hviler. Vi kan dermed ane paralleller til Barths teologi i den paktsteologi UMC hevder og den nådeteologi Wesley forfekter. Som vi har sett begrunner UMC den kristne tjeneste med den pakt

---

¹ H. Zahrnt (-70), s. 78

² H. Zahrnt (-70), s. 78

³ Samme sted

⁴ Samme sted, s. 79

Gud selv ga til kjenne da Han lot Kristus dø og stå opp. Denne pakt er synliggjort i dåpens sakrament. Ved å la seg døpe anerkjenner kirken den enkeltes inntreden i Kristi kirke og anerkjenner deres plass i troens fellesskap. Ved å praktisere dåpens sakrament åpner UMC opp for at den enkelte kan og skal ta del i den kristne tjeneste. Et viktig incitament for denne tjenesten er UMCs forståelse av seg selv som en ”misjonerende” kirke. Rettferdiggjørelsen ved tro alene, et nytt liv i Den Hellige Ånd og Kristi kjærlighet er det som skal forkynnes slik at alle får en mulighet til å oppleve omvendelse, nyskapelse og fornyelse i Kristus.¹ I dette arbeidet skal Kristus selv være den troendes forbilde. Slik Han utøvde kjærlighet slik skal også alle troende vise kjærlighet og omsorg for sin neste. Dermed skal den kristne tjeneste tjene to hensikter; på den ene siden ære Gud, på den andre siden legge til rette for at det potensialet som er nedlagt i hvert enkelt menneske kan bli realisert.² Den gudstjenestefeirende menighet skal danne rammen om denne tjenesten. UMC hevder med dette en tjeneste fra kirken til verden, dvs. en ekklesiologisk modell for den kristne tjeneste.³ Denne tjenesten, som betraktes som en gave og en oppgave, realiseres ved Guds nåde, og er en tjeneste som pålegges alle mennesker i det de lar seg døpe. I denne handling trer den enkelte inn i den pakt Gud inngikk med menneskene da Kristus døde og stod opp igjen. Det betyr at den enkelte kristnes tjeneste er kirkens tjeneste og vice versa. Det er med andre ord et samspill mellom den enkelte og fellesskapet hvor menigheten er fellesskapets kjerne og hvor Kristus-etterliknelsen er fellesskapets mål . Kristus er dermed kjernen i UMCs pakts- og dåpssyn, deres ekklesiologi og missiologi. For å si det med Zahrnt i hans tolkning av Barths teologi:

”I ham (Kristus, min anm.) sammenfattes alt som er i himmelen og på jorden, begynnelsen og slutt, det første og det siste, ikke bare i tiden, men også i evigheten.”⁴

Av dette ser vi at det i UMCs teologi finnes fellestrekk til den teologi Barth forfekter ved at Kristi verk og Guds pakt understrekes hos dem begge.

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, §§ 102 & 104, ss. 107 – 108

² Samme sted, § 104, s. 108

³ Samme sted

⁴ H. Zahrnt (-70), s. 77

Samtidig er det interessant å notere seg at jeg i Barths teologi, videre forstått, også finner paralleller til den nådeteologi John Wesley forfekter. På den ene siden synes det altså som om deler av UMCs tankegods bærer i seg noen av de samme tendensene Barth utfolder i sin pakteologi, snevert forstått. På den andre siden synes det som om Barth utfolder teologiske aspekter som også er sentrale i John Wesleys nådeteologi. Da legger jeg, som nevnt, en noe videre forståelse til grunn for fortolkningen av Barths teologi enn tilfellet er med UMCs pakteologi. Som vi husker så ikke John Wesley bort fra frelsen i Kristus, men han la i mye større grad vekt på Guds nåde og den enkeltes tro framfor Guds pakt og dåpen for å oppnå denne frelsen. Wesley var i det hele tatt svært opptatt av å framheve at det er Guds kjærlighet og Hans nåde som bærer selve livet - inkludert den kristne tjeneste, frelsen og de gode gjerninger. Guds nåde og kjærlighet bærer den troendes innsats for nesten og skaperverket. I boken ”Practical Divinity – Theology in the Wesleyan tradition” tar T. A. Langford til orde for at den wesleyanske teologiske tradisjon må forstås i lys av Wesleys fokusering på å spre ”det gode budskap”.¹ Slik jeg ser det synes Wesleys anliggende å være mer omfattende enn dette. Jeg har hevdet at et av de mest sentrale poeng ved Wesleys teologi, ved siden av ”å spre skriftmessig hellighet”, er vektleggingen av Guds nåde, den relasjonelle teologi og forvalteroppdraget. Denne teologien legger grunnlag for et vidtfaende engasjement hvor alle mennesker forventes å elske sin neste fordi Gud elsker dem og bærer dem ved sin nåde. Ved å leve ut kjærligheten fra Gud i møte med omverdenen vil den troende kunne forstå sin tjeneste som en kontinuerlige deltaker i nyskapelsen av det skapte, ikke bare som et redskap i misjonenes tjeneste, snevert forstått. Ved å leve ut den humane kjærligheten muliggjort ved Guds forutgående nåde vil den ikke-troende, om ønskelig, også kunne forstå sin tjeneste som en kontinuerlige deltakelse i nyskapelsen av det skapte.

Denne understrekningen av nådens universalitet i Wesleys teologi, innebærer at hans nådeteologi har et svært bredt nedslagsfelt – alt det skapte. En så vid nådeteologi er i sin tur med på å legge premissene for en mulig apokastatis, dvs. full forsoning mellom Gud og verden. For som vi husker fornekter ikke Wesley at alle dem som gjør det gode på grunn av Guds forutgående nåde også

---

¹ T. A. Langford (-83), s. 268

kan bli frelst.¹ Samtidig vektlegger han troen, rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen som den konvensjonelle frelsesvei. For Wesleys teologi om frelsen, den kristne tjeneste og det kristne livet, er en understrekning av at en som troende, i kraft av Guds forutgående, rettferdiggjørende og helliggjørende nåde, er medskapere i kjærlighet. Kjernen i Wesleys antropologi og teologi er å leve et liv hvor helliggjørelsen skal føre til skaperverkets nyskapelse og hvor kjærligheten er helliggjørelsen og nyskapelsens innhold og realisering. Guds nåde og kjærlighet er den kristne tjenestes målestokk og retningsgiver. Den tvinger den troende til å gjøre det gode, den tvinger den troende til å interagere med Skaperen og det skapte.²

Videre ser vi at der hvor skaperverket vidt forstått danner rammen om den kristne tjeneste i Wesleys teologi, der utgjør den gudstjenestefeirende menighet rammen for denne tjenesten i UMC. Som vi husker er nåde og skapelse helt essensielt i John Wesleys teologi. Guds forutgående nåde legger grunnlaget for denne verdens eksistens og menneskenes tilværelse. Samtidig lanserte Wesley en skapelsesteologi for å kunne formidle eskatologien. Ved at alle mennesker tar del i og utfører det gode i kraft av Guds forutgående nåde, tar de også direkte del i verden nyskapelse – dag for dag – og den endelige globale nyskapelse. Wesley ser for seg en kollektiv, global eskatologi. UMC på sin side forfekter individuelle perspektiv. Der hvor Wesley inkluderer hele skaperverket og har et allment, globalt siktepunkt i sin teologi, der innsnevrer UMC perspektivene idet den kristne kirke danner rammen for den sendelse som skal resultere i *enkeltindividers* nyskapelse og fornyelse. Hensikten er å ære Gud. UMC representerer en teologi som hvor det er den enkeltes oppbyggelse og den kristne kirke danner rammen om denne virkelighetens univers.

Dermed er vi ved et sentralt punkt og ved enden av dette kapittelet for å kunne vurdere hvilken sammenheng det er mellom UMC på den ene siden og John Wesleys teologi på den annen side. Den soteriologi UMC argumenterer for innebærer at den enkeltes frelse ikke er avhengig av om enkeltmennesker gjør

---

¹ se kap. 3.2.1 s. 27, samt WJW 7:197

² WJW 6:136

gode gjerninger, men frelsen fører i deres forståelse med naturlighet til gode gjerninger.¹ Dette i motsetning til Wesley som forfekter en praktisk hellighet - en kombinasjon og integrasjon av frelse og helliggjørelse. For å bli frelst *må* en ifølge Wesley *både* tro og handle godt overfor nesten. For UMC holder det at den enkelte metodist *tror og er døpt*. Der hvor Wesley fokuserte på nåden og troen som sentrale elementer for frelsen og den troendes liv, der framholder altså UMC pakten og dåpen som det eneste nødvendig for om en kan forstå seg som en troende og dermed frelst.

Svært kort oppsummert ser vi at UMC hevder en paktsteologi mens Wesley på sin side hevder en paktsteologi. En logisk feilslutning basert på denne erkjennelsen ville vært å hevde at det ikke er en forbindelse mellom den teologi UMC og den teologi Wesley forfekter. For som jeg har vist er UMC i sin Disiplin bundet av "the Articles of Religion" Wesley skrev, jfr. Disiplinens paragraf 62 seksjon tre.² For det andre tar begge til orde for at det foregår en prosessuell vekst i enhver troendes liv. Men der hvor UMC ser på dette som en helhetlig utvikling som foregår uavhengig av den praksis den troende utøver, går omsorg for medmennesker forut for helliggjørelsen i Wesley's nådeteologi. For det tredje har jeg ved å bringe inn Karl Barths teologi som en dialogpartner, forsøkt å vise mulige parallelle utviklingstrekk fra Wesley og fram til dagens UMC. Jeg har antydnet at det hos Barth finnes trekk som kan minne om en wesleyansk nådeteologi. Det innebærer at jeg i Wesley's vide nådeteologi ser paralleller til Barths egne vide nådeteologi.³ Samtidig har jeg ved å tolke Barth snevert funnet fellestrekk ved hans paktsteologi i møte med en nåtidig paktsteologi slik den kommer til uttrykk i UMCs egen Disiplin. I sin paktsteologi fokuserer UMC på Guds pakt med Kirken og den enkelte troende, hvorpå det skapte som helhet i UMCs paktsteologi blir et mål for kirkens misjonsarbeid. Dette har ført til at UMC har forstått sin rolle sterkt missiologisk og ekklesiologisk. På den ene side har UMC dermed framholdt

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, §§ 103, s.108

² The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 62, section 3, ss. 57-72

³ "Den (Guds nåde) og alene den er det sted hvorfra man kristelig kan tenkee framover og bakover og hvorfra en kristelig erkjennelse av Gud og mennesket er mulig" jfr. H. Zahrt (-70), s. 78

det allmenne prestedømme som særdeles viktig for kirkesamfunnet og dets medlemmer. Samtidig har de, på den annen side, sett seg nødt til å organisere en særskilt ordinert tjeneste for at den store oppgaven, forkynnelsen av Kristus, ikke skal forsømmes. Opprettelsen og ivaretagelsen av den ordinerte tjeneste, deriblant det permanente diakonat, er dermed svar på en realitet UMC ønsker å ta på alvor.

4.2.2 Den ordinerte tjeneste som del av den kristne tjeneste

I 1976 innførte UMC det lege diakonat (diaconal minister). Dermed ble omsorgen for mennesker som en del av UMCs embetstenkning aktualisert. Dette engasjementet ble ytterligere forsterket ved innføringen av UMCs permanente diakonat i 1996. Det permanente diakonats grunnlagstenkning er å gjenfinne i ”The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996”. Ordningen med legediakonater er for tiden under avvikling i og med innføringen av det permanente diakonat.

I dag utøves den ordinerte tjeneste innenfor UMC av ”permanente” diakoner og eldste. Den er underlagt en tilsynsordning hvor noen av dem som er eldste i tillegg er blitt valgt til og innviet som tilsynsmenn og biskoper.¹ Tilsynsmann og biskopsfunksjonen går i Disiplinen under navnet ”the Superintendency”.² Den ordinerte tjeneste og tilsynsordningen, ”the Superintendency”, inngår i Disiplinen som en del av den kristne tjeneste. For å få en oversikt over de ulike tjenester som finnes innenfor UMC, har jeg laget figuren på neste side. Den hjelper oss til å se at lederskapet – Servant Leadership - innenfor UMC både består av representanter for den lege og den ordinerte tjeneste.

Slik UMC tolker kristendommen og den wesleyanske historien er denne kombinerte styringsmodell og -filosofi ikke et nytt fenomen.³ I Det Nye Testamentet gjenkjenner UMC et mønster hvor lege enkeltindivider ble kalt av Gud og gitt en egen evne til å lede menighetene. Det være seg som apostler,

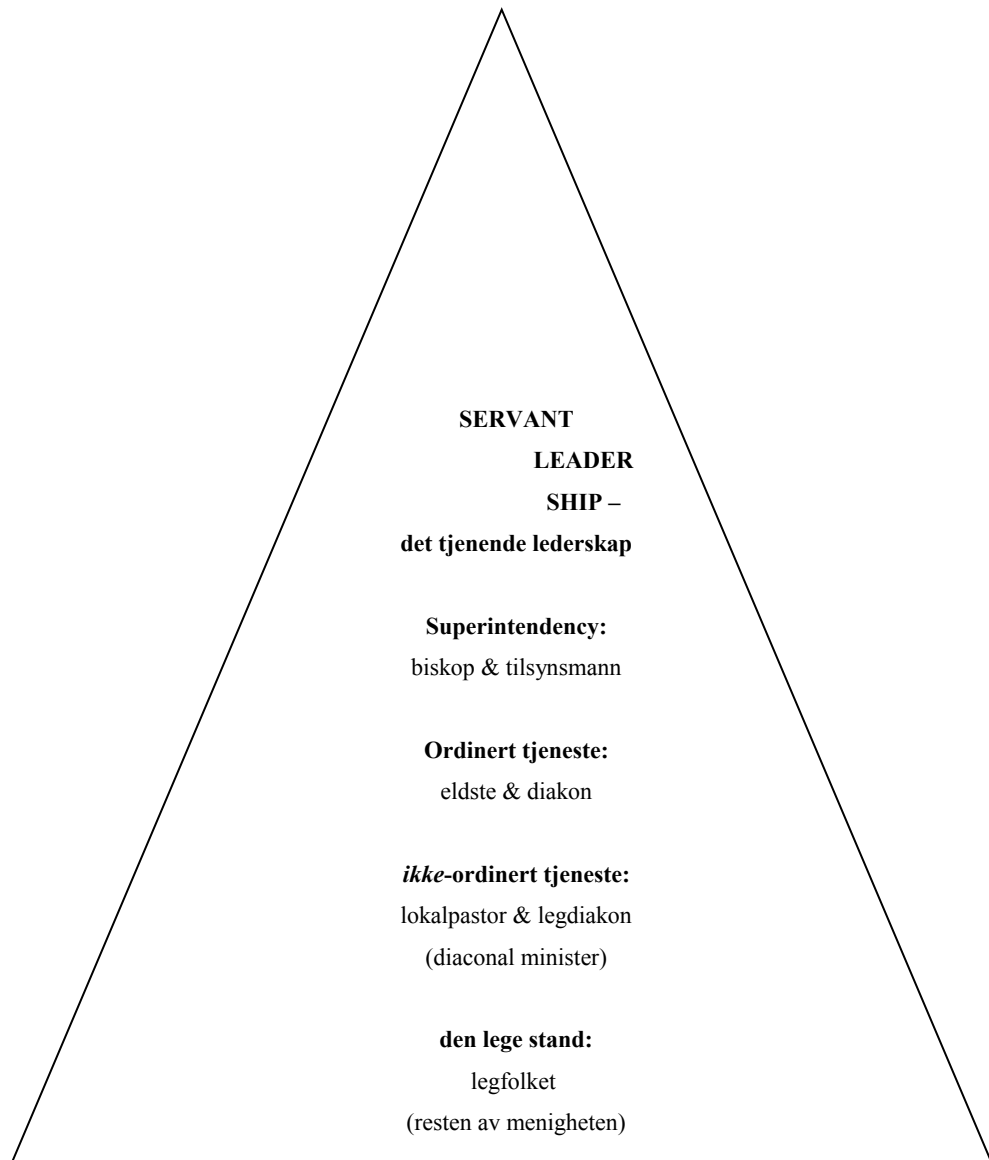
---

¹ DCA (-96), s. 976

² The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, §§ 401- 434, ss. 247 – 272

³ Samme sted, § 111, s. 110

profeter, evangelister, pastorer og lærere. Tjenesten hadde til hensikt å lede og utruste de hellige i deres tjeneste for Kristus og oppbyggingen av det kristne fellesskap.¹

Dagens UMC holder videre fast på at legfolket er en del av det tjenende lederskapet fordi John Wesley selv tok til orde for en praksis hvor legfolket ble innviet til tjeneste som lokalpredikanter. De eneste kriteriene som ble lagt til grunn var at de utvalgte personer var preget av Guds nåde og Åndens gaver.² At Wesley anså dette for å være en viktig tjeneste kommer tydelig fram om vi kort rekapitulerer historien. Om lag åtti tusen mennesker var blitt lagt til de

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 110, s. 110

² R. P. Heitzenrater (-95), s.183

ulike metodistsamfunnene i 1791, det året Wesley døde. Av disse var om lag et tusen lege lokalpredikanter blitt innviet til tjeneste, mens om lag tre hundre var innviet til tjenesten som lege omreisende predikanter.¹

Denne arven fra Wesley har UMC heget vel om. I dag sier kirken at legfolket er en del av presteskapet og dermed skal ta del i utøvelsen av det tjenende lederskap i menighetene.² Hvordan lederskapet praktiseres vil med stor sannsynlighet variere i de ulike lokalmenigheter fordi det er lagt til rette for stor grad av fleksibilitet i praktiseringen av denne lederskapsmodellen.

For å kunne tre inn i både den lege og den ordinerte tjeneste kreves det, på generell basis, at en har det som blir omtalt som et ytre og et indre kall. Det indre kall innebærer at en opplever en indre overbevisning i forhold til det å tre inn i en spesiell tjeneste. UMC forstår denne overbevisningen som noe som kommer fra Gud. Det ytre kall går ut på at UMC spør enkeltpersoner om de ønsker å gå inn i en bestemt tjeneste.³ I sum er dette kallet et uttrykk for at en person innehar særskilte anlegg og nådegaver som gjør at en er egnet til å utføre dedikerte oppgaver.⁴ Den lege tjeneste kan være av lengre eller kortere varighet.

Samtidig er Disiplinen klar når den poengterer at det går et markert skille mellom dem som er ordinert til tjeneste som diakon eller eldste og dem som ikke har fått del i denne ordinasjonen.⁵ Den ordinerte tjeneste forbeholdes diakoner og eldste fordi det i Disiplinen framheves at diakonater og pastorater bærer i seg en spesialisert tjeneste - *specialized ministry* - som det allmenne lege lederskapet ikke kan eller skal være bærer av.⁶ Den spesialiserte tjeneste innebærer at noen mennesker er kalt til en *livslang tjeneste* i Kirken, hvor dem som ordineres blir pålagt *særskilte forpliktelser* og innvilget *særskilte privilegier*.⁷ Så selv om UMC standhaftig holder på det kun finnes et embete og

---

¹ WJW 5:549

² The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 111, s. 110

³ Samme sted, § 115, s. 111

⁴ Samme sted

⁵ Samme sted, §§ 110-111, s. 110

⁶ Samme sted, § 116, s. 111

⁷ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 119, s. 113

at ingen tjenester er underordnet noen andre¹, så trer det svært tydelig fram at UMC er et kirkesamfunn hvor den hierarkiske strukturen gjennomsyrrer hele den kirkelige organisasjonen.

Når det gjelder den ordinerte tjeneste så er diakonen kalt til å være forvalter av Ordet og den kristne tjeneste på vegne av kirken, mens eldste er kalt til å være forvalter av Ordet og den kristne tjeneste på vegne av kirken, samt å forvalte sakramentene og den kirkelige ordning. Det innebærer at eldste skal utøve samme tjeneste og ansvar som en diakon. Dette understrekes da også i Disiplinen.² Biskopen skal ha det overordnede ansvar og overoppsyn med både den lege og den ordinerte tjeneste.³ Diakonatet framstår i dette lys ikke som et selvstendig embete på linje med eksempelvis tjenesten som eldste. Det inngår i stedet i et ”storpastorat” hvor eldste skal ha det daglige ansvaret for det som foregår i menigheten. Disse tendenser til minimalisering av diakonatets betydning er det verdt å stoppe opp ved. For i forarbeidene til Generalkonferansen i ’96 er diakonatet tenkt å ha en tydeligere og mer sentral plass enn hva det er blitt til del i Disiplinen:

”The ministry of bishops and district superintendents (tilsynsmenn), like all ordained ministry, incorporates the servant ministry of the deacon and exists to enable the ministry of all Christians”⁴

Kommisjonen for ”The Study of Ministry” argumenterer her for et diakonat som skal være bærende for hele den ordinerte tjeneste. Det skal utgjøre den ordinerte tjenestes absolutte midtpunkt som de andre tjenester skal orientere seg utifra. I tillegg skal det permanente diakonat tilrettelegge for den kristne tjeneste på mer generelt grunnlag. For å si det med andre ord; pakten, dåpen og den kristne tjeneste legger grunnen for et diakonat som hele den ordinerte tjeneste totalt sett skal springe ut ifra. Indirekte skal det permanente diakonat bygge opp under den lege, kristne tjeneste, slik figuren under søker å illustrere:

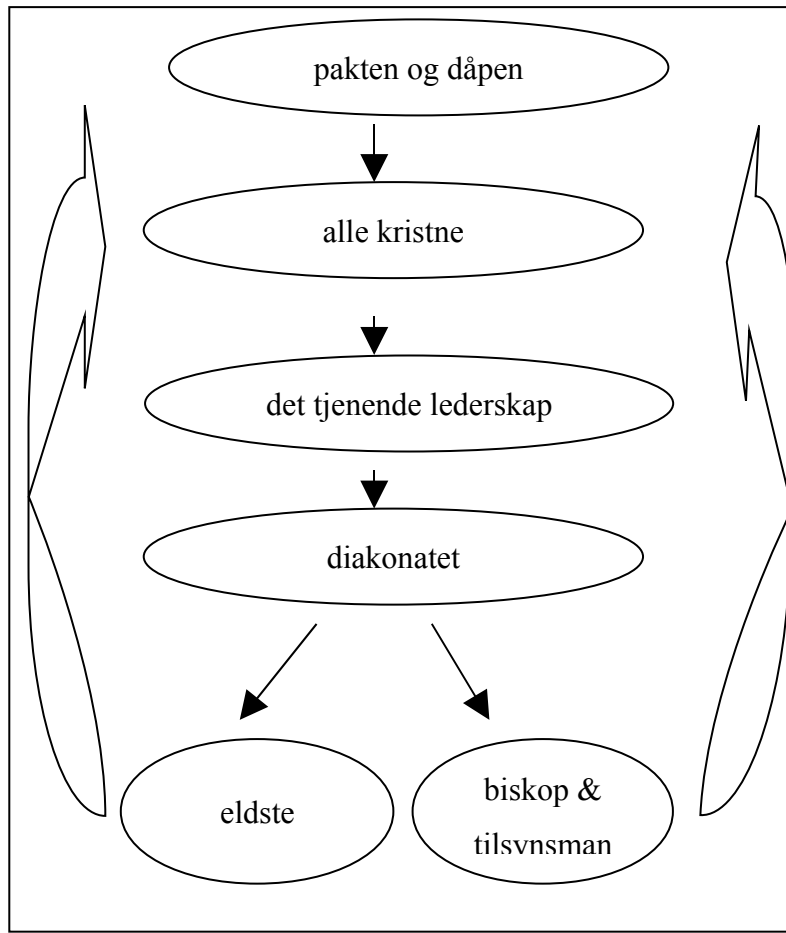
---

¹ Samme sted, § 108, s. 109

² Samme sted, §§ 116, s.111

³ Samme sted, §§ 116/401, ss.111/247

⁴ DCA (-96), s. 981

I stedet for denne sentrale rollen er diakonaten betydning i Disiplinen blitt gjort mindre:

”(...) deacons are called to ministries of Word and Service, and elders are called to ministries of Service, Word, Sacrament and Order (§323) as well as to the office and responsibilities of a deacon.”¹

Denne tilsidestillingen av diakonaten som en ordinert tjeneste på linje med tjenesten som eldste blir bekreftet i og med at det kun er eldste som har mulighet for å bli valgt til tilsynsman og biskop.² At UMC velger å utelate diakoner fra tilsynsordningen synes noe underlig all den tid kirken er svært opptatt av å se innføringen av det permanente diakonaten i sammenheng med praksisen fra den tidlige kristne kirke. I denne tidlige perioden var båndene

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 116, s. 111

² The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 403, s. 248

mellom diakon og biskop sterkere enn mellom biskop og eldste (presbyter).¹ Slik UMC har innrettet sitt diakonat i Disiplinen av '96, frykter jeg at vedtaket er bærer av potensielle kirkepolitiske spenninger og konflikter. Min påstand er at Disiplinens ordlyd vil kunne bane veien for uklare ansvarsforhold og ansvarsområder som i sin tur vil kunne medføre usikkerhet, dårlig planlegging, mangelfull gjennomføring av tiltak samt dårlig samarbeidsklima idet ansvar og oppgaver ikke er tydelig definert. Om mine bange antakelser slår til, gjenstår å se.

4.2.3 Kort oppsummering

Dette var en konsentrert gjennomgang av den kristne og ordinerte tjeneste. Jeg har pekt på hvordan UMCs paktsteologi legger grunnen for hvordan det reflekteres både om den lege og den ordinerte tjeneste. Målet for disse tjenester er at kirken skal være misjon; et vitnesbyrd for en ikke-troende verden. Dette målet søkes nådd ved å forkynne evangeliet både i ord og handling. For å få en struktur på tjenesten har UMC valgt å innføre et sterkt ordnet tjenestehierarki. Øverst i dette hierarkiet befinner biskopen seg, nederst det lege døpte kirkemedlem. Om en velger å forstå likeverdighet som et sett av like store goder, forventninger og forpliktelser, slik jeg gjør, har jeg framhevet hvordan UMCs hierarkitenkning blir tilslørt når kirken hevder alle tjenesters likeverdighet. Paktsteologien fremmer med andre ord en hierarkisk ordnet tjenestestruktur som middel for å nå et klart definerte mål; misjon og enkeltmenneskers omvendelse til en erklært kristen tro.

4.3 Det permanente diakonat

UMCs forståelse av det permanente diakonatet kommer eksplisitt til uttrykk i Disiplinens §§ 319-322. Her kan vi lese hvordan utvelgelsen av diakoner av UMC settes inn i en paktsteologisk ramme idet kommende diakoner utelukkende blir kalt av de *døptes* rekker. Baptisteriets institutt har dermed et

---

¹ jfr. Kapittel 2 Omsorg og diakoni

videre mål enn bare å legge mennesker til den kristne kirke og dermed la dem få del i den pakt Gud har sluttet med menneskene. Det tjener også den hensikt å sile kandidater.¹ At diakonene kalles av de døptes rekker skyldes at dette embetet inngår som en del av den kristne tjeneste hvor hovedmålet er å drive misjon. Dersom en er en troende og døpt er tjenesten i prinsippet åpen for alle.

For å sikre et minimum av kunnskap blant dem som skal ut å virke i de ulike menigheter og lokalsamfunn, gir UMC kandidatene den nødvendige skoling slik at de kommende diakoner oppfyller et minstemål av praksis og utdanning. Dette innebærer at den som skal ha håp om å bli ordinert som diakon i UMC må ha tjenestegjort på heltid i tre år innenfor en årskonferanse og under biskoppelig utnevning samt tidligere vært valgt til prøvemedlem i en årskonferanse. Kandidaten må også ha gjennomført en skriftlig eller muntlig prøve om lærespørsmål innenfor rådet for den ordinerte tjeneste. I dette ligger at diakonkandidaten skal vise en forståelse muntlig eller skriftlig for UMCs lære og kirkeordning; dvs. ”The Book of Discipline of the United Methodist Church”, og da særlig det som angår UMCs dogmatiske normer og deres teologiske oppgave i del 2 i Disiplinen, jfr. §§ 60-63 ”General Rules”. Dette er som vi husker de paragrafer som Generalkonferansen i 1808 bestemte verken kunne endres eller strykes fra Disiplinen. Innholdet i disse paragrafer går like tilbake til John Wesley selv og de dokumenter han besørget da ”The Methodist Episcopale Church” ble grunnlagt julen 1874. I tillegg til å sette seg inn i disse doktriner skal dagens diakonikandidater vise forståelse for diakonatets plass i kirke og samfunn, for sammenhengen mellom kirke og samfunn og for hvordan UMC forstår begrepet diakoni og ”servant leadership”, det tjenende lederskapet. Videre ønsker UMC at kandidaten skal framvise en forståelse for hvordan de særskilte tjenestene – specialized ministries - herunder diakonatet, forholder seg til den kristne tjeneste i sin alminnelighet.² Denne forståelsen skal så kunne relateres til tjenesten i Kristus og tjenesten overfor den lokale menighet og årskonferanse.³

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 319, s. 186

² The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 310, s. 178

³ Samme sted, § 321, s. 188

Diakonens arbeidsoppgaver og arbeidsfelt innen UMC kan deles i tre svært grove hovedkategorier; institusjonsdiakoni, menighetsdiakoni og internasjonal diakoni.¹ Dersom en ordineres til tjeneste utenfor lokalmenigheten skal biskopen ta ansvar for at diakonen også utnevnes til en lokalmenighet slik at diakonatets to foki ivaretas; samfunn og kirke. Hensikten er at den diakonale tjeneste skal kunne framstå som en integrert helhet.² Dette betyr at dersom en diakon jobber i det sivile samfunn, må han eller hun også ta del menighetens gudstjenesteliv og andre kirkelige aktiviteter. Dette for å sikre en fortsatt misjonsvirksomhet blant ikke-troende i form av forkynnelse og praktisk omsorg.³ Motsatt må diakonen som ansettes i en lokal menighet på en eller annen måte få impulser utenifra for å kunne bringe verden til kirken. Diakonkandidatenes vei inn i og utførelse av diakonale oppgaver er derfor preget av et mangfold både i forhold til hvordan en nærmer seg og utfører tjenesten. Samtidig er selve veien inn i tjenesten preget av en rekke formelle krav som gjør at det er vanskeligere og mer kronglete å bli antatt som diakon enn hva tilfellet kan synes å være ved første øyekast.

4.3.1 Diakonats "trinitet"

For UMC er hovedhensikten med diakonats å drive misjon⁴, slik tilfellet også er med den kristne tjeneste. Dette betyr at den enkelte diakon selv skal vise praktisk omsorg for mennesker samt å legge forholdene til rette for at hver enkelt kristen kan bli utrustet til å fullføre sitt kall som kristne.⁵ Ved å arbeide for framveksten av Kristi kjærlighet og rettferdighet i verden, tilrettelegger diakonene for at kirke og samfunn skal kunne virke sammen. Diakonene skal både fremme en utvikling som gjør at arbeidet for en bedre verden blir ivaretatt, samtidig som en gjennom den enkelte handling skal forkynne det kristne budskap. Gjennom dette arbeidet skal den enkelte diakon jobbe henimot

---

¹ Samme sted, § 322 punkt 1, s. 191

² Samme sted, § 322 punkt 1, s. 191

³ Samme sted, §§ 115 – 116, s. 111

⁴ Samme sted, §§ 104 & 301-304, 319, ss. 111, 170 –171, 186

⁵ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 322 punkt 1a, s. 191

den enkeltes frelse samtidig som dette arbeidet også skal kunne virke samfunnsendrende. På denne måten skal embetet tydeliggjøre forbindelseslinjene mellom kirke og samfunn, mellom det som skjer i gudstjenesten og det som skjer ellers i verden. Diakonene skal med andre ord *legemliggjøre, artikulere og lede* kirken i tydeliggjøringen og synliggjøringen av kirken og dens tro og liv i møte med omgivelsene:

”It is the deacons, in both person and function, (...) distinctive ministry (...) to embody, articulate, and lead the whole people of God in its servant ministry.”¹

Disse tre stikkordene utgjør kjernen i UMCs forståelse av det permanente diakonats oppaver og identitet og dets mål-middel tenkning.

4.3.2 Legemliggjøre

Når UMC tar i bruk begrepet legemliggjøring for å beskrive diakonatets innhold, har de grepet til en metafor med sterke røtter i kristendommens historie og teologi. Selv sier de at diakonen skal legemliggjøre diakonatet både i person og funksjon.² I dette ligger det en forventning om at diakoner i UMC ikke bare skal utøve et embete og en funksjon men at hele deres person og vesen skal være preget av en spesiell holdning, innstilling og livsstil. Ved å velge dette overordnede perspektiv hvor den enkeltes attityd har betydning for deres utøvelse av embetet, stiller UMC seg i tradisjonen fra Det Nye Testamentet og da særlig slik det kommer til uttrykk i 1. Tim. 3:8 ff:

”Likeså skal diakonene være aktede menn, som står ved sitt ord, ikke ligger under for drikk og ikke er ute etter skammelig vinning. De skal eie troens hemmelighet i en ren samvittighet.”

Selv om kravene til UMCs diakoner ikke følger denne ordlyden og er mer generelle i vendingene, er det tydelig at det bak ligger et ideal om å leve et religiøst dydig liv også for dem. Samtidig er det ikke så underlig at Disiplinen tar til orde for en slik beskrivelse av en ønsket situasjon. Disiplinen som dokument er slik innrettet at det søker å framstille den optimale virkelighet.

---

¹ Samme sted, § 319, s. 187

² Samme sted

Når deres krav til diakonenes livsstil samtidig er så generelle i vendingene, handler dette sannsynligvis om at UMC ønsker å mane til innsats framfor å komme med uoppnåelige krav overfor dagens og morgendagens diakoner.

Ved å tre inn i diakonatet overgir en seg fullstendig til noe annet - en overgir seg til Herren selv. Selv om ”overgivelsestanken” også må kunne sies å stå sentralt i from kristen tenkning, ligger det sterke føringer på at diakoner innen UMC forplikter seg utover fromhetens ”normalgrenser” når de trer inn i diakonenes rekke. For med sitt valg peker Disiplinen på at diakonkandidatene sier ja til å være en tjener, sendt av Gud og Kirken, til å virke i kirke og samfunn. Det handler med andre ord om å gi barmhjertighetens og rettferdighetens tjeneste en kropp og et ansikt.¹ I denne handling blir Kristi verk synliggjort på en annen måte enn hva tilfellet er om en forkynner med ord. Samtidig synes det ikke som UMC helt har bestemt seg for hvem den legemliggjorte kjærlighets-, rettferdighets- og omsorgstjeneste som springer ut av UMCs midte er påtenkt. For fra en side sett framholdes det at det er alle de trengende, forsømte og marginaliserte som skal få hjelp. I første rekke gjelder imidlertid dette de av de utsatte som er å finne blant ”Guds barn”.² Dette betyr at det diakonatet som i første omgang syntes å virke svært raust, i virkeligheten er ganske navlebeskuende fordi diakonatet i første rekke er tenkt å skulle organisere en omsorg for dem som er ”innenfor”; til dem som er en del av den kristne kirke. ”De andre” blir i første omgang ikke tilgodesett med UMCs omsorg. Samtidig er det også et fokus på at den som iker seg diakonens tjeneste er sendt av Kirken og Gud, til å virke både i kirke og samfunn. Målet er at både kirke og samfunn skal bli tilgodesett med den diakonale tjenesten. Hensikten er at diakonen skal gå foran som et eksempel til etterfølgelse slik at andre også blir en del av Kristi disiplens kare og lever et liv i etterfølgelse.³ Dermed åpnes det opp for en helt allmenn missiologisk omsorg for alle utstøtte og omsorgsløse. I dette ser vi spor av den tidlige kristne kirke som i sin diakontjeneste også fokuserte på en allmenn omsorg samtidig som det opplevdes som viktig å vise en særlig omsorg for de av de troende som var i

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 319, s. 186

² Samme sted, § 319, s. 187

³ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 320, s. 187

behov av særlig hjelp og støtte. Diakonats karitative tradisjonshistorie har således satt sine spor også innefor UMCs tenkning omkring diakonens embete.

4.3.3 Artikulere

Samtidig som diakonen skal legemliggjøre diakonats og på denne måten fysisk gi kirkens omsorg et ansikt og en kropp, søker UMC også å skape et diakonat hvis hensikt er å kommunisere kirkens tjenende oppdrag både til egne medlemmer og til alle dem som ikke er en del av menigheten; dvs. de som i det daglige ikke føler en naturlig tilknytning til og benytter seg av de tilbud kirken gir. Denne kommunikasjonen skal foregå ved at diakonen artikulere disse forhold.¹ Denne artikuleringen handler om å uttrykke et budskap både i ord og praktisk handling. Hva som skal artikulere kan imidlertid være ulikt ettersom tid og sted endres for diakoners tjeneste. Slik jeg leser Disiplinen er det likevel to momenter ved artikuleringen som vektlegges. På den ene siden ønsker UMC at diakonene skal forrette vigslor og begravelser, og i sin alminnelighet drive ren forkynnelse av evangeliet. På den annen side er det forventet at diakonene skal lede menigheten i fortolkningen av de behov, bekymringer og håp for framtiden som kirkefremmede gir uttrykk for.² Denne fortolkningen skal framkomme på bakgrunn av de erfaringer diakonene gjør seg i møte med dem som ikke går i kirken selv og i det arbeidet diakonene gjør utenfor lokalmenshetens fire vegger.³ Det er således momenter ved oldkirkens liturgiske diakonatstenkning som vektlegges her, jfr. det diakonihistoriske risset i kapittel to.

Det som slår meg i møte med disse beskrivelsene er igjen hvor sentrerte omkring egen kirkelighet UMC synes å være. Fra en side sett handler det om å leve ut et liv i tjeneste for andre inspirert av ”John Wesleys pasjon for sosial hellighet og tjeneste for de fattige.”⁴ Det være seg både overfor dem som ikke

---

¹ Samme sted, § 319, s. 187

² Samme sted, § 319, s. 186

³ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 322, s. 191

⁴ Samme sted, § 319, s. 187

tilhører og for dem som tilhører UMC. Samtidig minimaliseres de ikke-troende i denne beskrivelsen. De blir et middel i en misjon hvor målet er å frelse sjelene. Deres personlige integritet undermineres. UMC understreker med denne holdningen at diakonatet i sin endelige form handler om å bringe ikke-troende fram til en uttalt bekjennelse på Kristus. Når de liturgiske og forkynnende sidene ved diakonatet vektlegges så sterkt og det utelukkende er de frelsende aspektet ved embetet som i det lange løp kan rettferdiggjøre opprettelsen og opprettholdelsen av diakonatet, mener jeg kjærligheten til Gud overskygger kjærligheten til fattige, syke, marginaliserte og utstøtte medmennesker. En slik vektlegging finner jeg svært problematisk i møte med andre deler av Disiplinen. Jeg tenker da særlig på de ”Sosiale prinsippene” som inntar en viktig del av Disiplinen.⁵

I denne bekjennelsen er det en annen vektlegging av virkeligheten enn den vi kan gjenfinne i tenkningen rundt diakonatet. For der hvor diakonatet fokuserer svært mye på Kristus, kirken og frelsen, der fokuserer den sosiale bekjennelsen i høyere grad på at vi alle er skapt av Gud til å leve i samfunn med hverandre og arbeide for alles velbefinnende. Der diakonatet fokuserer på at verdens

---

⁵ Samme sted

”We believe in God, Creator of the world; and in Jesus Christ, the Redeemer of creation. We believe in the Holy Spirit, through whom we acknowledge God’s gifts, and we repent of our sin in misusing these gifts to idolatrous ends.

We affirm the natural world as God’s handiwork and dedicate ourselves to its preservation, enhancement, and faithful use by humankind.

We joyfully receive for ourselves and others the blessings of community, sexuality, marriage, and the family.

We commit ourselves to the rights of men, women, children, youth, young adults, the aging, and people with disabilities; to improvement of the quality of life; and to the rights and dignity of racial, ethnic, and religious minorities.

We believe in the right and duty of persons to work for the glory of God and the good of themselves and others and in the protection of their welfare in so doing; in the rights to property as a trust from God, collective bargaining, and responsible consumption; and in the elimination of economic and social distress.

We dedicate ourselves to peace throughout the world, to the rule of justice and law among nations, and to individual freedom for all people of the world.

We believe in the present and final triumph of God’s Word in human affairs and gladly accept our commission to manifest the life of the gospel in the world. Amen.”

behov, bekymringer og håp skal bringes inn i og gjøres til en del av kirkens liv, der går den sosiale bekjennelse motsatt vei. Den søker å bringe kirkens liv ut i verden slik at kirken kan bli en del av livet som der leves. Dermed er håpet at Gudsriket kan realiseres på de ikke-troendes hjemmebane og ikke omvendt. Om vi kort gjenoppfrisker forbindelseslinjen mellom den kristne tjeneste og den ordinerte tjeneste husker vi at den kristne tjeneste var premissleverandør for den ordinerte tjeneste og la grunnen for den tjenesten. Når så diakonatet starter ut med å omfavne både den gode gjerning og forkynnelsen som et utgangspunkt for den diakonale tjenesten, men ender opp med forkynnelse i vid betydning forstått som misjon, synes dette svært underlig. For diakonatet har opp i gjennom historien til den kristne kirke både orientert seg omkring en liturgisk og en karitativ tjeneste, jfr. det diakonihistoriske risset i kapittel to. Mitt spørsmål er hvorfor ikke det samfunnsmessige ansvar som kommer så klart til syne i de verdier som bl.a. den sosial bekjennelses forfekter også kommer eksplisitt til uttrykk i det diakonatet UMC forfekter? Så lenge UMC hevder diakonatets sammenbindende funksjon mellom kirke og samfunn, ville det vært naturlig om også grunnlagstenkningen rundt diakonatet var i stand til å ivareta et slik gjensidig, tosidig og utfyllende fokus. En forklaring på at det er blitt slik kan være at UMC er preget av frykt for at de verdier diakonatet og den sosiale bekjennelse forfekter skal forkludre hverandres opprinnelige mål. En annen forklaring kan være at UMC er redd for at diakonatet skal komme til å stå i veien for virkeliggjøringen av den sosiale bekjennelse idet dette embetet så kraftig peker på frelsen som det ultimate mål for dets eksistensberettigelse. Videre kan det tenkes at UMC mener den sosial bekjennelse kan komme til å stå veien for virkeliggjøringen av diakonatet idet de mellommenneskelige aspekter er toneangivende i denne bekjennelsen. I det hele tatt mener jeg vi igjen får et godt eksempel på det som har ridd den evangelikale delen av kirken som en mare – nemlig frykten for at det er en motsetning mellom det hellige og det allmenne. Ved innføringen av sitt permanente diakonat kunne UMC bidratt positivt i en refleksjon omkring disse problemstillingene. I stedet har kirken valgt å opprettholde skyttergravstenkningen ved å holde det hellige og det allmenne fra hverandre.

4.3.4 Lede

Det siste aspektet UMC holder fram som et viktig moment ved deres diakonatstenkning, er det permanente diakonatets lederrolle. Som det særlig framkommer av §§ 319-322 innebærer det for UMCs diakoner i hovedsak to ting: på den ene side skal disse ivareta en rolle hvor hovedmålsettingen er å veilede, lære, undervise og støtte de leger i deres utøvelse av den kristne tjeneste. På den andre siden skal diakonatet tilrettelegge for og lede menighetens utadrettede virksomhet i den hensikt å nå ut med budskapet om frelse. Diakonater skal bygge opp under den kristne tjeneste i kirke og samfunn der målet er å få til en økning i antall troende. Denne ledelsestenkningen knyttes særlig an til den rollen diakonene tiltenkes i det liturgiske arbeidet.

I den gudstjenestefeirende sammenheng er diakonene, ifølge UMC, tiltenkt en oppgave hvor de skal assistere eldste i gudstjenesten i deres forvaltning av sakramentene. Her skapes det en linje tilbake til den tidligste perioden i diakonihistorie. Men der hvor diakonien i den tidligste kristne kirke assisterte biskopen i hans ledelse av gudstjenesten og administreringen av sakramentene¹, der har nå eldste (presbyteren) trådt inn og overtatt den biskoppelige funksjon i gudstjenesten. Dette betyr at UMC aksepterer og viderefører enkelte sider ved denne praksisen; dvs. at diakonene tar del i sakramentsforvaltningen, mens biskopens plass i de sakramentale handlinger blir ivaretatt av andre embeter; nemlig tjenesten som eldste. Det som hadde vært spennende i denne sammenheng var om diakonene på selvstendig basis kunne vært forvaltere av eksempelvis nattverden. Da kunne en muligens sagt at UMC hadde tatt en konsekvens av et diakonisyn som forstår diakonenes tjeneste tilbake til Ap.gj. og tjenesten ved bordene.² Ved å knytte nattverden opp mot denne hendelsen i den tidlige kristne kirke ville UMC med sitt diakonat i dag kunne hevde at de med denne praksis holdt sammen fortid og nåtid i et konkret fellesskapsbyggende uttrykk.

Diakonene skal også utøve et lederskap ved å legemliggjøre og artikulere forhold ved samfunn og kirke som maner til innsats. For gjennom dette

---

¹ S.-E. Brodd (-92), s. 46

² jfr. Kapittel 2 Omsorg og diakoni

arbeidet og denne holdning forventes det at diakonene skal tilbakeføre kunnskap til menigheten og lede an slik at den enkelte kristne ser at eget liv og forsamlingens gudstjenestefeiring henger sammen med tjenesten for Gud i verden.¹ Dermed handler diakonens lederrolle også om å sette det enkelte kirkemedlem i stand til å gi omsorg, både fysisk og psykisk, til dem de møter i sin hverdag, på jobb eller i fritiden. På denne måten søker en å sikre seg at hver enkelt menneske skal kunne føler seg ivaretatt av kirkens folk, og at den enkelte mottaker av omsorgen skal oppleve denne omsorgen som genuin. Samtidig skal den ikke-troende gjennom dette få øynene opp for en større sannhet; nemlig muligheten for frelse i Kristus. Misjon og diakoni er med andre ord intimt bundet sammen i UMCs diakonatsteologi.

4.4 UMCs permanente diakonat vs. John Wesley's teologi

Av det foregående har vi sett hvordan UMCs paktsteologi danner rammen om deres forståelse av den kristne tjeneste. I lys av Disiplinen viser det seg at alle andre tjenester springer ut av den kristne tjenesten. Den inkluderer og utfordrer alle troende til å leve et liv som Kristi etterfølger. Dermed faller det naturlig når UMC tar til orde for at den ordinerte tjeneste springer ut av den kristne tjeneste. Den ordinerte tjeneste er samtidig å forstå som en spesialisert tjeneste med særskilte forpliktelser og goder. Det permanente diakonat er en del av den ordinerte tjeneste. Gjennom arbeidet med denne analysen har jeg avdekket at tjenesten som eldste og tjenesten som diakon ikke er likestilte i UMCs tjenestehierarki. Tjenesten som eldste blir betraktet som viktigere da denne også skal ivareta de samme oppgaver som diakonene er tillagt, mens diakonene på sin side blir holdt borte fra særskilte oppgaver eldste er satt til å ivareta. Hovedsatsningsområdet for diakonater er legemliggjøring, artikulering og ledelse av Kirken i deres møte med samfunnet og egne medlemmers behov for kjærlighet, omsorg og barmhjertighet. Det betyr, for det første, at diakonene skal gi liv til kirkens omsorgs- og barmhjertighetsarbeid. For det andre skal diakonene i ord og handling vitne om Kristus. For det tredje skal diakonene lede den gudstjenestefeirende menighet og gjennom dette fastholde at tjenesten

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, §§ 319 & 322, ss. 186 & 191

for Gud også relaterer seg til tjenesten for nesten. Sammenholdt med Wesleys teologi er det her interessante likheter og ulikheter som springer en i møte. Jeg vil nå ta for meg disse i tur og orden.

4.4.1 Diakoni som mål og middel

For the United Methodist Church er diakoni – diakonia - en tjeneste og diakonen – diakonos – en tjener.¹ Denne tjenesten, slik UMC leser historien, hadde i den tidlige kristne kirke en spesiell hensikt ved at den fremfor alt skulle ære Gud. Dernest skulle den diakonale tjeneste avhjelpe nød og gjenopprette menneskeverdet. I dag skal diakonen, som jeg har påpekt i gjennomgangen av UMCs permanente diakonat, være med å understreke det missiologiske ansvaret kirken mener seg å ha. Dette skal bl.a. skje ved å personifisere og fokusere denne tjenesten som alle kristne er kallet til å utøve.² UMC hevder i Disiplinen med andre at diakonen skal tjene i form av forkynnelse og konkrete handlinger, samtidig som denne tjeneste er et uttrykk for det liv som leves i Kristus-etterfølgelsens lys. Ved å framheve en forkynnelse i ord og utøvelse av omsorg i form av praktisk handling – ”Word and Service” – så likestiller UMC den forkynnende tjenesten, ”liturgisk diakoni”, med praktisk omsorg, ”karitativ diakoni”, jfr. min begrepsdifferensiering i kapittel to. Der skjelnet jeg mellom oldkirkens gudstjenestebaserte diakonat – det liturgisk diakonat - og deres særskilte omsorgstjeneste – det karitative diakonat - hvor omsorg for syke, marginaliserte og tilsidesatte grupper ble fokusert.

Gjennom den diakonale tjeneste skal UMCs diakoner i dag gå foran som et godt eksempel til etterfølgelse og lede kirken slik at hver enkelt kan leve ut den diakonale tjeneste alle mennesker er kalt til i kraft av deres tro og bekjennelse. Diakonen legemliggjør med andre ord det innbyrdes slektskap som er mellom den gudstjenestefeirende menighet og tjenesten for Gud i samfunnet.³ Målet er menneskers omvendelse, middelet er den kristne og ordinerte tjeneste.

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 310, ss. 178 - 179

² Samme sted

³ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 310, ss. 178 - 179

I gjennomgangen av Wesleys teologi tok jeg til orde for at Wesley i sine arbeider opererte med to ulike diakoniforståelser – en eksplisitt og en implisitt diakoniforståelse. Den eneste eksplisitte diakonidefinisjon Wesley forfektet kommer til uttrykk kun to ganger i løpet av hele det 14 binds store verket ”Works of John Wesley”, og da med samme ordlyd.¹ I den framgår det at ”diakonos” – diakoni – er en tjeneste for Kirken og Kristus. Kriteriet han benyttet for å skille begrepet diakoni fra andre beslektede termer, var *frukten* av den troendes tjeneste. Når mennesker som et resultat av medmenneskers kristne tjeneste kommer til tro på Kristus, da har den kristne tjenesten båret frukt ifølge Wesley. Da er tjenesten diakoni.

Wesleys primære mål for sin tjeneste var å reformere nasjonen og kirken, og å spre skriftmessig hellighet over landet.² Han forfektet med andre ord enn målrasjonalitet. Hvilke midler som ble satt inn for å nå dette målet var underordnet. Dette kan forklare hvorfor han lot organisere en stor flokk predikanter som virket lokalt – lokalpredikanter – og omreisende predikanter – ”circuit riders” – som virket nasjonalt. Deres oppgave var å forkynne slik at mennesker ble omvendt til Kristus. At mennesker ble omvendt til Kristus var viktigere enn predikantenes formelle kvalifikasjoner. Dette betyr *ikke* at Wesley neglisjerte behovet for utdanning. Men viktigere enn kunnskap var menneskers frelse og helliggjørelse. Dermed framkommer det en nær sammenheng mellom den kristne tjeneste og diakoni, mellom misjon og diakoni i Wesleys teologi. Diakoni, kristen tjeneste og misjon har et felles mål hvorpå hele deres eksistensberettigelse hviler – enkeltmenneskers omvendelse til en erklært Kristus-tro. Dette er imidlertid en svært snever wesleyansk diakonifortolkning hvor diakoni settes i sammenheng med en kristen tjeneste fra kirken til verden.

For på den annen side er det som, vi husker, mulig å hente ut en mye videre diakoniforståelse av det materialet som danner grunnlaget for denne studien. Ved å gjøre den gode gjerning vitner en om og tjener en, bevisst eller ubevisst, både Kristus, Kirken og dens Herre fordi en arbeider fram mot den endelige og

---

¹ WJW 8:498 & 9:185, jfr. kap. 3.3.5

² WJW 8:299

fullkomne nyskapelse og dermed også verdens frelse.¹ I lys av denne diakoniforståelse utfører alle mennesker diakoni, troende som ikke-troende. Diakoni blir således et altomfattende begrep og et aktivt uttrykk for menneskeverdets gjenopprettelse og skaperverkets nyskapelse på allmennmenneskelig grunnlag. UMCs begrep ”den kristne tjeneste” vil i en slik forstand kunne inkluderes i et slik totalt diakonibegrep. ”Den kristne tjeneste” vil i denne sammenhengen kunne forstås i retning av en tjeneste enhver Kristus-bekjennende utøver.

Dermed ser vi at UMC og Wesley har det til felles at alle troende er kalt til å utøve en tjeneste overfor en ikke-troende verden. Men der hvor UMC hevder en streng hierarkisk og paktsorientert embetsforståelse og –struktur, der hevder Wesley en praktisering av det lege prestedømmet fordi frukten av den enkeltes arbeid overskygger en vektlegging av enkeltmenneskers kompetanse. Selv om UMC i ord hevder det allmenne preste- og diakondømmet, ser vi hvordan deres tenkning er gjennomsyret av en hierarkisk tjenestestruktur, også i forhold til det permanente diakonatet. På den ene siden hevdes det i § 108 at det kun finnes en tjeneste i Kristus men at gavene til å utføre denne ene tjeneste er mangeartede. På den annen side tar Disiplinen til orde for at denne tjenesten i Kristus er komplementær, og at ingen tjenester er underordnet andre tjenester.² Dermed slår UMC seg selv på munnen. *En* tjeneste kan ikke være to eller flere tjenester, og en sideordnet tjeneste kan ikke være over- eller underordnet andre tjenester. Det UMC høyst sannsynlig ønsker å si med dette er at ”den kristne tjeneste”, slik den er blitt beskrevet tidligere i dette kapitlet, er den ene sammenbindende ”tjenesten i og for Kristus” som alle andre tjenester og embeter skal gå ut i fra og begrunnes med. For at denne tjenesten skal fungere hensiktsmessig er det behov for andre og særskilte tjenester som kan ivareta

---

¹ Jfr. punkt 3.3.1 om Guds forutgående nåde og Wesley's forståelse av skapelsen som en del av eskatologien.

² The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 108, s. 109. “There is but one ministry in Christ, but there are diverse gifts and evidences of God’s grace in the body of Christ (Ephesians 4:4-16). The ministry of all Christians is complementary. No ministry is subservient to another. All United Methodists are summoned and sent by Christ to live and work together in mutual interdependence and to be guided by the Spirit into the truth that frees and the love that reconciles.”

ulike aspekter ved denne ene tjeneste. På denne bakgrunn er det mulig å forstå UMC når kirken hevder at de spesialiserte tjenester ikke skal overgå den alminnelige kristne tjeneste i rang, posisjon eller viktighet. At dette er et vanskelig prinsipp å holde i hevd har min gjennomgang i kapittel fire vist.

Wesley på sin side synes mindre opptatt av disse spørsmålene omkring en særlig kristen tjeneste. Han understreker i stedet at vi elsker nesten fordi Gud har elsket oss først, og at denne kjærligheten lar seg muliggjøre ene og alene på grunn av Guds forutgående, rettferdiggjørende og helliggjørende nåde. Videre kommer det tydelig fram at der hvor UMC framhever tjenestens middel; det permanente diakonatet, den ordinerte og kristne tjeneste, for å nå misjonsmålet, der framhever Wesley skapelsens endelige mål og målet for den enkeltes tjeneste; den andres omvendelse. Slik jeg ser det henger denne ulikheten i vektlegging sammen med UMCs fokusering på en paktsteologi og Wesleys fokusering på en nådeteologi slik jeg har tatt til orde for allerede. Dette fører til at UMC har som sitt uttalte mål for det permanente diakonat å vinne disipler for Kristus. Misjon til den enkeltes beste er således berettigelsen for dette embets væren.¹ Dette individualistiske perspektivet står i kontrast til Wesleys kollektive nådeteologiske perspektiv. For Wesley på sin side hevdet en visjon om at Gud en dag skal foreta en fullstendig nyskaping av skaperverket, en nyskaping alle skal kunne nyte godt av. Denne visjonen var det som drev ham til å vie hele sitt liv til å preke omvendelse og helliggjørelse. Denne visjonen var det som drev han til å hjelpe fattige og syke. Denne visjonen var det som bar hans skapelsesteologi - en teologi som ble introdusert for å kunne reflektere over nyskapingen.

4.4.2 Karitas og liturgi

Jeg argumenterte i min diakonihistoriske framstilling for at den diakonale tjenesten i den tidlige kristne kirke både var et karitativt og et liturgisk

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, section I. The Church and Pastoral Charge – The Mission, s. 114

diakonat.¹ Begge tjenester hadde til hensikt å avhjelpe åndelig og fysisk nød og utøve kristen nestekjærlighet. Den liturgiske diakoni utøvdes innenfor rammene av den gudstjenestefeirende menighet samtidig som tjenesten var preget av å forvalte menighetens økonomi og eiendom. Den liturgiske diakoni foregikk med andre ord innenfor en kirkelig kontekst. Den karitative diakoni hadde et bredere nedslagsområde. Den fokuserte i stor grad på å hjelpe både kirkens egne folk men også dem som ellers ikke hadde et forhold til kirken. Målet var tosidig – på den ene siden skulle diakonien avhjelpe fysisk nød, på den andre siden skulle diakonien vitne om en tro på Kristus og dermed ære Gud. Grovt skissert foregikk den karitative diakoni innenfor en samfunnsmessig kontekst.²

The United Methodist Church opererer med en liknende todeling av sitt permanente diakonat. Diakonene skal fungere som en toveis katalysator i forhold til kirke og samfunn. På den ene side skal diakonene legge til rette for at kirken skal kunne se og forstå at gudstjenestefeiringen fordrer en kristen tjeneste overfor verden, forstått som liturgisk diakoni. På samme tid skal diakonene gjennom sitt arbeid introdusere kirken for de problemene verden strir med for på denne måten å poengtere overfor den gudstjenestefeirende menighet at verdens nød er kirkens nød, forstått som karitativ diakoni.³ Diakonens ”sted” er i første rekke kirken. Det er denne institusjon som legger premissene for den diakonale tjeneste og som har til hensikt å forme den enkelte diakon.

Som vi har sett av analysen gjenkjennes også en liknende todeling i forhold til den diakoni John Wesley forfekter. For på den ene siden vektlegger han eksplisitt hva som til forveksling kan minne om et liturgisk diakonat ved at han framhever diakoni som en tjeneste for Kirken og dens Herre. Hensikten med dette diakonatotet er å legge til rette for menneskers omvendelse slik jeg har understreket tidligere. Samtidig vil jeg hevde at det diakonatotet Wesley selv legger aller mest vekt på, men som vi har sett kun kommer implisitt til uttrykk i

---

¹ Kapittel 2 Omsorg og diakoni

² B. I. Kilström (-86), s. 10ff

³ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 319, s. 186

hans teologi, er et allment karitativt diakonat. Som for UMCs permanente diakonat står omsorg for nesten og barmhjertighetsgjerninger sentralt i Wesleys teologi. Ved å besøke dem som er syke, støtte fattige, marginaliserte og tilsidesatte samt å forvalte skaperverket og gi alt hva en kan til dem som lider nød, blir kjærligheten som hans teologis hermeneutiske sentrum realisert. Troende som ikke-troende utøver en human kjærlighet til nesten på grunn av Guds forutgående nåde. Den troende utøver samtidig Guds kjærlighet overfor nesten fordi dette er en kjærlighet som ble den troende til del i rettferdiggjørelsen. Denne kjærligheten må imidlertid leves ut for å ikke slukne. Dersom den leves ut blir den troende helliggjort ved Guds nåde.

Ved å relatere UMCs permanente diakonat til John Wesleys teologi merker jeg meg særlig to forhold. For det første framheves og vektlegges ulike aspekter ved diakonater. For det andre skiller de seg fra hverandre i synet på hvem som er utøvere av diakoni.

UMC vektlegger i mye sterkere grad enn Wesley diakonats liturgiske sider. Dette skjer på to måter. For det første ved at UMC framholder et diakonisynd hvor ”tjenesten ved bordene” vektlegges.¹ Samtidig tar de til orde for at den diakon som gjør tjeneste ute i samfunnet, enten i en organisasjon, på en institusjon eller andre steder, må knytte seg opp til en av UMCs menigheter for at diakonats to foki, kirke og samfunn, ikke skal være uklare. Diakonen forventes bl.a. som et resultat av dette å ta del i gudstjenesten.² Dersom en diakon derimot er ansatt og virker i kirken til daglig er en slik involvering i samfunnet på særlige vilkår ikke forutsagt i Disiplinen. Da er formuleringene mer vage.³

Wesley på sin side framhever at alle troende skal gjøre godt mot dem som lider nød. I dette følger han et prinsipp hvor dem som står en nærmest også skal omslutes av kjærlighet og barmhjertighet først. Deretter skal en gjøre godt mot dem som utgjør samfunnet av de troende og alle andre som lider nød.⁴ Han

---

¹ jfr. kap. 2 og Ap.gj. 6

² The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 322, s. 191

³ Samme sted

⁴ se eksempelvis WJW 6:134, 7:10 & 7:66

forfekter med andre ord en praksis hvor omsorgen skal utøves på lavest mulig omsorgsnivå, en praksis den katolske kirke tok til orde for ved innføringen av subsidiaritetsprinsippet ved begynnelsen av dette århundret.

Når det gjelder utøvere av diakonien framholder UMC at det kun er gjennom de troende, leg og ordinert, at Gud formidler seg til den ikke-troende verden i og med den pakt Gud inngikk med menneskene ved Kristi død og oppstandelse.¹ Paktsteologien innebærer dermed at det kun er dem som tror som er i stand til å utøve diakoni. Sammenliknet med Wesley ser vi at han også forfekter et syn hvor den troende er eneste formidler av Guds kjærlighet til dem som ikke tror fordi denne kjærligheten kun blir mennesker til del i rettferdiggjørelsen. Samtidig hevder Wesley med den forutgående nåde at ingen mennesker er i stand til å elske noen om ikke det var for Guds forutgående nåde. Selv om han ikke definerer denne kjærligheten som Guds kjærlighet er det likevel kjærligheten til å elske gitt av Gud i sin nåde. Dermed kan en hevde at Wesley også forfekter både et allment diakonat basert på Guds forutgående nåde, og et særskilt diakonat basert på Guds kjærlighet og Hans rettferdiggjørende og helliggjørende nåde. Dette betyr at UMC vektlegger det liturgiske diakonater samtidig som det karitative diakonat har en naturlig plass innenfor UMCs permanente diakonat. Wesley på sin side vektlegger det karitative diakonat, samtidig som det liturgiske diakonat også klinger med i hans diakoniforståelse.

Ved til slutt å holde både oldkirkens praksis, Wesleys teologi og UMCs tenkning omkring det permanente diakonat sammen, er det to ord som springer meg i møte; administrasjon og misjon. For ser vi nærmere etter fokuserer både oldkirken og UMC på at diakonens rolle er både forkynnende, vidt forstått, og administrativ, om enn med noe ulik vektlegging. I oldkirken var diakonene forvaltere av menighetens økonomi og eiendom. I UMC er diakonenes administrative rolle innskrenket til å være tilretteleggere for kirkens missiologiske engasjement i forhold til en ikke-troende verden. Videre ble diakonenes innsats for å avhjelpe nød og fattigdom i oldkirken forstått missiologisk, i tillegg til at deres nødhjelpsinnsetts ble verdsatt i seg selv. UMC

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, §§ 105 –107, ss. 108-109

på sin side framhever de missiologiske perspektivene i sin omtale av det permanente diakonatet samtidig som omsorgen for nesten i seg selv også blir vurdert positivt. Wesley holdt fram de missiologiske perspektivene og frukten av den enkeltes tjeneste når han introduserte diakonien som eget begrep i sin teologi. I denne sammenheng la han ikke vekt på diakonenes administrative rolle. Samtidig har vi sett hvordan han høylydt fokuserte på kjærligheten og omsorgen for nesten som et viktig perspektiv i seg selv, både i forhold til den gjerning den troende og ikke-troende gjør overfor nesten. Her nærmet han seg oldkirkens syn på tjenesten for nesten som et gode i seg selv. Dette viser at det i forhold til oldkirkens diakonipraksis, Wesleys teologi og UMCs tenkning omkring det permanente diakonat finnes spennende fellestrekk og tendenser i tenkningen omkring diakoniens funksjon og uttrykk. Disse parallelle uttrykk er viktig å være seg bevisst når problemstillinger knyttet an til diakonien og det transisjonelle og permanente diakonatet i særdeleshet bringes på bane.

4.4.3 Helhet og hellighet

Som vi husker fra Wesleys teologi er helliggjørelse og omsorg for nesten tilnærmet subjekter. Som troende skal en elske sin neste fordi en selv er elsket av Gud. UMC på sin side har bevisst distansert seg fra denne helliggjørelsestenkningen. I Disiplinens kapittel om den kristne tjeneste omtaler UMC denne tjeneste som et ledd i en utvikling hvor en vokser i helhet som troende.¹ Kristus-etterfølgelse og helhetlig vekst er kjennetegnet på om en gjennomgår en kontinuerlig prosess som troende. Denne helheten kan oppnås ad ulike veier, bl.a. ved å følge "General Rules" slik de ble utformet av Wesley². Det jeg finner særlig interessant i denne sammenhengen er hvordan UMC ved å benytte begrepet helhet framfor hellighet og helliggjørelse understreker sin distanse til Wesley. Ved nærmere ettersyn viser det seg nemlig at dagens UMC har frikopleet frelsen som sådan fra en særskilt kristelig praksis som i sin tur kan influere på ens frelse. Det innebærer i strengeste forstand at den enkeltes frelse ikke blir påvirket av hvorvidt en lever et liv som svarer til den tro som forfektes. Frelsen knyttes ene og alene an til den enkeltes tro.³

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 102, s. 107

² Samme sted, § 114, s. 111

³ Samme sted, § 103, s. 108

Frelsen forutsetter ikke gode gjerninger, men gode gjerninger forventes av den troende.¹ Det nye livet i Kristus bør derfor være preget av en livsstil hvor omsorgen for nesten naturlig følger av omvendelsen og den enkeltes utvikling henimot en helhetlig kristen personlighet. Denne veksten er imidlertid helt uavhengig av den enkeltes praksis. Dette innebærer at en diakonal praksis, verken leg eller ordinert, settes i sammenheng med en kristelig selvutvikling som kan påvirke hvorvidt en er frelst eller ei. Diakonien utøves for å leve ut misjonsbefalingen.

Dette står i skarp kontrast til Wesleys teologi. For Wesley blir helliggjørelsen og dermed også den enkeltes frelse realisert i enkeltmenneskers liv når de reflekterer den kjærlighet de selv har mottatt fra Gud i sitt møte med andre mennesker. Helliggjørelsen, som er et resultat av Guds rettferdiggjørende nåde og den enkeltes tro på Gud, er for Wesley dermed intimt bundet sammen med å det utøve nestekjærlighet. Helliggjørelsen er selve evnen til å elske².

Helliggjørelsen forutsetter rettferdiggjørelsen. Det betyr at en strengt tatt ikke kan bli helliggjort om en ikke også tror på Kristus, samtidig som en ikke kan bli rettelig frelst om en ikke kombinerer troen på Kristus med omsorg for nesten. Frelse er ikke det samme som gode gjerninger, men frelsen forutsetter gode gjerninger og positiv interaksjon med medmennesker.³

Årsaken til denne ulikartede tilnærmingen til den prosessuelle vekst som begge forfekter, mener jeg er å finne i deres teologiske grunnforståelse. Som vi husker bygger UMCs forståelse av den kristne og diakonale tjeneste på en forståelse av det paktsforholdet Gud opprettet med menneskene ved Kristi død og oppstandelse. Denne pakten får en del i ved å tro og la seg døpe. I og med denne handling kan en betrakte seg som frelst. Dåpen i sin tur skal lede til at en forholder seg aktivt til å avskaffe verdens lidelse ved å følge Kristi gode eksempel. I forhold til frelsen og en vekst i helhet som troende innebærer imidlertid denne Kristus-etterfølgende praksis ingenting. Med andre ord er det ingen direkte sammenheng mellom UMC paktsteologi og den daglige Kristus-

---

¹ Samme sted, § 104, s. 108

² E. B. Holifield (-86), s. 20

³ WJW 7:117

etterfølgelsen. Kristi oppstandelse og den enkeltes tro, omvendelse og dåp er hva som skal til for forstå seg frelst. Dette i motsetning til Wesley som fastholder sin nådeteologi og kjærligheten til Gud og mennesker som nødvendige for frelsen.

4.5 Oppsummering

Jeg har i denne analysen og fortolkningen av UMCs diakonat av 1996 vist hvordan diakonater inngår som en del av den kristne tjeneste. Selv om UMC tar til orde for at denne tjenesten ikke overgår andre i viktighet og posisjon, formidler Disiplinen likevel et inntrykk av et svært hierarkisk orientert kirkesamfunn hvor diakonater hører med til den ordinerte tjeneste. Som en del av den ordinerte tjeneste skal diakonene forvalte Ordet og tjenesten. Det vil si at muntlig forkynnelse og praktisk handling skal virke sammen. Rent konkret betyr dette at diakonene skal legemliggjøre, artikulere og lede menigheten i deres arbeid hvor målet er å formidle frelsen i Kristus slik at flest mulig mennesker får muligheten til å vende om å tro på Ham. Det permanente diakonat er samtidig en spesifikt kristen tjeneste, og diakonien er ikke allmenn i sin orientering. Diakonater er opprettet for å kunne drive effektiv misjon.

Ved å analysere det permanente diakonater i lys av Wesleys teologi har jeg fått fram interessante poeng. Jeg har, for det første, avdekket hvordan UMC vektlegger en paktsteologi som synes å ha paralleller til Barths paktsteologi, snever forstått. UMCs paktsteologi aktualiseres idet mennesker lar seg døpe og tror på Gud eller vise versa. Dette er en pakt som kun omfatter dem som har fått del i disse sakramenter og dermed blitt lagt til den kristne kirke. Wesleys nådeteologi på sin side er allmenn i sin orientering. Alt som er skapt er båret oppe av Guds nåde, og eksistere kun ved denne nåde. I hans nådeteologi har jeg påvist fellestrekk med en vid barthiansk nådeteologi.

For det andre har jeg påvist at UMC hevder Gud kun formidler seg til menneskene via sin kirke og dem som er en del av denne, dvs. de troende. Det finnes ingen annen måte hvorpå Gud formidler seg til sitt skaperverk enn via

dem som inngår i pakten. Dette medfører at UMC kun hevder en spesifikk kristelig diakoni hvor målet er å forkynne for nesten i ord og handling. Den ordinerte diakon skal artikulere, legemliggjøre og lede kirken og således eksemplifisere denne tjenesten. Wesley's nådeteologi på sin side legger til rette for en allmenn diakoni hvor alle som utøver det gode til medmenneskers beste og for skaperverkets fornyelse, gjør dette diakoni i kraft av Guds forutgående nåde. Dette være seg troende som ikke-troende.

For det tredje vil jeg framheve hvordan den diakonale gjerning for UMC kun framstår som gyldig og reell når dem som utøver denne tjeneste har tatt et aktivt og positivt standpunkt for Gud. Med andre ord forutsetter den diakonale gjerning et bekjennende individ. Denne konklusjonen er begrunnet i deres paktsteologi. Wesley på sin side hevder en diakonal praksis uavhengig av menneskers tro på Gud. Guds forutgående nåde gir i seg selv hver og en evnen til å velge det gode og motstå det onde. Dermed er ikke Gud avhengig av menneskers tro eller vantro for å handle gjennom mennesker til medmenneskers og skaperverkets beste.

5. Utblikk

5.1 Synet på kirken

Etter denne gjennomgangen hvor jeg har belyst og drøftet UMCs permanente diakonat opp mot John Wesleys teologi, vil jeg mot slutten av denne oppgaven foreta et oppsummerende utblikk. Her vil jeg fokusere på hva UMCs paktsteologi og John Wesleys nådeteologi formidler om synet på kirken, diakonien, misjon og Gud selv.

Som jeg har framholdt er UMC et kirkesamfunn hvor paktsteologien står helt sentral. Paktsteologien gir mening til menneskers og kirkens eksistens, og den gir retning til deres engasjement i og for verden. For å kunne tre inn i denne kirken kreves det at en er døpt. En blir da et døpt medlem av kirken. Samtidig praktiserer UMC en ordning hvor den dømte, for å bli fullverdig medlem, må bekrefte sin tro offentlig for å nyte godt av kirkesamfunnets privilegier og forpliktelser. Dette kan bla. skje i form av en egen høytidelighet i kirken.¹ Etter slike seremonier er en å forstå som bekjennende medlem av UMC. Denne to-trinns medlemskapsmodell skiller seg fra den modell John Wesley forfekter i det materialet jeg har studert. For Wesley ligger den forutgående nåden i bunnen for hele hans teologi, og kirken kan dermed forstås som ”alt det skapte”. Samtidig forfekter også Wesley en to-trinns medlemskapsmodell. Alt

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, § 215, s. 122

som er skapt inngår i trinn 1. Samtidig har jeg avdekket hvordan Wesley forfekter troen som inngangsport til rettferdiggjørelsen og helliggjørelsen. Dette forstår jeg som trinn to i hans medlemskapsmodell. Samtidig har jeg bemerket hvordan Wesley finner det vanskelig å forkaste en frelsesmulighet også for dem som kun har gjort det gode uten tanke på frelsen i Kristus. Det være seg fordi mangel på kunnskap forhindrer en slik bekjennelse eller fordi en bevisst har takket nei til Guds rettferdiggjørende nåde. Dermed kan vi, i tillegg til en synlig kirke hvor Wesleys medlemskapsmodell er egnet å framvise en lineære helliggjørende prosess, også finne spor av en usynlig kirke. Den synlige troende kirke består av dem som bekjenner Kristus og lever et helliggjort liv. Den usynlige kirke består av alle dem som gjør det gode uten en formulert Kristus-bekjennelse.

Dermed ser vi hvordan UMC og Wesleys ekklesiologi, som i utgangspunktet virket svært like på papiret, kommer til svært ulike konklusjoner i forhold til hvem som er innenfor og hvem som er utenfor det kirkelige fellesskap. I modellen hvor jeg skisserer UMC som kirke og den prosess som går forut for og beskriver selve medlemskapet i kirken, så faller alle som ikke er døpt utenfor det nære, kirkelige fellesskapet. Hos Wesley inkluderes alle mennesker av god vilje og gode gjerninger i hans kirkeforståelse. Samtidig framtrer det et behov både hos UMC og Wesley for å definere en indre ekklesiologisk kjerne. Det interessante som da skjer, er at den indrekirkelige kjernen hos Wesley framstår som ytterligere snevret inn sammenliknet med den modellen UMC hevder. Det er ikke nok å holde fram at en er inkludert i Guds pakt, tror og er døpt, slik UMC hevder. Kun dem som konkret lever ut en helliggjørende tro i hverdagen er innbefattet og inkludert i Wesleys synlige kirke.

Dette betyr at UMC vektlegger en kirkelig judisiell praksis, som henter sin grunnlagstenkning fra teologien, for å definere hvem som er å betrakte som en del av kirken. Wesley på sin side forfekter en teologiserende forklaringsmodell for å skille mellom dem som er ”den egentlige, synlige” kirken og dem som kun gjør det gode på grunn av deres iboende humane kjærlighet. En kjærlighet som er gitt av Gud og som opprettholdes av Ham.

5.2 Synet på diakoni

Videre medfører UMCs diakoni- og kirkeforståelse at det kun er dem som tror og er døpt som er i stand til å formidle Guds kjærlighet og en særskilt diakoni til en lidende verden. Wesley på sin side hevder fra en side sett at det er idet en omvender seg og tror at en blir bærer av Guds kjærlighet og kan utøve denne i møte med andre mennesker. Slik sett minner hans teologi vært mye om den tenkning UMC tar til orde for i Disiplinen. Samtidig er han, som vi har sett, svært tydelig på at gode diakonale handlinger også skjer uten at mennesker har en Kristus- og Gudstro. Denne humane kjærlighet og allmenne diakoni finner sted når handlingene understøttes, ledsages og muliggjøres ved Guds forutgående nåde.

Dette medfører at det oppstår en inkonsekvens i Wesley teologi om kjærligheten i motsetning til hva vi kan finne hos UMC. For dersom ikke-troende, slik Wesley hevder, handler humant overfor nesten, så må også denne kjærlighet med nødvendighet komme fra et sted. Dersom det er slik at det ene og alene er ved Guds forutgående nåde at verden og de omsorgsfulle handlinger opprettholdes og består, innebærer dette at den humane kjærlighet Wesley forfekter også må være Gudgitt. Spørsmålet blir da hvordan Wesley skiller en human ikke-troende kjærlighet og allmenn diakoni fra den kjærlighet Gud utøser i den troendes hjerte ved omvendelsen og som fører til en deres særskilt, helliggjørende diakoni? Dette er et dilemma jeg ikke finner et entydig svar på i det materialet jeg har lagt til grunn for denne studien.

Det jeg har funnet er at den diakonipraksis og det permanente diakonat UMC forfekter på bakgrunn av deres paktsteologi, er svært så snever sammenliknet med den diakonipraksis Wesley holder fram, jfr. hans rause teologi om Guds forutgående nåde. Samtidig har jeg påvist at Wesley's helliggjørende og diakonale praksis, sammenliknet med UMCs permanente diakonat og den paktsteologi det hviler på, er svært eksklusiv. Ytterst få inkluderes i hans indrekirkelige diakonale praksisforståelse. Dette medfører at den snevre diakoniforståelse vi kan utlede av både UMCs paktsteologi og Wesley's

nådeteologi, innskrenker diakoniens virkefelt og hensikt. Diakonien framstår kun som et middel i en missiologisk prosess. Wesley's vide diakoniforståelse derimot åpner opp for en inkluderende praksis hvor menneskers gudgitte verdighet og oppreisning er målet for den diakonale praksis.

På denne bakgrunn ser vi at UMCs paktsteologi og Wesley's nådeteologi fra en side sett likner hverandre når deres snevre diakonisyn sammenholdes. Samtidig ser vi at Wesley var mye mer dristig når han formulerte sin teologi om Guds forutgående nåde. Dette altomfattende teologiske synet, slik det framkommer i denne oppgaven, er fraværende i den paktsteologi UMC forfekter. Om dette får følger for en ulikartet praktisk diakonale handling og kvalitet både innenfor en wesleyansk og metodistisk (UMC) kontekst forblir et ubesvart spørsmål i denne oppgaven.

5.3 Synet på misjon

Som jeg har beskrevet foretar UMC og Wesley ulike vektlegginger i forhold til spørsmål vedrørende ekklesiologi og diakoni. Også når det kommer til missiologien har UMC og Wesley en tendens til å fokusere noe ulikt.

UMC vektlegger en pakteologi hvor Guds pakt med Kirken og de troende er å forstå både som en gave og en oppgave. UMC framhever på den ene siden hvordan Gud i dåpen lover å være trofast mot dem som tror. Dette er Guds gave til menneskene. Tro og dåp bereder veien for et liv i samfunn med Gud. Samtidig er det knyttet særskilte betingelser og oppgaver til disse løftene. For UMC innebærer dette at kirken som sådan og hver enkelt som tror er pålagt å drive misjon overfor en ikke-troende verden slik at flest mulig får mulighet til å vende om å tro på Kristus.¹ Ved å forkynne og gjøre gode gjerninger overfor dem som ikke tror, bereder en veien for en uttalt Kristusbekjennelse. UMCs syn på misjon som et eksplisitt uttrykk for en oppfyllelse av et gudgitt ansvar, henger med andre ord sammen med deres paktsteologiske syn.

---

¹ The Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996, §§ 101 – 103, ss. 107 – 108

John Wesley på sin side baserer sin missiologi på en nådeteologi. Ifølge Wesley skal ikke misjon drives for å oppfylle en forpliktelse overfor Gud. Misjon er for ham heller ikke kun en aktivitet som har til hensikt at mennesker skal vende om å tro. Wesleys missiologi er introdusert i hans prekener for å reflektere over den andres frelse, ikke egen frelse. Målet med min frelse er i bunn og grunn ikke å sikre et evig liv for meg selv. Målet for min frelse er at den andre skal bli frelst. Dermed skiller han seg ut i fra UMCs paktsteologiske missiologi som i større grad fokuserer på egen frelse. Den missiologi Wesley tar til orde for er i større grad kollektivt orientert i og med at Wesley vektlegger skaperverkets kollektive fornyelse og frelse framfor UMCs fokusering på enkeltindividets fornyelse og frelse.

Med andre ord ser vi her at det i større grad er spor av egen-orientering i UMCs paktsorienterte missiologi framfor den andre-orienteringen som finner sted hos Wesley. Dette preger i sin tur deres diakonisynt. For når UMC introduserer det permanente diakoniatet og inkluderer det i sin forståelse av den kristne tjeneste, blir dette embetet i sin tur et redskap i misjonens tjeneste. Vi gjenkjenner med andre ord en mål-middeltenkning som jeg har påpekt tidligere. For Wesley resulterer en diakonitenkning som vokser ut av hans missiologi at den andres velbefinnende fokuseres på bekostning av egenorientering og orientering om Gud selv. Medmennesket inntar en sentrale rolle i Wesleys missiologi og nådeteologi.

5.4 Synet på Gud

Disse syn på kirken, diakonien og misjon formidler også en gudsforståelse som styrer både UMC og Wesley i deres teologiske refleksjon. Som vi nå skal se mot slutten av denne oppgaven så vektlegger de ulike sider ved Gud og Hans vesen.

UMCs paktsteologi framstår med et gudsbilde hvor Gud selv og Hans handlingsrom i verden snevres inn. Ved å hevde at Gud bare handler gjennom dem som inngår i den pakt han har satt føre sitt folk, fratrar kirken dem som

ikke bekjenner en uttalt Kristus-tro en naturlig plass i Guds skaperverk. Disse mennesker blir først fullverdige individer som kan formidle Guds kjærlighet når de velger å la seg omvende, tror og blir døpt. Først da blir deres fullstendige menneskelighet og gode gjerninger for nesten verdsatt av UMC.

Wesley på sin side tar til orde for en gudsforståelse som er både raus og streng. Den er raus ved at absolutt alle mennesker allerede er fullverdige individer, deltakere og medarbeidere i Guds misjon til og for verden. En misjon som har verdens nyskapelse som sitt endelige mål. Samtidig er Wesley's gudsbilde svært strengt. For ved å framholde en konstant helliggjørelsesprosess som kun blir enkeltmennesker til del dersom de elsker sin neste, setter han seg selv i fare for å ekskludere dem som av ulike grunner verken er i stand til å tro eller gjøre det gode overfor nesten. Hva med dem da som verken har språk, evne til å handle til nestens beste eller mulighet for å formulere en trosbekjennelse?

6. Litteraturliste

Primærlitteratur:

“Book of Discipline of the United Methodist Church – 1996”, The United Methodist Publishing House, Nashville Tennessee 1996

Wesley, J.: “The Works Of John Wesley – On Compact Disc”, Providence House Publishers, Franklin Tennessee 1995

Sekundærlitteratur:

Ahlstrand, K.: ”Mission – ett spel med många röster”, Tro & Tanke - Svenska Kyrkans Forskningsråd 2000:1, Uppsala 2000

Bibelen - utgave av 1978, 2. utgave, 10. Opplag, Det Norske Bibelselskapet, Oslo 1996

Brodd, S. E.: ”Diakonater i olika kyrkotraditioner” Oikoumene - Nordisk Ekumenisk Skriftserie nr 27, Nordiska ekumeniska rådet, Uppsala 1995

Brodd, S.-E.: ”Diakonater – från ekklesiologi till pastoral praxis”, Tidskriftet ’Tro och Tanke’, Svenska Kyrkans forskningsråd 1992:10

Campbell, T. A.: "The Image of Christ in the Poor: On the Medieval Roots of the Wesley's Ministry With the Poor", foredrag holdt under symposiet "The Wesleys an the Poor", Perkins School of Theology 14 - 17 oktober 1999, USA, enda ikke publisert

Cobb, J. B. Jr.: "Grace and Responsibility - a Wesleyan Theology for Today", Abingdon Press, Nashville Tennessee 1995

Collins, J. N.: "Diakonia – Re-interpreting the Ancient Sources", Oxford University Press, New York – Oxford 1990

Daily Christian Advocate (DCA): "1996 General Conference of the United Methodist Church – Denver Colorado, Petitions from Individuals, Local Churches, and United Methodist Groups, Volume I – III", The United Methodist Church, Denver Colorado 1996

Ford, D. F. (ed.): "The Modern Theologians – an Introduction to Christian Theology in the Twentieth Century", second edition, University of Cambridge, Blackwell Publishers Ltd., Oxford 1997

Frank, T. E.: "Polity, Practice and the Mission of The United Methodist Church", Abingdon Press, Nashville Tennessee 1997

Foss, Ø.: "Kirkens diakoni – i bibelteologisk, historisk og etisk belysning", Aarhus Universitetsforlag, Aarhus 1992

Hartley, B. L. & Van Buren P. E.: "the Deacon - Ministry Through Words of Faith and Acts of Love", Section of Deacons and Diaconal Ministries - Division of Ordained Ministry, General Board of Higher Education and Ministry, The United Methodist Church, Nashville Tennessee 1999

Hansson, M. J., Blennberger, E. & Stål, R.: "Diakoni – teologi, ideologi, praxis", Tro & Tanke - Svenska Kyrkans Forskningsråd 1999:2, Uppsala 1999

Heitzenrater, R.P.: "The Poor and the People Called Methodists", foredrag holdt på symposiet "The Wesleys and the Poor: The Legacy and Development of Methodist Attitudes Toward Poverty 1739-1999", Center for Methodist Studies at Bridwell Library, Perkins School of Theology – Southern Methodist University", Dallas - Texas 14.-16. oktober 1999

Heitzenrater, R. P.: "Wesley and the People Called Methodists", Abingdon Press, Nashville Tennessee 1995

Holifield, E. B.: "Health and Medicine in the Methodist Tradition", The Crossroad Publishing Company, New York 1996

Jennings, T. W., Jr.: "Good News to the Poor - John Wesley's Evangelical Economics", Abingdon Press, Nashville Tennessee 1990

Kilström, B. I.: "Kyrka och diakoni I-II", Institutionen för praktisk teologi vid Åbo Akademi, Skrifter nr. 31 och 32, Åbo 1987

Kjær Nielsen, H.: "Han elskede os først – om den bibelske begrundelse for diakoni", Aarhus Universitetsforlag, Aarhus 1994

Langford, T. A.: "Practical Divinity - Theology in the Wesleyan Tradition", Abingdon Press, Nashville Tennessee 1983

Levinas, E.: "Underveis mot Den Annen – Essays av og om Levinas", Erasmus – Vidarforlaget kulturbibliotek, Oslo 1998

Maddox, R. L.: "Responsible Grace - John Wesley's Practical Theology", Kingswood Books - An Imprint of Abingdon Press, Nashville Tennessee 1994

Maddox, R. L.: "Visit the Poor - John Wesley, the Poor and the Sanctification of Believers", foredrag holdt under symposiet "The Wesleys an the Poor", Perkins School of Theology 14 - 17 oktober 1999, USA, enda ikke publisert

Marquardt, M.: “John Wesley’s Social Ethics – Praxis and Principles”, Abingdon Press, Nashville Tennessee 1992

McGrath, A. E.: “Christian Theology – An Introduction”, Blackwell Publishers, Oxford UK & Cambridge USA 1994

Meistad, T.: ”Metodistisk kristendomsforståelse i dag”, artikkel i tidsskriftet “Teologisk Forum”, Metodistkirken i Nord-Europa, årgang XIII nr. 2 1999

Meistad, T.: ”Studier i wesleyansk teologi”, AHL-forskning (Alta lærerhøgskole), 1994:1

Meistad, T.: “To Be a Christian In the World - Martin Luther's and John Wesley's Interpretation of The Sermon On the Mount”, Dissertation for the degree of Doctor Artium, The University of Trondheim, Norway, The Department of Religion, Trondheim 1989

”Metodistkirkens lære og kirkeordning – 1997.” Översatt och anpassad för Nordeuropa av Metodistkyrkans Centralkonferens i Pärnu 1997, The United Methodist Publishing House 1997

Olson, J. E.: “One Ministry, Many Roles – Deacons and Deaconesses through the Centuries”, Concordia Scholarship Today, Concordia Publishing House, St. Louis, Missouri 1992

Rowe, K. E.: “The Ministry of Deacons in Methodism from Wesley to Today (1998)”, Drew University Theological School, NEJ Conference on Effectiveness in Ministry, Hershey, PA Feb. 2-4 1998, Revised February 5 1998 (forelesningsnotat)

Richey, E. R. & Rowe K. E. & Schmidt J. M.: “Perspectives on American Methodism - Interpretive Essays”, Kingswood Books - An Imprint of Abingdon Press, Nashville Tennessee 1993

Runyon, T.: “The New Creation – John Wesley’s Theology Today”, Abingdon Press, Nashville Tennessee 1998

Wesley, J.: “Primitive Physic – or, An Easy and Natural Method of Curing Most Diseases”, Printed by G. Paramore, North-Green, Worship-Street; and sold by G. Whitfield, at the Chapel, City Road, and at all the Methodist Preaching-Houses in town and country, the twenty-fourth edition, London 1792 (reprint av originalt dokument)

Zahrnt, H.: “Saken gjelder Gud”, Gyldendal Norsk Forlag, Oslo 1970

Østnor, L.: ”Kirkens tjenester – med særlig henblikk på diakontjenesten”, Luther Forlags bokserie teologi i dag, Luther Forlag A/S, Oslo 1978

Annen aktuell litteratur:

Andrén, Å.: ”Diakonater i världens kyrkor i dag - kyrkornas svar på BEM-dokumentets ämbetsstruktur och den fortsatta utvecklingen”, Tro & Tanke - Svenska Kyrkans Forskningsråd 1994:7, Uppsala 1994

“Book of Resolutions of the United Methodist Church – 1996”, The United Methodist Publishing House, Nashville Tennessee 1996

Borgen, P. & Haraldsø, B.: ”Kristne kirker og trossamfunn”, Tapir Forlag, Trondheim 1993

Hansen, E. A.: ”Metodister i kirke og samfunnsliv - Metodistkirkens medlemmer i Fredrikstad-, Sarpsborg- og Halden-distriktet i perioden 1875-1900”, Hovedoppgave i historie 1973, Universitet i Oslo

Keller, R. S. m.fl.: "Called to Serve - the United Methodist Diaconate", The United Methodist General Board of Higher Education and Ministry, Nashville Tennessee 1987

Levinas, E.: "Den Annens humanisme", Fondet for Thorleif Dahls Kulturbibliotek & Det norske akademi for sprog og litteratur, Aschehoug Forlag, Oslo 1996

Lean, G.: "John Wesley", Forlaget Idé og Kultur, København 1964

Fjeldstadli, K.: "Fortida er ikke hva den en gang var - en innføring i historiefaget", 2. utgave, Universitetsforlaget, Oslo 1999

Oden, Bishop W. B.: "The Ministry of the Deacon", forelesningsnotat

Oftestad, A. B.: "Diakonihistorisk kompendium", DIATHES-skriftsamling, Diakonhjemmets Høgskolesenter - den teologiske høgskolen, Oslo august 1983

Oftestad, A. B.: "A short introduction to The Biblical Understanding of Diakonia", DIATEKST, Diakonhjemmets Høgskolesenter, Oslo 1998

Oftestad, A. B.: "How to build a diaconal church", DIATEKST, Diakonhjemmets Høgskolesenter, Oslo 1998

Persson. P. E.: "Att tolka Gud i dag – debattlinjer i aktuell teologi", CVK Gleerup Bokförlag, Lund 1971

Rack, H. D.: "Reasonable Enthusiast – John Wesley and the Rise of Methodism", Epworth Press, London 1992

Rieger, J.: "The Means of Grace, John Wesley and the Theological Dilemma of the Church Today", tidsskriftet Quarterly Review/ Winter 1997-98, USA